TENEBRO

DE RUDYARD MULLTON

8)

— Evident! răspunse Rex.

— Salutare... Mulțumesc... Imi place că ești culant. La revedere, domnișoară... Frumoasă secretară, și cunoaște corespondența comercială, ca un inger...

După plecarea lui Iacobs, Diana râse cu poftă:

— Samsarul ăsta își inchipue, că ingerii nu au altă treabă, decât să scrie facturi și contracte!...

— Diana, zise Rex, privind, vesel, in odhii fetii; am făcut o afacere straşnică... Vom câștiga 500 de lire... Cât mai ai să dai lui Moro?

— Ii dăudsem 110 lire, plus, in ultima lună, 50,—160. Mai am să-i dau 40.

— Ei bine, in câteva zile, ii vom trimite lui Moro și acest rest, ca să te scapi de orice obligații față de acest domn! Ești mulțumită?

— O, Rex, cum să-ți mulțumesc?... Sunt fericită!... M'ai scăpat de el, de coșmarul in care trăiam, mi-ai dat la agenția ta o situație, m'ai invățat să muncesc...

— Dar atunci, dece...?

Rex nu-și termină insă fraza. Ar fi vrut s'o intrebe, dece, dacă era fericită, dece noaptea plângea, singură in odăița ei....

— Nu regreți niciodată luxul in care ai fi putut să trăești? o intrebă Rex.

— O, cum poți să vorbești astfel! il mustră Diana.

— Dar și noi vom avea in curând bani mulți, bani foarte mulți!... Vei vedea... Vom lua un concediu și vom pleca in Italia... Și atunci, vei fi fericită complect, fără nici o umbră... nu ca acum....

— Dar sunt foarte mulțumită, zise Diana.

— N'ai oare, cu adevărat nici un motiv de supărare, nici o grijă, nici o teamă?

— Acum, când mă scapi definitiv de omul acela, de Moro, nu mai am nici un motiv de ingrijorare...

Peste puțin timp, Bill Parker telefonă lui Rex:

— S'a făcut!....

Agenția Tenebro achiziționase Vila Mimoza, din Edonpark.

Bill lămuri pe Rex, că la vila Mimoza, găsise pe un avocat, care-i declarase că are procură din partea proprietarului. Bill ii semnase un cek pentru avansul de 300 lire. Procuristul adăogă:

— Rex, du-te repede la Banca de Credit, cu scrisoarea lui Iacobs, și transform-o in depozit al Agenției, ca să avem acoperire pentru cek...

CAP. VII

„Chiar dacă e asasin"?...

Din rapoartele lui Ralph Dee, agentul care fusese insărcinat să urmărească pas cu pas pe Bill Parker, inspectorul de poliție Robert Evans aflase că procuristul Agenției Tenebro, își petrecea toate nopțile, la cabaretul *Papagalul Alb*. Atunci, Evans incepu să frecventeze și el acest cabaret. Interesant era insă că, de câte ori apărea Bill, inspectorul se făcea nevăzut...

Intr'o seară, când Evans intră in bar, nu mică-i fu surprinderea, văzând la o masă, pe Lola Sanders, secretara lui Sir Lavington, consilierul de stat.

— D-ta aci? o intrebă Evans.

— Ia loc, te rog ii răspunse Lola. Nu stai să iei ceva cu mine?...

— Cu plăcere, dar mi se pare că așteptai pe cineva...

— Da, te așteptam pe d-ta, inspectore Evans, răspunse frumoasa secretară.

— Pe mine?... Dar de unde știai că am să viu astă seară aci?

— Te aștept de multe seri, Evans, aci... Mi-am zis că, dacă urmărești pe faimosul Tenebro, este cu neputință să nu vi aci...

— Ei, dar ști că e interesant ce spui! exclamă Evans.

— Evans, urmă Lola Sanders, aşi fi putut să te găsesc la Scotland Yard, ori când. Dar n'am vrut să se știe că te caut... Ințelegi, gurile rele... De mult m'am imaginat insă, singură cu tine, la un bar monden, dansând cu tine, ascultând impreună diseurul... Evans... Ești supărat?...

— Din potrivă... Imi face mare plăcere ceeace-mi spui. Intotdeauna mi-ai făcut o impresie foarte puternică...

— Adevărat? intrebă Lola Sanders, lipindu-se de brațul lui muschiulos.

— Și... numai ca să dansăm impreună, m'ai așteptat aici?... o intrebă Evans, privind-o șiret in ochi.

— Nu... Mai e ceva... Pe tine nu pot să te mint. Sir Arthur m'a indemnat să fac unele cercetări discrete, in chestiunea Tenebro. Dar eu nu vreau să mă amestec in atribuțiunile tale... Tu ști că Sir Arthur mă crede o bună detectivă. Dar eu sunt convinsă că exagerează. Dacă insă, in adevăr, am vre-un merit, atunci vreau să-mi ingădui să fiu colaboratoare ta. Vrei?.. Desigur, dacă ai nevoe de mine..

— Evident că vreau! zise Evans, mișcat de colegialitatea și simpatia ce-i arăta frumoasa secretară. Ești o bună camaradă, Lola, urmă el.

— Evans, pe mine Sir Arthur mă apreciază de ajuns, eu am o situație, nu mai am ce dori... Dar tu, trebue să te afirmi, să inaintezi...

Măgulit de interesul ce-i purta Lola Sanders, inspectorul o privi adânc, in ochii ei de o frumusețe tainică. Privirile ei se catifelară, genele lungi, ușor arcuite, palpitară ca niște aripi fine de fluturi.

— Robert...

Apoi, bău, lung, din cupa de pe masă, privind in ochi pe Evans:

— Beau pentru succesul tău in afacerea Tenebro...

Evans ii mulțumi, și bău in sănătatea ei.

— De altfel, zise Lola Sanders, cred că suntem in ultimul act al tragediei Tenebro, și că ne apropiem de sfârșitul ei, care-ți va aduce un mare succes.

— De unde ști? o intrebă inspectorul. Eu cred că drama abia acum incepe...

— Fiindcă am să-ți dau o serie de informațiuni, ce pot să-ți fie foarte folositoare. Ai auzit că Moro Mopp era să fie impușcat?

— Moro Mopp? făcu uimit inspectorul. Când? Cine ți-a spus?

— Așteptându-te in acest bar, am căutat să indeplinesc și dorința lui Sir Arthur Lavington, și am făcut unele cercetări. Astfel, am intrat in vorbă cu femeea aceea in verde, de colo...

— Cu Mady?

— O cunoști? intrebă Lola, cu o ușoară incruntare din sprâncenele ei subțiri.

— Evident că o cunosc! zise Evans. Are un prieten algerian, un

oarecare Sidi Ahmet, un tip care are acasă la el, o bogată colecție de măști africane, măști oribile, de lemn, de piele, cu care sălbatecii se împodobesc când dansează... Se spune că acest Sidi Ahmet, nu ar fi algerian, cum îi place să se dea, ci ar fi originar dintr'un trib din Sahara, care are un ciudat obiceiu religios, și anume, ca, de două ori pe an, să prindă un prizonier din alte triburi veche, și cât timp durează unele sărbători, cum ar fi de pildă săptămâna mare la creștini, să oblige pe prizonier să poarte, tot timpul, zi și noapte, o mască oribilă de piele, care-i strânge capul, masca în felul celei ce a fost aplicată Maryei Barnett...

— Extraordinar!... făcu Lola Sanders. Ești un mare detectiv, Evans...

— Din cauza acestor versiuni, am pus sub urmărire pe Mady și pe Sidi Ahmet... Tu ce informații ai?

— După cum ți-am spus, zise Lola Sanders, am intrat în vorbă cu Mady. Poate că ea și-a dat seama că sunt o detectivă sau acel Ahmet a îndemnat-o, fapt este că mi-a destăinuit lucruri foarte importante, care s'au petrecut în acest bar. Intr'o seară, Moro Mopp chefuia aci, într'un salon separat, cu banda sa, cu „tătarii lui Mopp". Unul din această bandă, colonelul Kingston, a declarat că a primit o scrisoare de șantaj, prin care un necunoscut care semna „T", l-a amenințat că va divulga o veche condamnare, pe care a suferit-o colonelul în tinerețe. Or, Kingston a spus că unui singur om, i-a destăinuit că fusese condamnat, și acel om e Moro Mopp. Spunând acestea, Kingston a scos un revolver și a tras în Moro, fără însă să-l nimerească...

— Interesant, zise Evans. Dar o condamnare, e un lucru public, în urma ei rămân acte, ea se poate găsi, mai târziu, în ziarele vechi dela acea dată... Deci mulți puteau să afle că Kingston, în tinerețe, a făcut pușcărie...

— Dar tu știi, îl întrerupse Lola, că mâna dreaptă a lui Moro, e un sudanez, Ben Ali?

— Da, un fel de panteră, de o agilitate extraordinară. Se spune că Mopp l'a angajat ca să-l apere de eventuale agresiuni...

— Mai e ceva interesant, urmă Lola Sanders. Moro Mopp s'a cunoscut cu colonelul Kingston, pe când erau înrolați amândoi, în legiunea streină, din Africa...

— Moro a fost legionar în Africa? întrebă Evans.

— Da... Și a stat cinci ani acolo. In acest timp, e ușor de înțeles, că el a putut să învețe toate obiceiurile indigenilor din nordul Africii, și să afle deci de sistemul lor de a-și tortura cu masca de piele, prizonierii...

❋

Când Bill Parker se întoarse din Edonpark, găsi numai pe Diana la agenție. Rex Farwell se dusese la bancă.

Bill voi să facă pe diplomatul cu Diana: o luă pe departe, îi vorbi despre lucruri banale, pentruca, în cele din urmă, pierzându-și singur răbdarea, să-i spună fetii, deschis:

— Diana, aș vrea să te întreb ceva... Dar ai să-mi răspunzi adevărat?

— Știi bine că nu-mi place să mint. Ce vrei să știi?...

— Diana, se încurcă Bill, tu... așa... dela o vreme...

— Ei, curaj, ce e cu mine, dela o vreme?...

— Pari cam tristă, isbucni Bill, gâfâind de efortul diplomatic ce făcuse. Ești bolnavă?... Dacă ai vre-un necaz, spune-mi-l mie...

— Iți mulțumesc, Bill.. N'am nimic...

— Ba da, stărui Parker. Mi-a spus mie o păsărică așa, că, uneori, noaptea, în camera ta; ei bine... uneori... plângi...

— Daaa?... îl întrebă Diana nu fără ironie. Domnul procurist nu crede că ceeace fac eu noaptea, iese din cadrul serviciului?... Și că domnul procurist face o indiscreție, care depășește prea mult sfera atribuțiunilor sale?... Cât despre păsărică, o să-i arăt eu babornițel, fiindcă desigur că gazda mea ți-a spus...

Bill se făcuse mic și pe un ton umil, o imploră, abia îndrăznind s'o privească:

— Diana, dece ești nemulțumită?... Nu suntem noi prietenii tăi?... N'am fost totdeauna, cu tine, leali și discreți?...

— Ba da, Bill, zise Diana cu o nuanță de înduioșare în glas. Tu și cu Rex, sunteți doui băeți buni și-mi sunteți foarte dragi... Dar te înșeli... Sunt foarte mulțumită la voi...

— Atunci?...

— Atunci... ghicește!... îl tachină Diana, cochetă. Poate că sunt îndrăgostită...

Bill holbă ochii, luând în tragic chestiunea:

— Și nu ești fericită în dragoste?...

— O, ce întrebare romantică! zâmbi Diana... Glumesc... Adevărul e că sunt îngrijorată, mi-e teamă...

— Dece ți-e teamă?

— De răsbunarea lui Moro Mopp!

— De Moro?...

— Da, urmă Diana, fabril. Mi-e frică de el, fiindcă un om ca el se răsbună totdeauna. Ce are să vă facă?... Sunt sigură că pregătește ceva... Simt o nenorocire în aer. Ne va izbi fără milă...

— Liniștește-te, Diana... Poate că te înșeli. De patru luni, dela înființarea agenției, nu a dat nici un semn de viață...

— Tocmai asta mă îngrozește, răspunse Diana. Tu nici nu bănuești, de ce e capabil Moro să facă. El știe să pregătească un plan diabolic, timp îndelungat, și să dea lovituri fără greș... Moro nu iartă niciodată... Și apoi, dacă va afla?...

— Ce să afle? întrebă Bill Parker uluit.

— Ascultă Bill, răspunse Diana serioasă. Rex și cu tine, mă credeți mai proastă de cât sunt. Ei bine, află scumpul meu procurist, că agenția Tenebro — brr, ce nume fioros! — nu are nici o taină, pentru mine. Eu știu că agenția voastră e un eșafodaj de carton. E drept, nu cunosc scopul precis, cu care Rej a înființat-o, dar este evident că, prin ea, pregătiți o lovitură în stil mare. E ușor însă de bănuit, dece Rex a făcut acestei agenții, o reclamă atât de vastă, dece a umplut ziarele cu isprăvile ireale și bilanțurile trucate ale agenției Tenebro, dece a lipit pe toate zidurile orașului, afișele acestei... tenebroase întreprinderi... E clar ca lumina zilii, că Rex vrea să facă pe toată lumea să creadă că agenția sa rulează afaceri de milimpede că ați încheiat afacerea, presați de o imediată nevoe de fonduri; sperați ca acești bani să vă ajungă, ca să mențineți în viață șubreda voastră agenție, până va sosi momentul să dați nu știu ce formidabilă lovitură, pe care o pregătiți de atâta timp în taină...

— Dar... încercă Bill să întrerupă tirada comercială a fetei...

(Va urma)

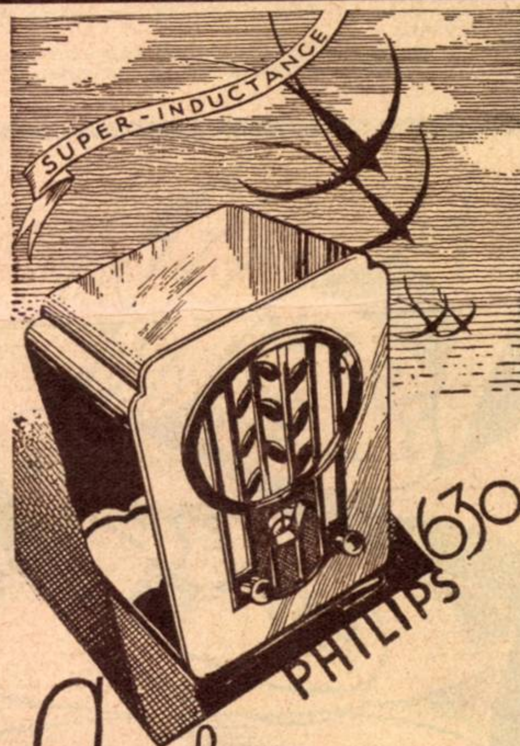
In atențiunea cititorilor noștri

Numărul viitor al „Realității Ilustrate" va fi consacrat în întregime optimismului robust și fecund.

O serie de statistici vor arăta în mod evident, că n'avem motiv să ne plângem; că în țara noastră în special șomajul este aproape inexistent, boalele în scădere și se manifestă un continuu progres în toate domeniile. Se va evidenția prin articole ilustrate, că abstracție făcând de perioada de exagerată bună stare, care a urmat imediat după războiul mondial și care a avut o reacțiune inevitabilă de criză, evoluția noastră este normală.

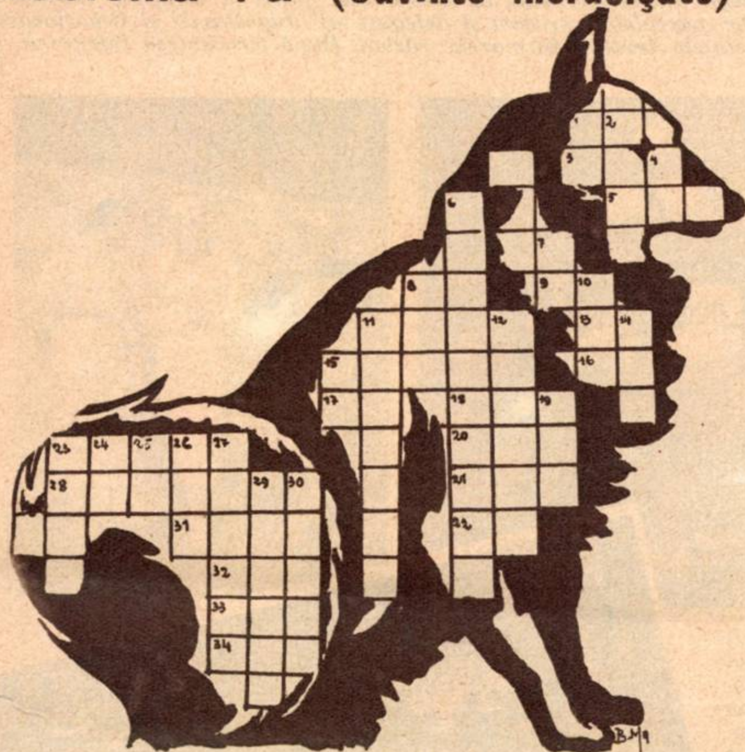
Vera Schunscaia una dintre candidatele distinse la concursul de frumusețe organizat de Realitatea Ilustrată-Chicago Tribune

Pagina JOCURILOR

Concursul nostru pe luna Iunie

Problema I-a (Cuvinte încrucişate)

ORIZONTAL: 1) Stăpânul unui subaltern de aproape 3 ori mai mare şi mai... credincios. 3) Il au numai câini şi porcii, iar oamenii când se'ntind. 5) Mănânc. Apropo de cleiul cismarului. 8) Reflexiv. 9) Din nimfă, vacă! 11) O au evocaţii şi studenţii, când e goală. De obiceiu, conţine plicuri roze de amor. 13) Pusă alături de un *minor*, nu ştii dacă întinde fierul sau cântă jalnic. 15) Câine de vânătoare. 16) Rasamente. 17) Numeral. 18) Câine!... 20) Scibil (ca un mops). 21) Stambă. 22) Artilerie de tranşee (presc.). 23) Dac'ar purta rochie, ar avea şi câinele o asemenea coadă. 28) Totul e... (Azi în Franţa, mâine'n Berlin!) 31) La ţară se chiamă ţâţe. 32) De trib sau secţie. 33) Face parte din schimbul de cuvinte cu telefonista. Scris cu doi „l" nu poate fi întors! 34) Penultimul cnut în viaţa poporului rus.

VERTICAL: 1) D. Stere a avut un accident de... barcă pe acest fluviu. 2) Nu ştii dacă este indispus sau nu. E câine. 4) Bernacol. 6) Işi trage numele de la prepeliţe. E tot câine. 7) Cuvânt care este numai pentru câine. 8) Acolo îşi are câinele rost, nu la oraş. 10) Desparte două provincii alipite. 11) Aşa e orăşelul în care coniţa a început să se plictisească. 12) Perplex. 15) Minte! 19) Mai mare şi totuşi, mai mic decât canapeaua. 23) Mersul calului. 24) Barbativă. 25) Zorab. 26) De fapt, organul acesta se găseşte la celălalt antipod. 27) De presă sau de Miţa! 29) Lar-ine! 30) Uragan. Poate fi potolit numai când este echipă sportivă.

p. conf. *Rebus*

Problema II-a (Sunteţi perspicace ?)

Ca răspuns la întrebarea de mai sus, căutaţi să descoperiţi punctul fals din pasagiul de mai jos care a fost extras din memoriile unui poliţist:

„*Marţi 13 Martie.* Nenorocire sau crimă? — Intr'unul din cartierele rău famate ale oraşului X., pe strada Malvedere, s'a întâmplat un accident care pare a fi destul de curios. Există pe această stradă, la nr. 13, un local de petrecere dintre cele mai dubioase. Pela ora 12 noaptea a ieşit din acest local cunoscutul agent secret, d. Y. Acesta, în moment ce traversa strada şi se afla tocmai pe punctul de a urca pe trotuarul opus, a fost lovit pe neaşteptate în cap cu un drug de fier căzut ca din senin. In stare gravă, nefericitul agent a fost transportat cu „Salvarea" la spital.

Un chelner însă, a observat din uşa acelui local pe un individ care, în acel moment, se căţăra pe acoperişul casei de vizavi, la no. 15, pe aceeaş stradă. Se crede că, graţie acestui preţios informator, poliţia va reuşi să prindă agresorul".

Problema III-a (Invazia literelor)

Se dau următoarele cuvinte :

ALT APAŞ, ARVINTE, TUNAR ABIL...

Extrăgând 7 (şapte) litere indezirabile, veţi afla primul vers dintr'o poezie celebră de Coşbuc.

Condiţiile de participere

Pot participa la premiile noastre toţi cititorii cari au deslegat jocurile publicate în două numere consecutive.

Rezultatul se publică lunar.

PREMIILE

Premiul I-iu: 300 lei, în numerar.

Premiul II-lea: 200 lei, în numerar.

Premiul III-lea: o sticlă cu apă de Colonia.

Deslegările se trimit timp de 7 zile, după apariţia numărului al doilea.

Se va menţiona pe plic: „Secţia jocurilor".

CUPON DE JOCURI
No. 331

Numele şi pronumele ....

....

Adresa ....

„REALITATEA ILUSTRATĂ. — *Director* Nic. Constantin.
Redacţia şi Administraţia: Str. Const. Mille 7—9—11, Telefon 359/99.
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevărul" S. A.

Duminică 28 Mai a avut loc în Capitală o grandioasă manifestaţie antirevizionistă, la care a luat parte o mulţime imensă. In Arenele Romane din Parcul Carol, au luat cuvântul fruntaşi ai tuturor partidelor, precum şi delegaţi ai Jugoslaviei şi Cehoslovaciei, înfierând încercările de revizuire a tratatelor, ce se încearcă de către statele învinse în marele război. După terminarea întrunirii, s'a făcut o demonstraţie pe străzile oraşului.

Sus: *Un instantaneu luat la Academia Română, cu ocazia primirii lui George Enescu între membrii instituţiei;* dreapta sus: *Joi 25 Mai s'a alergat la Băneasa „Premiul Modei". În fotografia noastră trei modele prezentate de o casă de mode;* jos: *Grupul de pelerini cari au plecat în ziua de 21 Mai, sub conducerea părintelui Gala Galaction la Sfântul Munte, cu vaporul „Principesa Maria";* dreapta: *Defilarea şcoalelor în faţa Mormântului Eroului Necunoscut, în ziua Eroilor.*

CINE E OMUL CU MASCĂ?

Concursul muzical „Realitatea Ilustrată", — His Master's Voice"

Casa „His Master's Voice" a angajat cu sacrificii materiale, pe unul dintre cei mai renumiţi cântăreţi din străinătate, cunoscut şi publicului românesc din numeroasele filme sonore şi plăci de gramofon pe care le-a făcut.

„Realitatea Ilustrată" împreună cu „His Master's Voice" organizează un concurs răsplătit cu premii de valoare şi cu tema următoare:

„Cine e cântăreţul mascat?"

„Omul cu mască", acompaniat de orchestra Francis Renard a produs următoarele patru plăci: „La bella tangolita" (Tango din opereta „Bal în Savoy"); „Iubirea e o floare" (vals); „Dece?" (tango) şi „O, Madonna" (serenadă).

Toate bucăţile sunt cântate în româneşte.

Condiţiunile şi premiile pe care le acordăm deslegătorilor, le vom publica în numărul nostru viitor.

Suveranul asistând la jubileul de 40 ani al Muzeului de Istorie naturală din Bucureşti. Domnul prof. Gr. Antippa, directorul muzeului, rostindu-şi cuvântarea.

REALITATEA
ilustrată

O țară bogată ca a noastră, nu cunoaște criza!

PENTRU OPTIMISMUL ROBUST ȘI CONSTRUCTIV

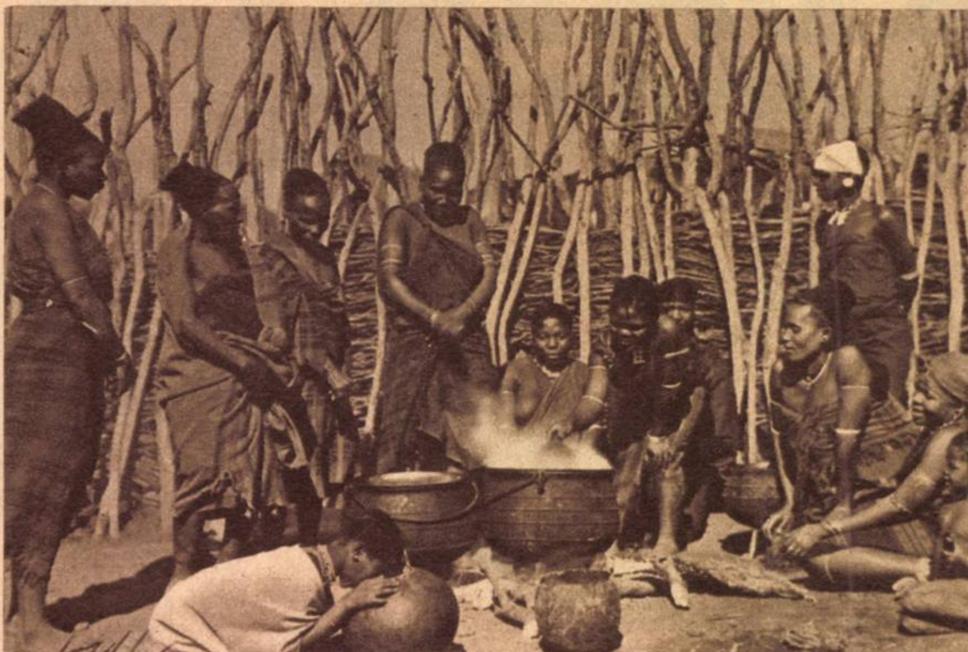

ANUL VII. No. 332
8 IUNIE 1933

10 LEI

Fericitul lui TOLSTOI

Şi ce ne trebue nouă să fim fericiţi

PREOCUPARILE OAMENILOR PRIMITIVI: La zuluşii din Africa, momentul cel mai important din viaţă e pregătirea prânzului. Aşteptarea hranei sigure produce fericire.

CUNOAŞTEŢI desigur anecdota lui Tolstoi: un înţelept spiritual prescrie ţarului, care căuta un leac pentru fericire, cămaşa unui om pe deplin mulţumit. După îndelungi şi zadarnice cercetări, în cele din urmă cronicarii găsesc pe acel om deplin mulţumit: era un ţăran, dar atât de sărac, încât nici cămaşe n'avea.

Istorioara scriitorului rus e un mod glumeţ de-a critica felul de viaţă al omului civilizat, chinuit de griji. Suntem siguri însă că filosoful din Iasnaia Poljana n'a născocit această anecdotă în convingerea, că omul ar trebui să prefere o viaţă asemenea celei pe care o duc animalele — mulţumite, fiindcă cerinţele lor sunt uşor de satisfăcut — uneia complexe şi deci mult mai pretenţioase.

Hrană din belşug, un isvor de apă limpede, un adăpost pentru vreme rea: atât era destul spre a ferici pe omul primitiv. De atât are nevoe şi un animal. Omul civilizat însă şi-a creat nevoi multiple, care n'au legătură directă cu necesităţile fizice: lui îi trebue casă *frumoasă*, lumină electrică, muzică, spectacole, vestminte care să încânte ochiul, satisfacerea dorinţei de-a cunoaşte, etc. Toate aceste nevoi, create de civilizaţie, întrec în importanţă necesităţile fizice ale omului modern; fiind multiple şi costisitoare sunt mai greu de satisfăcut şi de aci nefericirea indivizilor de azi.

Fericiţi, dintre aceia cari să nu ştiu ce-i cămaşe, am avut şi noi foarte mulţi, până la războiu, când s'a deşteptat lumea. Şi numai din consideraţia numărului mare al acestora, obicinuim să lăudăm timpurile fericite de altădată.

Cunoaştem o întâmplare, care asemănându-se cu povestea lui Tolstoi, are meritul să fie autentică, dovedind simplicitatea de viaţă a oamenilor dela sfârşitul veacului trecut.

Prin 1890, Mediaşul era un orăşel liniştit, în care nu se introdusese încă gazul metan. Oamenii: români, saşi şi unguri, în număr aproape egal, duceau ceeace se numeşte o „viaţă patriarhală" agricultorii schimbând produsele lor cu mărfurile fabricate de care aveau nevoe.

D. Greser era un om tot atât de bogat, pe cât de sgârcit. Işi câştigase un sipet plin de aur, din întreprinderea introdusă de el la Mediaş: o loterie. Deaceea lumea îi mai zicea Greser loterierul. Unii se întrebau: dece o fi loterierul atât de sgârcit, că el n'are nici copii, nici nepoţi, numai pe baba, nevastă-sa, care cât e ziulica de mare stătea pe sipetul de bani, să-l păzească. Ca să nu-l înşele negustorii şi să nu risipească banii, Greser singur se ducea în târg să cumpere toate ce trebuiau pentru hrană. Intr'o zi, pe când moşneagul se întorcea acasă, nu ştiu cum făcu, când scoase basmaua roşie din buzunar, să-şi şteargă nădușeala — că era vara şi cald — pierdu pe drum un pachet cu douăsprezece bancnote a o sută de coroane. A găsit banii lăptăreasa Anica Pataky, şi cum în viaţa ei nu văzuse bani de hârtie, a socotit că acele hârtiuţe colorate sunt nişte poze pentru copii. Le-a luat, cu gândul să le dea fetiţei să se joace cu ele, ba chiar întâlnindu-se cu doamna Fritz, o vecină săracă, i-a dat şi ei câteva poze, să ducă acasă. Doamna Fritz era mai şireată şi cunoştea valoarea banului. Şi dacă n'ar fi fost întâmplarea, că o cumătră invidioasă s'a dus să reclame la poliţie, să vie să cerceteze de unde s'a îmbogăţit dintr'odată doamna Fritz, Anica Pataky ar fi păstrat mulţi ani „pozele" şi domnul Greser n'ar fi ştiut unde au ajuns banii lui.

*

Omul civilizat, care spre a se deosebi de celelalte animale, nu vrea să trăiască tot cătând în jos şi rob pântecului, se va strădui să ajungă cât mai sus, să cunoască cât mai multe, să-şi ascută cât mai mult simţurile. Asemenea oameni se vor deprinde să trăiască o viaţă complexă cu necesităţi multe şi vor începe a considera drept strict necesare o serie de lucruri ce formau un lux pentru strămoşii lor. La popoarele civilizate, bunăoară în calcularea salariului minim al unui lucrător, intră cu o sumă mult mai importantă cheltueli ca îmbrăcăminte, distracţie, băi, şcoală, ziare, cărţi decât adăpostul şi hrana. Putem oare socoti demn de invidiat, fiindcă e fericit, pe omul deprins cu o viaţă primitivă, care trăieşte în peşteri, cu fructele găsite, sau cu animalele vânate? Atunci să invidiem şi fiarele sălbatece sau maimuţele!

Civilizaţia e asemenea sirenelor pe care le-a întâlnit în cale Ulysse cel pribeag. A trebuit să se lege de corabie, spre a nu cădea rob chemării lor. Cel care e prins în mrejele civilizaţiei nu mai e capabil să revină din drum, oricât de mari i-ar fi suferinţele. Aceste suferinţe provin mai ales din pricina sensibilităţii pe care o capătă individul, din puterea de amintire şi de deducţiune profundă a lui. Un animal, un copil sau omul primitiv nu-şi

PREOCUPĂRILE OAMENILOR CIVILIZAŢI: Conferinţa internaţională aviatică din Roma. Oameni aleşi sunt preocupaţi de binele omenirei, de legăturile repezi între state, de confortul indivizilor.

Note OPTIMISTE

NEFERICIREA comună a oamenilor vine mai mult dela punctul de perspectivă, care-i individul, decât de la realităţi, dominate de punct şi poetizare de distanţă. Ambiţiunile cresc, multiplicate la nemăsurat cu succesele, mai mici sau mai mari, nefrânate de o contemplare a vieţii, aşa cum se desfăşoară viaţa până la drojdiile dintr'un mormânt.

Succesul derizoriu implică în mintea omului care nu ştie să-l claseze şi să-l suporte, o continuare şi o sporire. Viaţa e ca o bucată de săpun şi omul, fermecat de clăbuc, îl freacă şi-l umflă, cu o pensulă, cu o bidinea, cu o maşină, cu douăzeci de maşini. Clăbucul trebuie întreţinut, ca să nu se sfărâme şi pentru menţinerea lui, de cele mai multe ori inutilă, forfoteşte toată omenirea civilizată. Contribuţia la umflarea lui monstruoasă e universală: fiecare cetăţean scuipă cu entuziasm în el şi, când i se usucă gura, dă şi sânge. O pauză de nimic în malaxarea băşicilor de aer şi rezultatul se sparge — şi atunci omul crestează în istorie un semn de nenorocire. Nenorocirea era însă reală în această înmulţire de iluzii şi recoltă de baloane, cu pielea inexistentă pe un conţinut abstract.

NEGUSTORUL care a cumpărat o ladă de ciorapi dela faliment şi i-a vândut cu 200 de lei părechia, nu se mai poate obicinui să cumpere cu 20 de lei şi să-i vândă numai cu 25 şi boceşte cu sinceritate. El tot atât digerează într'o zi în amândouă cazurile şi tot atât de uniform şi de puţin interesant şi de inconsistent este socialmente. Justiţia simplă a împrejurărilor e indiferentă şi, ca un candid, el cere vieţii să-i asigure marfă ieftină şi clienţi scumpi, organizând mental omenirea subt preceptul datoriei de-a produce provizii, bijuterii şi imobile pentru păstrarea sămânţei lui şi crearea unei noi dinastii, desangrenată din mişcarea vieţii colective.

Născut îndărătul unui zid, între două inscripţii cu tibişirul, el se apucă să progreseze. Devine luxos, parfumat, îşi face zece costume, călătoreşte, vede Europa cel puţin odată pe an — pentrucă a vândut ciorapi cu un preţ, căruia îi zice bun. Savantul şi intelectualul şi-au îngustat existenţa până la firul de păianjen, şi-au subţiat şi stofa şi ciorapii şi nu se plâng, nici nu-şi precipită ambietul, în vreme ce entuziasmul celuilalt, ia volumul de umflare al spumei de săpun.

Alteori, e şi mai rău. Beneficiul se acumulează, se face bani şi capital şi individul rămâne puturos şi sordid. Clăbucul se ridică într'o ladă de fier, într'un safe, într'o Bancă. Am indicat odată existenţa unui mic negustor de brânză, proprietar al unui capital de 86 de milioane sterile, încuiate în tezaurul unei instituţii. El nu foloseşte la nimic, nu-şi risipeşte averea nici pe [illegible], nici pe cărţi, nici pe pomeni, nu înzestrează fetele, nu ajută instalarea în cabinet sau atelier a niciunui medic, inginer sau lucrător. Familia lui vegetează mizerabil subt autoritatea unui părinte, care a izbutit atât de bine şi atât de rău. Până într'o zi, clăbucul lui se va multiplica şi în ziua ceea se dărâmă: această încheiere îl urmăreşte matematic, ironiei logice a lucrurilor nu-i poate nimeni scăpa. Şi va fi o mare nenorocire, documentată de ziare şi plânsă în Parlament. Credeţi că nenorocirea e reală? Nicidecum. Făcătorii de clăbuc învaţă plătind, ceea ce n'au fost în stare să înveţe gândind: contemplarea lucrurilor pe urzelile de dedesubt.

UN om, ca să trăiască, are nevoie de un minimum ridicul de marfă. Cu o pâine de grâu sau mălai, cu o funie de usturoi, cu un bordei şi o nevastă, se face tot înconjurul vieţii. Insă mai trebuie ceva: o concepţie, o idee sau o mărginire, adică o modestie. Concepţia poate să fie înlocuită cu o hărnicie. Bidineaua cu var nu merge singură şi cămaşa nu se spală dela sine; niciun înger nu este însărcinat să-i facă baie şi orâduială, omului nevoiaş sau avut. De fapt, puţină dragoste nu învaţă nimeni dela noi. Dragoste de viaţă, pentru viaţa care iese din cercul beneficiilor, salariilor şi capitalului, care nu dau sufleteşte nimic. Dragoste de oameni, dragoste de soţi, dragoste de copii, dragoste de lumină — o fărâmă de dragoste, o fărâmă de încredere, cere mai puţină cazna şi tulburare decât preocuparea şi ideea fixă a bunătăţilor [illegible].

Oamenii nu se gândesc la simple, atraşi prosteşte de complicat. Viaţa se lucrează însă ca zece metri pătraţi de pământ, pe care iarăş nimeni nu mai are cheful să-l lucreze. Ţăranii dezertează câmpia, dealul şi muntele din pricina iluziilor politice, unde săpunul e monumental în clăbucul lui — şi se bagă slugi la oraş: cinematograf, costum nemţesc, bar automat, Cişmigiu şi finalmente tuberculoză şi sifilis — iar orăşenii nu se duc să le ia locul, ţinuţi de aparenţele sensaţionale citadine, pe locul unde mucegăiesc.

VIAŢA nu e mai rea azi decât ieri; dimpotrivă, infinit mai bună decât acum 100 de ani şi incomparabil mai fericită faţă de ce era viaţa socială acum patru veacuri; ce să ne ducem mai departe! Numai că omul se umflă, fără motiv — se umflă pentrucă nu gândeşte şi pentru că nimeni nu-l îndeamnă să gândească. Gândirea fiecăruia este suficientă ca să-l mulţumească: natura dă un cap de om, bun pentru sine. Nefericirea gravă începe atunci când capul tău se crede chemat să fie cap pentru alţii şi când ieşi din capul tău şi pribegeşti după căpăţâna altuia, de multe ori mai neroadă. Şi dacă ar fi un singur cap, care să dea greş măcar într'un fel! Sunt capete prea multe; stilul, calitatea şi categoriile greşelilor, care îşi dispută şi iau alternativ direcţia capetelor aparţin unei varietăţi contradictorii şi desechilibrul se permanentizează pe o îngustime de frunte.

VIAŢA noastră, ramificată în regiuni de clăbuc, cere o simplificare pe tot întinsul ei, începând dela gura omului şi dela uşa gospodăriei, posibilă şi elementară. E nevoe să săpăm, ca în automobil şi să dăm [illegible]udaratele. Să nu se invoce viaţa modernă, condiţiile actuale, necesităţile noi: aceste baliverne sunt chemate totdeauna de timizi sau de imbecili, îngroziţi să participe activ la îmbunătăţirea mai rapidă a vieţii, decât o înlesnesc împrejurările dezorganizate. Toate progresele şi schimbările cad sub controlul omului, care esenţial a rămas acelaş în formele de viaţă [illegible]iate.

Iată dece credem în virtuţile unei dictaturi, evident desinteresată, aplicată numai practic, cu excluzia oricărei politici, care nu priveşte pâinea, sănătatea, mătura, curtea şi bordeiul. Obicinuind pe om să [illegible]ore polul, suta şi milionul, obicinuindu-l să se [illegible] şi să nu râvnească, obicinuindu-l să se spele şi să-şi utilizeze [illegible] şi degetele şi oprindu-l dela forfotirea pur şi simplu idioată a similitudinii de viaţă, în scamatoria căreia trăieşte, vom avea omul împăcat şi omul trebuincios.

Când oamenii politici vor fi cheltuit toate cartuşele oarbe, cu care vânează, când financiarii, economiştii şi reformatorii şi fabricanţii de legi fanţoşe şi puerile şi toboşarii lor vor sta osteniţi în mijlocul vieţii, abia va începe tihna şi bună starea tuturor. Numai că ar fi util, pentru scurtarea pauzelor, să nu aşteptăm să cadă şi ultimul călăreţ pe băţ, din arenă. Să poftească mai repede un om de treabă, care să ne puie pe fiecare la lucru, cu un zâmbet şi cu un gârbaci.

In zece zile fericirea noastră poate să fie pusă la punct.

T. ARGHEZI

FERICITUL LUI TOLSTOI

(Urmare din pagina II-a)

pot aminti şi nici reprezenta uşor şi pregnant suferinţele din trecut, nu pot simţi durerea altora şi cu atât mai puţin pot deduce şi se pot transpune în situaţiuni viitoare. Ei trăesc momentul şi ori de câte ori au o digestie bună, şi-au potolit foamea şi setea, ei sunt fericiţi. In asemenea momente uită de orice durere trecută şi nu prevăd suferinţe viitoare.

Complexitatea vieţii omului civilizat, puterea lui de înţelegere şi fantazia lui, schimbă întreaga stare sufletească a individului. Concepţia sa asupra legăturii cu semenii, cu membrii familiei, e cu totul alta decât a omului primitiv. Individul viitorului va putea fi fericit, numai atunci când toată omenirea va fi fericită. Se va putea întâmpla aceasta? Noi suntem optimişti şi susţinem că da. Lumea are posibilităţi din ce în ce mai multe, spre a trăi mai bine, mai uşor, mai mulţumită. Sbuciumul pe care-l încearcă azi fiecare în cercul strîmt, în care trăeşte, se datorează căutării unei stări de echilibru, la un nivel care e din ce în ce mai ridicat.

n. c.

N'AVEM ȘOMAJ!

Dintre toate țările europene, România numără cei mai puțini șomeri. Tablourile pe care le publicăm, ne dau o idee exactă asupra șomajului internațional.

Luându-ne după superficialitatea aspectelor, s'ar crede că titlul de mai sus e o glumă. Oamenii rămași astăzi fără rost, își poartă în mare parte vina.

Trăim într'o epocă ale cărei exigențe s'au intensificat. Ne aflăm într'o continuă oscilație.

S'a sfârșit cu biurocrația, cu aceiaș anchiloză de ani de zile, cu aceleași lucrări, la aceeaș masă. Perioada monotonă a timpului face cu vremea din individ, o fosilă. Greutățile economice de astăzi impun să jonglezi cu situațiile. Exemplele stau la îndemână la fiecare pas. E cazul inginerului care, pus pe drumuri de prăbușirea instituției la care lucra, nu stă la gânduri și cu economiile realizate încheagă un mic negoț. Incet-încet, cu pricepere și stăruință afacerea merge, până când se ivește prilejul să-și reînceapă meseria.

Cunosc o mică funcționară, care rămânând fără slujbă, a dat dovadă de o tărie de caracter rar întâlnită, chiar la bărbați. Cu un infim capital cumpără obiecte de toaletă și colindă cu ele de dimineață până seara instituțiile, realizând un câștig care-i permite să trăiască fără a recurge la expediente.

In țara noastră numărul șomerilor se ridică la 44.294, o cifră care în raport cu numărul total al populației, prezintă un procent infim, față de situațiile altor țări, după cum veți avea ocazia să vă convingeți din statisticile următoare:

ROMÂNIA
Grupe profesionale

Agricultură	*143*
Industria alimentară	*990*
Imbrăcăminte, mode	*1363*
Industria pielărie, blănuri	*1911*
Construcții, lucrări publice	*4055*
Sticlă, var, ceramică	*147*
Mine, cărbuni, cariere	*3137*
Industria extractivă	*1240*
Industria lemnului și mobile	*1920*
Industria hârtiei	*14*
Industria grafică și a cărții	*908*
Industria textilă	*143*
Metalurgie, electrotechnică, mașini	*5390*
Arte și precizie (fotografi, ceasornicari)	*95*
Personal comerț și administrație	*2602*
Personal de educație și sanitar	*63*
Personal hotel, restaurant	*693*
Personal casnic și de serviciu	*1315*
Ucenici	*26*
Diverși	*2393*
Muncitori de pădure	*5595*
Total	*44.294*

Să trecem acum la situația șomajului în restul Europei.

Șomajul Internațional

ȚARA	Bărbați	Femei	TOTAL
Statele-Unite			16.0 0.000
Germania	4.357.159	1.186.190	5.343.349
Austria			251.102
Franța	222.514	72.964	295.478
Anglia			2.357.963
Italia			651.962
Polonia	218.547	45.600	264.147
Elveția	40.339	10.231	50.570
Cehoslovacia	349.851	117.097	466.948
România			44.294

Revenind acum la ideea asupra căreia am speculat mai sus, susținem că șomajul ar fi la noi mult mai restrâns, dacă în educația poporului nostru ar exista spiritul versatilității, abolindu-se în aceiaș timp anumite prejudecăți și mândrii rău înțelese.

M. N.

Publicăm o impresionantă fotografie a micilor elevi ai școalei primare din Soveja (Putna), cari în ziua de 25 Mai a. c., sub conducerea învățătorilor școalei: domnișoara Elena Gherasim, d. Ion Jinga și d. M. Ghimpe, au fost în pelerinaj la Mormântul Eroilor și au depus acolo o coroană.

SPRE MAI BINE

Din punct de vedere sanitar, România a făcut în ultima vreme progrese uimitoare, mortalitatea scăzând în mod considerabil, atât la sate cât și în orașe.

E ADEVĂRAT că dacă vom sta să comparăm mereu stările de la noi, cu stările țărilor din Apusul Europei și din America, vom fi cam descurajați.

O idee exactă și obiectivă asupra progresului realizat în toate domeniile, se poate însă dobândi numai, când privim lucrurile prin obiectivul și'n perspectiva evoluției lor istorice. Și dacă ASTFEL vom examina starea noastră socială și culturală, putem fi siguri că nu vom fi deloc pesimiști.

Să nu uităm că noi — din cauza unor fatale împrejurări geografice și istorice, — n'am putut intra în ritmul spre progres și civilizație modernă, decât de vre-o 70—80 de ani încoace. Să nu uităm că și astăzi se pot găsi în sate de pe malul Dunării, bătrâni cari să-și amintească de vremurile când nici siguranța vieții nu exista la ei, din cauza incursiunilor bandelor de turci, cari răpiau femei și fecioare, transportându-le la Stambul, ca sclave.

Și dacă astfel vom privi evoluția noastră, atunci n'avem de ce dispera, cu toată criza economică și socială prin care trecem. Să nu uităm iarăș că nu sunt decât câțiva ani, — optzece ani, — de când belșugul se revărsase peste orașele și satele noastre, că departe de a fi asistat — ca de pildă germanii — la ruina unor întregi clase sociale, aduse la pauperism prin celebra inflație escrocherie a devalorizării totale a monedei lor, la noi toate clasele sociale se îmbogățiseră.

Sătenii ieșiră din bordeele lor ancestrale și-și clădiră locuințe frumoase, salubre, iar în orașe s'au clădit locuințe de un confort rafinat în valoare de multe zeci de miliarde, în câțiva ani!

Dar starea înfloritoare s'a reflectat într'un domeniu al vieții noastre, despre care pot vorbi mai cu competință și anume: *în domeniul sănătății publice și individuale.*

Trebue să recunoaștem înainte de toate că mijlocia duratei vieții individuale a crescut.

Înainte, la noi (ca'n alte țări europene) omul trăia în genere pânăla 40—50 de ani. Un om trecut de 50 de ani începea să se gândească la viața... *de dincolo.* Astăzi, un imens de mare număr de oameni trec de vârsta de 50 și chiar de 60 de ani.

Nu vi se pare interesant fenomenul, că foarte multe căsătorii au astăzi loc între bărbați de 50—60 de ani și femei tinere?

Moartea nu-și mai face de cap azi nici chiar la noi, atât cât își făcea acum o sută sau acum cincizeci de ani.

Am înaintea mea un grafic în care se află înșirate sub formă de linii — lungimi orizontale — *mortalitatea generală* de acum 50 de ani și cea de astăzi pentru toate țările.

Eil bine, în toate vedem o scădere a mortalității generale. Dar, ceeace-i mai îmbucurător, acelaș fenomen se observă și la noi, în România.

Iată deci un progres indiscutabil, căci e demonstrat riguros prin date, care nu pot fi desmințite.

Murim relativ mai puțini astăzi ca în trecut, pe fiecare an. Dacă citim despre stările sanitare din trecut la noi, ne apucă groaza.

Holera pătrundea periodic în țară, secerând mii și zeci de mii de vieți.

Generațiile tinere medicale nici n'au avut prilejul să vadă un caz de holeră. Când se aude că holera e la granița răsăriteană, sau în vre-un port asiatic, serviciul nostru sanitar, anunțat prin telegrafia fără fir dintr'o centrală sanitară europeană sau din Orient, se înarmează cu tot utilajul sanitar adequat și adoptând un gest din timpul războiului mondial, rostește dârz și hotărît: — *„Pe aci nu se trece".* Și holera rămâne afară din țară.

Și chiar când pe furiș a reușit să pătrundă într'o localitate (cum a fost în timpul războiului la Galați, Tecuci, Brăila) durata n'a ținut decât 2—3 săptămâni și a fost gonită, nelăsând decât foarte puține victime.

Dar angina difterică?

Acum treizeci de ani sate întregi și multe cartiere de orașe, rămâneau fără de copii, secerați de grozava boală. Serul antidifteric a făcut să nu mai auzim de mult despre asemenea epidemii.

Dar sifilisul?

Acum treizeci-patruzeci de ani, vedeai în sate și orașe sute și mii de oameni, cu nasurile și obrajii mâncați de ulcere grozav diformante, că-ți făcea rău să te uiți la nenorociții sluțiți de boală, dintre care mulți se sinucideau!

Astăzi grație vestitelor tratamente cu bismutice și arsenobenzoluri asemenea spectacole înfiorătoare nu se mai văd nicăirea *și nici la noi.*

Dar noi românii știm numai ce se petrece la noi!

Cei în curent cu progresele științifice știu că un continent întreg (Africa) unde nu putea pătrunde un european din cauza febrelor galbene și altor maladii exotice, astăzi a fost complet asanat, grație măsurilor științifice luate de expedițiile de medici trimise acolo și plătite din fonduri puse la dispoziție de generozitatea lui Rockefeller.

Omul învinge, incontestabil, puterile vătămătoare ale Naturii.

Lupta ce o duce necurmat, repurtează triumfuri care nu pot fi din nenorocire sărbătorite, din cauza unor tulburători care-și zic, când de dreapta, când de stânga.

Optimismul nostru crește firește când ne gândim și la progresele chirurgiei.

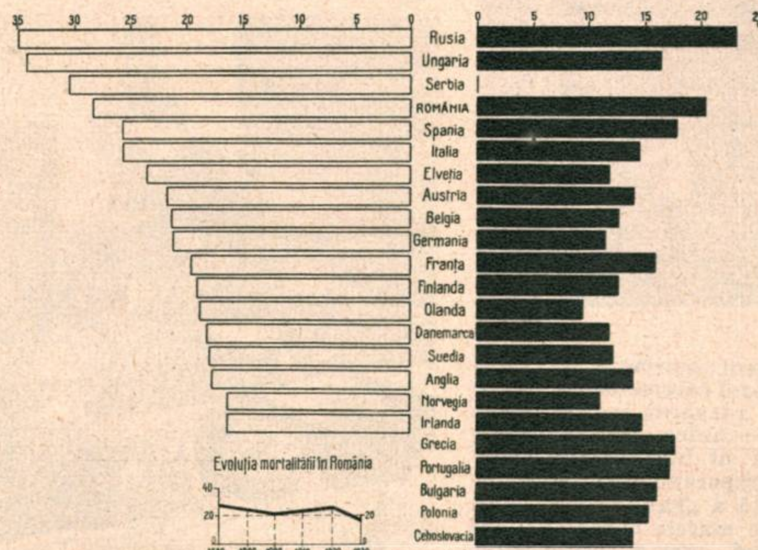
Mii și sute de mii de oameni erau, până acum câțiva ani, condamnați să moară, când se îmbolnăviau de prostată, de apendicită, de fibroame sau cancere uterine ori mamare, de tuberculoze, de tumori ale creerului, de piatră la ficat sau rinichi, de tuberculoze renale, etc., etc.

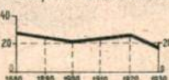
Astăzi bisturiul chirurgului pătrunde în interiorul tuturor organelor (și-n creer, și-n inimă!), extirpă răul, tămăduiește, prelungește viața și alungă moartea.

Și-n timp de Știința cu minunile ei ne împinge tot mai sus, spre culmile civilizației și fericirii, în biurouri diplomatice se discută și se nasc certuri pe tema revizuirii de granițe și de tratate, uitându-se că granițele dispar odată cu perfecționarea mijloacelor de transporturi aeriene, care nu vor să știe nici de țări, nici de neamuri sau de frontiere, pământul devenind țara unei singure umanități ale cărei priviri se îndreaptă spre culmi din ce în ce mai înalte.

DOCTORUL YGREC

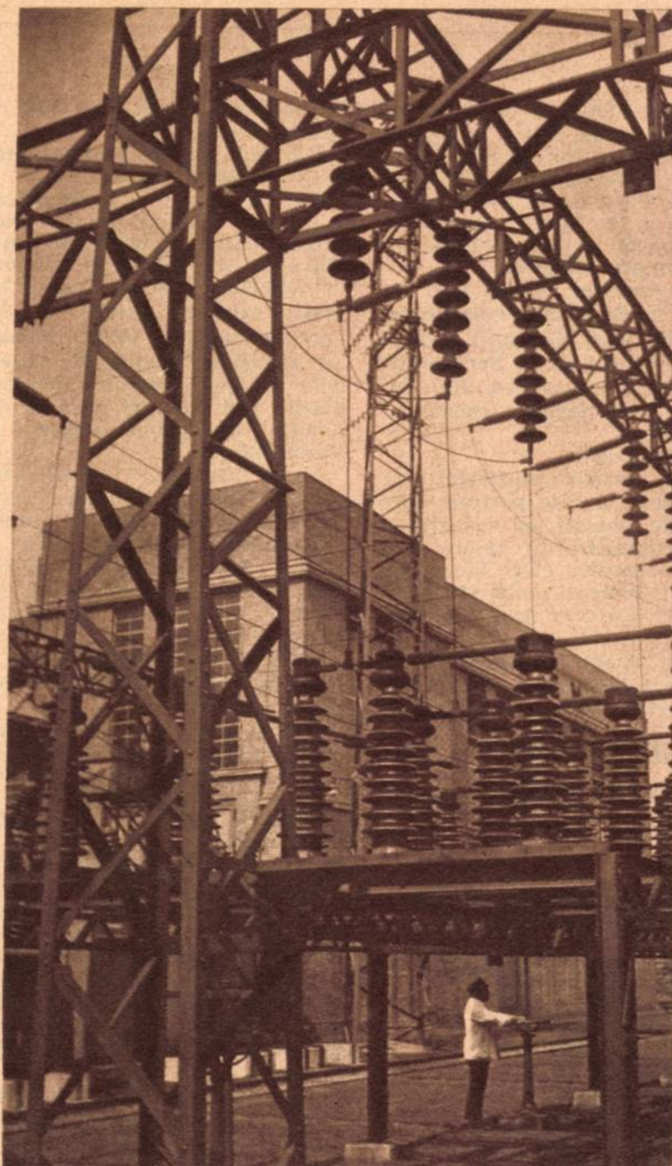
MORTALITATEA GENERALA
IN DIVERSE ȚĂRI DIN EUROPA
(Proporția la 1000 locuitori)

de J. R. Stoicescu

APOLOGIA TEHNICEI

Filosoful şi sociologul austriac R. N. Coudenhove-Kalergi, autorul fragmentelor de mai jos, cari alcătuesc un adevărat imn de slavă adus zânei moderne: technica—este reprezentantul prin excelenţă al idealismului construc.iv în viaţa contimporană. Lui i se datoreşte iniţiativa măreaţă a „Paneuropei", ideie îmbrăţişată apoi şi de marele bărbat de stat francez Aristide Briand, care a prezentat-o forului de la Geneva.

Idealul Paneuropei rămâne astfel legat pe vecie de numele lui Coudenhove-Kalergi.

PARADISUL CULTURII

TECHNICA este în măsură să procure omului modern mai multe posibilităţi de fericire şi desvoltare, decât cele de care se bucurau în trecut chiar regii şi prinţii.

Omul modern se poate înconjura de tot confortul, de toată arta şi frumuseţea, pe care o oferă pământul. El poate savura toate fructele culturii şi ale naturii, poate trăi unde vrea şi cum îi place.

Prin telefon, radio, automobil şi avion, intră în legătură cu tot restul lumei, oridecâteori o doreşte. Nu suferă din cauza climei, nici din pricina suprapopulaţiei.

In multe privinţe, omul modern este mai liber şi mai puternic decât Napoleon şi Cezar.

Aceştia puteau stăpâni numai oamenii, dar nu puteau să sboare deasupra oceanelor şi să vorbească peste continente. Omul modern, dimpotrivă, stăpâneşte natura. Puterile naturii îl servesc ca slujitori devotaţi, ca duhuri atotputernice. Cu ajutorul lor, el poate sbura în văzduh mai repede şi mai sus ca o pasăre, poate goni pe pământ mai repede ca o gazelă, poate trăi sub apă asemenea unui peşte.

Prin facultăţile şi puterile sale, omul modern a înfrânt blestemul isgonirei din paradis, redobândind, prin ocolul culturii, un nou paradis mai desăvârşit.

Baza pentru o viaţă desăvârşită i-a furnizat-o technica. Ceeace eri era o excepţie pentru câţiva privilegiaţi ai soartei, a devenit azi o regulă pentru o mare parte din omenire şi va ajunge mâine un bun absolut al tutulor.

Acum câteva veacuri posesiunea unei oglinzi, a unui ceas, a săpunului sau a zahărului, reprezenta un mare lux: producţia technică a răspândit în masse aceste bunuri, atât de rare odinioară.

După cum orice om are astăzi un ceas şi o oglindă, — în viitor fiecare va poseda automobilul, vila şi telefonul propriu.

Belşugul va trebui să crească cu atât mai repede şi să devină cu atât mai general, cu cât quantumul de producţie va creşte mai rapid, în raport cu cifra populaţiei.

Stg. sus: *Cea mai puternică uzină electrică a lumei, se află în Germania.*
Sus: *Un curs de geografie, predat prin radio.*
Jos: *Avionul, cel mai rapid mijloc de locomoţiune, la dispoziţia omului.*

Scopul cultural al technicei este tocmai acela de-a oferi odată tuturor oamenilor posibilităţile de existenţă, de care dispun astăzi milionarii. Ţelul ei este generalizarea bogăţiei, a puterei, a răgazurilor de recreaţie, a frumuseţei şi fericirei: ea urmăreşte, nu o proletarizare, ci o aristocratizare a omenirei.

VICTORIA ELECTRICITĂŢII

Prima victorie hotărîtoare, a repurtat-o armata technică în lupta ei contra celui mai vechiu şi mai îndârjit vrăjmaş al omenirii: fulgerul.

Din totdeauna, scânteia electrică, sub forma fulgerului, a ameninţat, a rănit, a ucis pe om. I-a ars casa şi i-a trăznit vita.

Acestui vrăjmaş perfid, care niciodată nu l-a ajutat, omul era cu desăvârşire subjugat timp de mii de ani. Până ce într'o bună zi, Benjamin Franklin, prin născocirea paratrăznetului, a mântuit omenirea de această teroare.

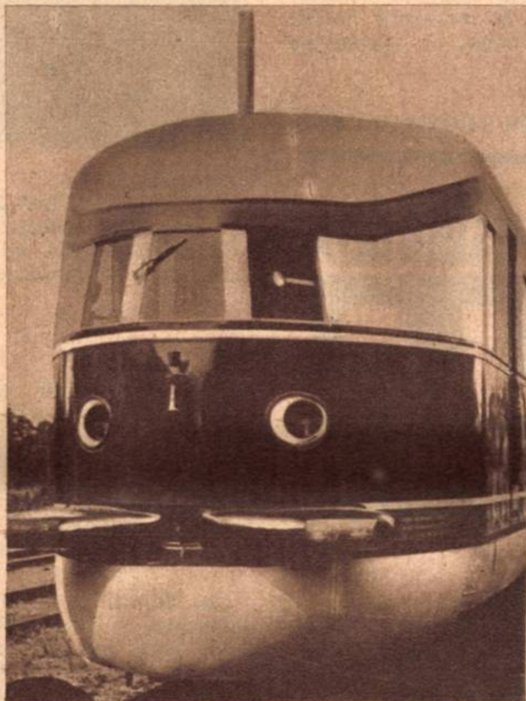
Scânteia electrică, ca flagel al omenirei, a fost dezarmată.

Dar omul nu s'a mulţumit cu această isbândă, ci a păşit la ofensivă, ajungând ca după un veac să transforme pe vrăjmaşul de altădată într'un credincios, fiara sălbatică într'un animal domestic folositor.

Astăzi scânteia electrică, care înspăimânta pe strămoşii noştri, ne luminează locuinţa, ne fierbe mâncarea, ne calcă rufele, ne încălzeşte odaia, ne sună clopoţelul, ne duce şi ne aduce veşti, cu o iuţeală fantastică, peste ţări şi mări, împinge trenurile şi învârteşte toate maşinile. Intr'un cuvânt, ea a devenit curierul, lucrătorul, omul de serviciu, hamalul, şi la nevoie, chiar şi călăul.

Telefonul, graţie căruia putem vorbi la orice distanţă, evitând deplasările neplăcute.

Inventatorul automobilul se va bucura întotdeauna de recunoştinţa kuli-lor (sus) cari trag trăsuricile în Extremul-Orient.

Dr.: *Zeppelinul pe şine, ultima perfecţiune a comunicaţiilor.*

Ceeace furnizează astăzi în Europa şi America scânteia electrică, n'ar putea fi înlocuită nici prin triplarea duratei de muncă a oamenilor.

Şi după cum aceste puteri naturale, odinioară protivnice, au fost, nu numai înfrânte, ci şi transformate în slujitorii cei mai indispensabili ai oamenilor, tot astfel valurile mării, arşiţa soarelui, furtunile şi inundaţiile, vor deveni odată, din duşmani, sclavi credincioşi ai omenirii.

Din otrăvuri fabricăm leacuri contra boalelor, din microbi ucigători, vaccinuri protectoare.

Asemenea omului preistoric, care a îmblânzit şi a stăpânit fiarele sălbatece, omul modern îmlânzeşte şi stăpâneşte forţele naturii.

Prin astfel de victorii, vom cuceri libertatea şi cultura: nu prin războaie şi revoluţii, ci prin muncă şi invenţiune, prin spirit şi acţiune.

MANTUITORUL MODERN

In epoca noastră, inventatorul este un binefăcător mai mare ca sfinţii de odinioară.

Inventatorul automobilului a făcut mai mult bine cailor, şi le-a cruţat mai multe suferinţe, decât toate organizaţiile din lume pentru protecţia animalelor.

Automobilul este pe cale să libereze dintr'o mizerabilă existenţă de vite, pe miile de „kuli" ai Asiei.

Inventatorul serului antidifteric a salvat de la moarte mai mulţi copii, decât ar putea s'o facă toate căminurile de sugaci.

Sclavii galerelor îşi datoresc libertatea technicei moderne a vapoarelor; iar, prin introducerea combustiunei cu petrol, technica începe să libereze pe fochiştii vapoarelor dela o ocupaţie aproape infernală.

Inventatorul care va realiza un substitut practic al cărbunelui, prin distrugerea atomului, va aduce omenirii o uşurare, neobţinută încă de cel mai mare reformator social; întrucât va mântui milioanele de lucrători mineri de la cazna lor blestemată.

Chimistul, care va transforma lemnul într'un aliment digestibil, va elibera omenirea de sub jugul foamei, care o apasă mai groaznic şi mai multă vreme decât cea mai brutală stăpânire omenească.

Nici etica, nici religia, nici politica nu vor face să dispară blestemul originar al omului, ci numai technica.

Technicei organice — medicinei — îi este rezervată misiunea de a nimici efectul blestemului ce copleşeşte femeea: *„Să naşti în dureri"* şi technicei anorganice acela de-a opri blestemul dat bărbatului: *„Să-ţi câştigi pâinea în sudoarea frunţii"*.

TECHNICA ŞI FRUMUSEŢE

Cine se îndoeşte încă de valoarea estetică a technicei, să privească spectacolul grandios al omului care sboară în văzduh şi îndoiala i se va spulbera imediat.

Dar nu numai aeroplanul ne înfăţişează o frumuseţe nouă. Automobilul, barca cu motor, transatlanticul, maşina electrică,

toate posedă mişcare şi activitate, o frumuseţe proprie specifică. Această frumuseţe fiind însă dinamică, nu poate fi fixată asemenea frumuseţii statice a peisajului — de pensulă şi daltă.

Fiecare epocă de cultură îşi are simbolurile ei proprii, de forţă şi frumuseţe.

Grecii îşi întrupau idealul de armonie în statui şi temple.

Romanii îşi exaltau puterea şi vitejia în contemplarea luptelor din arenă, între gladiatori şi fiarele sălbatece.

Creştinismul medieval îşi adância şi ilumina sufletul mistic în Misterele religioase şi slujbele de altar.

Burghezia epocei moderne îşi întruchipa idealul estetic în eroii romanelor şi ai teatrului.

Japonezul a învăţat dela florile sale, graţia, farmecul şi resemnarea în faţa soartei.

Intr'o vreme de progrese vertiginoase, era firesc ca idealul frumuseţii să devină dinamic şi să conducă la un nou simbol estetic.

Omul epocei technice este un elev al maşinei, pe care a creat-o: dela ea a împrumutat, a învăţat activitatea febrilă şi energia condensată. Maşina, ca plăsmuire şi templu al spiritului sfânt omenesc, simbolizează triumful spiritului asupra materiei, a forţei asupra inerţiei, mântuirea omenirii prin acţiune.

Technica a dăruit epocei de mâine o nouă expresie de artă: cinematograful.

Ecranul e menit să înlocuiască teatrul de azi, biserica de ieri, arena de odinioară, pentru a juca un rol cultural preponderent în viitorul Stat de muncă al omenirii.

Desvoltarea misiunii pedagogice pentru masse a filmului, care există astăzi abia în stare latentă, rămâne una din obiectivele cele mai importante şi mai pline de răspundere ale artiştilor epocei moderne. Căci cinematograful viitorului va avea, fără îndoială, asupra culturei popoarelor, o influenţă covârşitor mai mare ca teatrul de până acum.

R. N. COUDENHOVE-KALERGI

GEORGE FOLESCU
SIGISMUND ZALESKY şi GEORGE NICULESCU-BASU
Cei trei maeştri protagonişti ai operei din Bucureşti, conducătorii şcoalei de artă lirică, ce-şi va deschide cursurile în ziua de 1 Octombrie.

HUMOR

— „Este uimitor tot ce s'a născocit în vremurile noastre: călătoria fără cai, telegrafia fără fir, pulberea fără fum...!"

— „Hei, ar mai fi ceva de inventat!

— „Ce anume?"

— „Zestrea fără nevastă"..

Doi domni sunt într'un compartiment de clasa II-a. Deodată, prin apropierea trenului se vede un avion în sbor. Unul dintre călători, adresându-se celuilalt, spune:

— „Nu va dura mult şi o să sburăm şi noi!"

— „Aşa? — răspunse cel de al doilea domn — şi dumneata ai un bilet de clasa III-a?"

— „Doctorul i-a interzis soţiei mele să gătească".

— „Dece? E bolnavă?"

— „Ea nu, eu sunt!"

❋

— „Mămică — spune Lenuţa — aş vrea mai bine să fiu un băeţel, sau e prea târziu acum?"

❋

Judecătorul: — „Cum se face c'ai furat rufăria şi ai lăsat caseta cu bijuterii?"

Inculpatul: — „Vă rog, d-le judecător, nu mă mai ocărîţi şi dv., destul m'a înjurat bătrânul, pentru asta!"

❋

LA DENTIST

— „Dece ţipi aşa omule? Nici nu ţi-am atins dintele!"

— „Ştiu domnule doctor, dar staţi pe bătătura mea."

DIN ÎNTUNERIC LA LUMINĂ

Cartea a scos poporul românesc din prăpastia întunericului.
In trei luni se tipăresc azi mai multe cărți de cât odinioară în trei veacuri!
Progresul înaintează cu pași gigantici...

SE împlinesc în curând, patru veacuri de când s'a scos de sub teascurile de lemn ale tipografiei din Sibiu *primo carte românească: „Catechismul românesc"*. Din această carte nu s'a păstrat nici un exemplar, totuși mărturii demne de crezare au făcut pe învățații noștri să admită că aceste pagini au existat într'adevăr.

Dar cu mai mulți ani înainte, în *1508*, se întrezărise prima undă de lumină, pe cerul plumburiu al vremurilor grele de pe atunci. In anul arătat mai sus, adică o jumătate de secol după ce Gutenberg, în 1445, a dăruit omenirei invenția, care era să revoluționeze lumea, se culegeau la Târgoviște, pentru întâia oară pe plaiurile noastre, literele de tipar ce erau să alcătuiască *liturghia slavonească*...

Dar de primele cărți slavone și românești tipărite la noi, puțini au fost în stare să se folosească... deoarece nu numai „prostimea", dar nici chiar boerii (toți) — și uneori nici chiar Domnul! — nu știau să scrie și să citească.

Cât de mult s'au schimbat timpurile de atunci de când cel ce avea nevoe de scris ceva, trebue să se ducă la „pisovnicul", care sta la colțul uliței, cu cerneala la brâu și, în așteptarea mușteriilor, își ascuțea penele de gâscă, mânuind cu mult meșteșug un briceag tăios!

PRIMELE TREI SECOLE

Mulțumită bunăvoinței d-lui prof. I. Bianu, directorul Bibliotecii Academiei Române, și a concursului, ce mi-au dat funcționarii acestei instituții, în special domnii G. Nicolaiasa și Baiculescu, am putut culege și grupa următoarele date interesante pentru cititorii noștri.

In primele trei secole, al XVI-lea al XVII-lea și al XVIII lea s'au tipărit în România peste tot *șapte sute de cărți românești*, și s'au mai tipărit puține cărți *slavonești, grecești etc.*

Era o vreme, timp de două veacuri, sec. XVI și sec. XVII când la noi erau mai multe cărți slavone decât românești.

Prima carte românească s'a tipărit la Sibiu, în anul 1544. Cu 36 ani înainte se tipărise prima carte slavonă, la Târgoviste. In decursul secolilor s'au tipărit din ce în ce mai multe cărți românești, până ce s'a ajuns în total la 700 cărți, la începutul secolului al XIX-lea.

Tipăritura slavonă, deși începută mai înainte, nu s'a urcat decât până la ceva mai mult de cifra 50.

Tipăritura grecească, începută târziu pe la mijlocul secolului al XVII lea, a întrecut pe cea slavonească, ajungând până la 70 cărți în secolul al XVIII-lea.

S'au mai tipărit apoi câteva cărți slavo-române, greco-române și latinești.

ECLIPSE

Dar n'a fost o continuitate în această ascendență.

Au venit ani în cari se arătau zorile culturii.. apoi pauze de 22 ani, sau opt ani, sau nouă ani... Soarele se ivea din nou de după stâncile negre... Și urma un întuneric de aproape o jumătate de veac...

Lupta aceasta de două secole, între întuneric și lumină, din țările românești este reprezentată grafic în desenul cu stânci care însoțește acest articol.

De după mijlocul secolului al șaptesprezecelea începe o epocă de continuitate: Dosoftei, Șerban Cantacuzino. Apoi Brâncoveanu, Antim, Cantemir...

Secolul al XVIII e plin, fără eclipse întunecoase.

Este curios că epoca fanariotă se caracterizează printr'un avânt al cărții românești. In timpul lui Brâncoveanu, care era protectorul bisericii ortodoxe în Orient, s'au tipărit mai ales cărți grecești.

Epoca renașterei — sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, dă un deosebit avânt tipăriturilor urcând numărul cărților românești de la 100, în total, cât era la mijlocul secolului XVIII-lea până la *șapte sute*, la începutul sec. XIX. Numărul cărților grecești, slavonești, greco-românești, slavo-românești și latinești n'au ajuns nici până la o sută...

ACTIVITATEA PE LOCALITĂȚI

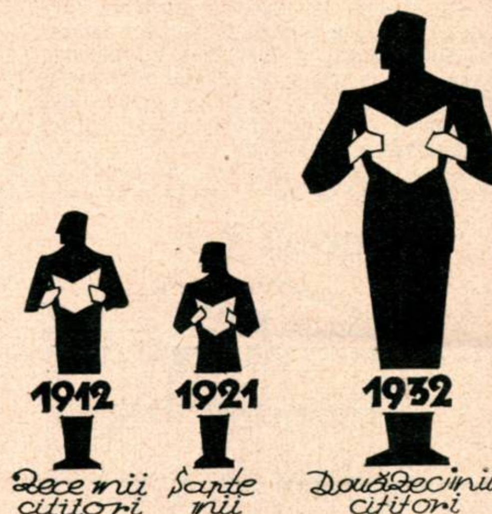
E interesant și tabloul, care ne arată activitatea tipografică pe localități.

Târgoviștea, Sibiul, Brașovul, Alba-Iulia, cari au inaugurat epoca tipăriturilor în secolul al XVI, nu au avut continuare, neajungând cu activitatea lor până la sfârșitul secolului al XVII-lea.

Steagul trece acum în alte mâni!

Prima carte tipărită la Iași, la 1642, de Mitropolitul Varlam a fost cu noroc. Iașul, întrecut un timp de București, îl ajunge încă pe la începutul secolului al XIX-lea.

Reluarea tipăriturilor la Iași, București, Buzeu, Snagov, Râmnic (care are o ascensiune vertiginoasă, întrecând la un moment dat Iașii, rivalizând cu București, apoi Blajul (iarăși cu ascensiune vertiginoasă),

Numărul cititorilor din București s'a dublat în ultimii douăzeci de ani

Viena, și mai ales Buda (care deși începând mai târziu le întrece pe toate, apropiindu-se de Iași și București), toate aceste orașe umplu, prin activitatea lor, fără pauze, sfârșitul secolului al XVII-lea și tot secolul al XVIII-lea, până la al XIX-lea.

EPOCA MODERNA

Să comparăm acum câteva cifre relative la vremea noastră.

In anul 1912, înainte de războiu, s'au tipărit în țara românească 3730 volume și broșuri.

In anul 1921, numai 3018. Se simte încă influența războiului. Activitatea reîncepe repede; în anul 1932 cifra se urcă până la 4534 volume.

Simplificând cifrele, am putea reprezenta, cu aproximație, astfel această evoluție:

anul 1912=15; 1921=12; 1932=18

sau în cifre și mai simple:

7 ; 6 ; 9

Cifrele, pe cari le-am cules la Academia română, cu privire la numărul cititorilor, ce frecventează biblioteca acestui așezământ cultural, cred că ne îndreptățesc să deducem, că numărul cititorilor s'a dublat în ultimii douăzeci de ani la București.

Biblioteca Academiei a fost vizitată de zece mii de cititori în 1912; în timpul războiului și în primii ani după războiu numărul a scăzut, pentru a se urca, aproape la douăzeci mii, la 1932.

Numai în trei luni se tipăresc azi, în România, mai multe cărți, decât în primele trei secole, de după introducerea tiparului la noi, și până la începutul secolului al XIX-lea.

In primele trei secole: XVI, XVII, XVIII, s'au tipărit, în total 700 cărți în România.

Numai în primii 33 ani, din secolul nostru, s'au tipărit peste o sută de mii de cărți!

Pentru a cuprinde, toate cărțile tipărite în ultimii 33 de ani, ar trebui un dulap de zece ori atât de lat și de cincisprezece ori atât de înalt ca acela, care ar conține toate cărțile tipărite odinioară în România în decurs de trei secole: al XVI-lea, al XVII-lea,

Prima carte s'a tipărit în 1508. Stâncile îndărătnice ale ignoranței s'au luptat cu îndrăjire, aproape două secole, ca să întunece zorile culturii românești

al XVIII-lea şi chiar o parte din cele de la începutul secolului al XIX-lea, — câte-un exemplar din fiecare carte.

E interesant de notat, că în noua şi vasta clădire, cu multe etaje, a bibliotecii Academiei române, se află actualmente o comoară compusă din aproximativ 350 mii volume, adică de cinci sute de ori atâtea volume, câte s'au tipărit în România în primele patru veacuri de după invenţia tiparului.

PRIMELE ZIARE ROMANEŞTI

Să spunem câteva cuvinte şi despre presă. Ştiţi cari au fost cele dintâi ziare româneşti?

E mai bine de un veac — exact o sută şi patru ani! — de când au apărut primele două ziare româneşti: unul la Iaşi şi cellalt la Bucureşti.

Presa română, care dă atenţie celor mai neinsemnate evenimente, a pierdut prilejul de a serbători, acum patru ani, jubileul de o sută de ani de existenţă!

Iată în ce împrejurări s'au tipărit primele ziare româneşti: în primăvara anului 1828, Rusia şi-a ridicat iar oştile împotriva turcilor şi iar îşi face tabără în ţările noastre, rămase fără domni şi fără nici o apărare Imputernicitul ruşilor, generalul Kisseleff, rămâne guvernator al ambelor principate, cari neavând independenţa, erau atunci sub oblăduirea muscalilor.

In vremea acestui general Kisseleff — care s'a întâmplat să fie un om cum se cade — s'a simţit nevoia publicării actelor de guvernământ şi de administraţie de stat; pentru preîntâmpinarea acestei necesităţi au fost subvenţionaţi I. Heliade Rădulescu şi Asachi, cari, între altele, erau obligaţi să publice diferite circulări ale armatei de ocupaţie, veşti militare, etc.

Primul a scos, la 8 Aprilie 1829, la Bucureşti *Curierul românesc;* cel de-al doilea a editat la 1 Iunie 1829, la Iaşi, *Albina românească* „gazetă politică şi administrativ literară".

Aceste ziare au fost transformate apoi în organe de publicitate oficiale, tipărite la început cu litere chirilice.

„Monitorul Oficial", care se consideră continuator al acestor buletine oficiale, a serbătorit, în anul acesta, un veac de existenţă.

Primele litere latine au apărut în „Buletinul gazetei administrative", din Bucureşti, în anul 1839. Deci peste şase ani presa va putea serbători acest jubileu! Dar lupta pentru latinizarea tiparului a fost aprigă. Abea în anul 1860, adecă cu un an după suirea pe tron a lui Cuza Vodă, au dispărut cu totul literele chirilice din „Buletinul oficial" şi care lua acum titlul definitiv de „Monitorul oficial", pe care-l are şi azi.

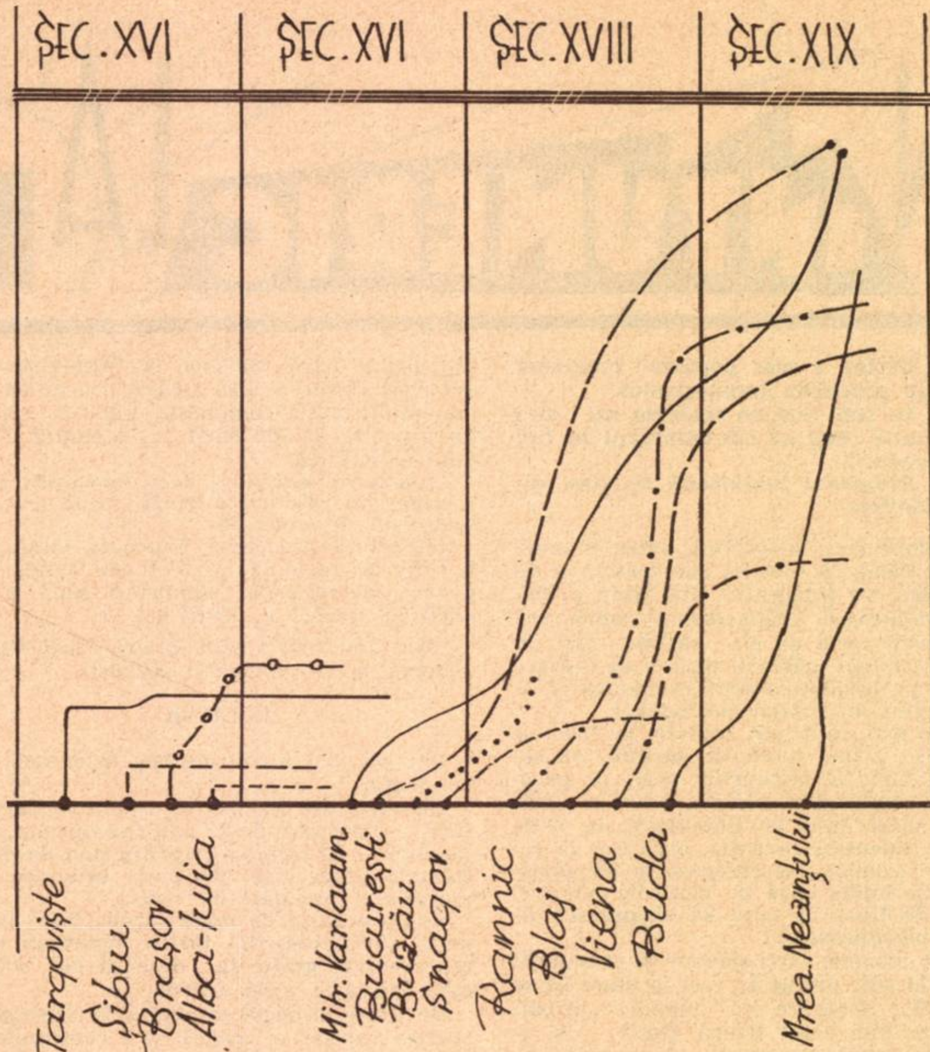
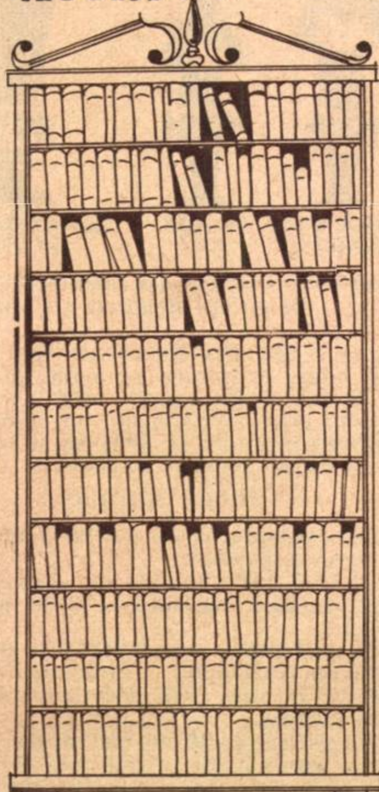

Diagrama de mai sus reprezintă activitatea tipografică pe localităţi. Se poate urmări când a început şi când a încetat activitatea fiecărei localităţi, precum şi ascensiunea urmată

In biblioteca mică încap toate cărţile tipărite în primele trei secole, precum şi cele tipărite până pe la revoluţia lui Tudor Vladimirescu. In cea mare abea au loc cărţile tipărite în cei 33 ani, din secolul nostru

EDITORII VECHI ŞI CEI NOUI

In afară de I. Heliade Rădulescu şi Asachi, să mai cităm pe următorii editori vechi ,— despre care, fiecare în parte, s'ar putea scrie pagini întregi:

C. A. Rosetti, editorul „Pruncului român", devenit apoi „Românul", a deschis una dintre primele librării în Bucureşti, împreună cu Winterhalter. Una dintre cele dintâi librării era şi aceea a editorului Gh. Ioanid, care vindea cărţi şi, în acelaş timp, articole de braşovenie. Ioan V. Socec, de origină boemă, luptând în rândurile românilor ardeleni, împotriva ungurilor, e silit să fugă din Braşov, pe la 1848, vine la Bucureşti şi intră în librăria lui Gh. Ioanid. Până pela mijlocul secolului trecut nu a existat nici o editură propriu zisă.: Anton Pann îşi tipărea singur cărţile populare! Tot aşa îşi tipăriseră Rosetti „Românul" şi Cezar Boliac „Trompeta Carpaţilor".

După informaţiile, ce a binevoit să-mi dea d. M. Rudinescu, vechi director al

editurii Socec & Co., — *cel dintâi librar care a tipărit cărţi în ţara românească a fost Gh. Ioanid, după anul 1848 sub îndemnul lui Ioan V. Socec. Librăria Ioanid a fost cea dintâi, care a editat primele cărţi în româneşte şi anume traducerea unor romane franţuzeşti de Eugen Sue, Alex. Dumas şi alţii. Acesta este începutul comerţului de editură în ţara românească.*

Apoi Ioan V. Socec s'a stabilit pe cont propriu, ca librar şi editor.

Printre editorii vechi mai putem cita pe Ioaniţiu, Carol Müller (care a editat cu sacrificii 80 numere din „Biblioteca pentru toţi" şi apoi a dat faliment), Ralian şi Ignat Samitca din Craiova, Alcalay, care a preluat „Biblioteca pentru toţi" şi i-a dat un avânt neaşteptat.

Se spune că bătrânul Alcalay, întemeetorul librăriei cu acest nume şi care a dat atâta strălucire acestei întreprinderi culturale, nu ştia să citească!

Pare paradoxal, ca un om, care nu cunoştea literele alfabetului, să fi contribuit, într'o măsură atât de largă, la răspândirea culturii într'o ţară.

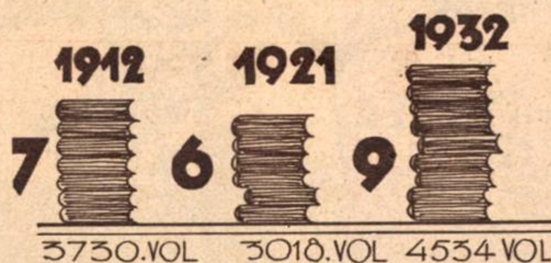
Dacă afirmaţia aceasta e adevărată, meritul lui Alcalay este cu atât mai mare.

Să mai cităm editura „Minerva", care între altele a scos o bibliotecă de popularizare; apoi editura „Steinberg", care a dat la iveală multe lucrări de valoare.

Const. Mille — cu o activitate plurilaterală, atât de bogată, — a pus bazele editurii „Adevĕrul", care era să-şi ia un avânt atât de mare, mai ales după răsboiu, fiind astăzi fruntaşă.

Ignatz Hertz a întemeiat una din cele mai vechi edituri de *romane senzaţionale în fascicole*. In urmă au venit şi alţii, cari au tipărit asemenea romane, pregătindu-se astfel o masă de cititori cari — fie în prima sau în a doua generaţie, — să citească apoi şi lucruri mai bune. Părerea noastră este că romanele de senzaţie au fost utile şi departe de a conrupe gustul literar — după cum susţin unii — au avut rolul lor în propaganda culturală, întreprinsă în ţara românească.

Lupta pe care au dus-o editorii şi o mai duc şi astăzi, este limitată de numărul cititorilor români.

O carte franceză, germană, engleză, se poate răspândi pe toată suprafaţa globului. O carte românească, bineînţeles, nu poate conta decât pe cititorii din cuprinsul graniţelor noastre...

Totuşi ogorul nu este încă desţelenit complect; sunt regiuni ale ţării şi straturi ale populaţiei, pe cari tiparul românesc trebue să le mai cucerească.

UZINELE CĂRŢII

Avântul cel mare l-a luat, după răsboiu, Bucureştii, întrucât priveşte tipărirea cărţii.

Inmulţirea vertiginoasă a numărului cititorilor a scos în evidenţă atâtea mari talente literare româneşti, cari stăteau în umbră. Oameni, în vârstă, despre cari se vorbea prea puţin, s'au dovedit dintr'o dată romancieri de valoare... Istoria literaturei va trebui să consacre o frumoasă pagină mai ales înflorirei romanului românesc din epoca de după răsboiu.

Dintre marile edituri bucureştene, merită să fie citate:

Editura „*Adevĕrul*", ed. „*Cartea Românească*", „*Cugetarea*", „*Cultura naţională*", „*Ignatz Hertz*", „*Naţionala*", „*Socec-Alcalay*", apoi „*Scrisul românesc*" din Craiova.

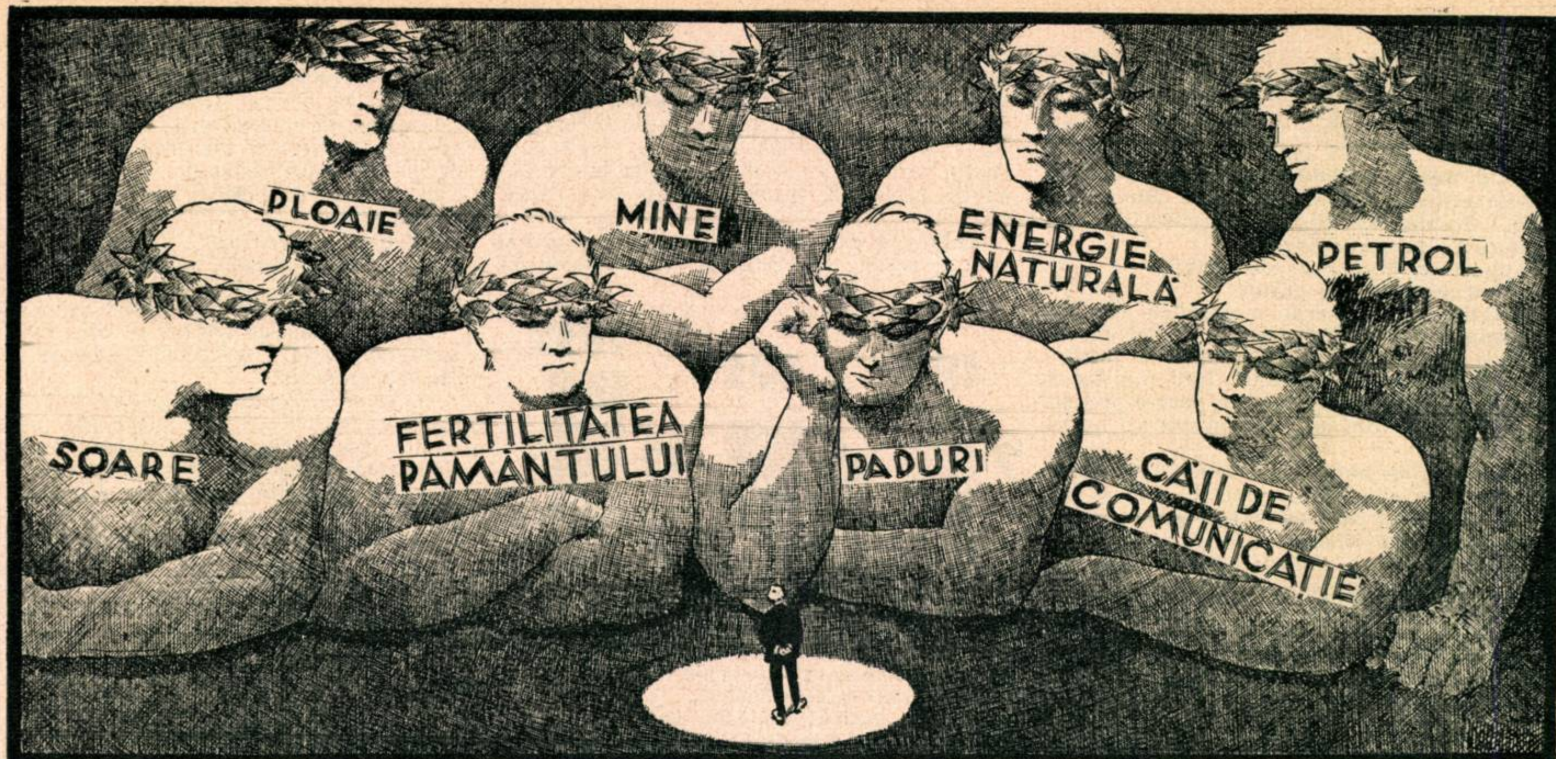
Unele din aceste edituri au tipografii proprii, cum este: „*Adevĕrul*", „*Socec*", „*Cartea Românească*"...

Pe strada Sărindar, la „Adevĕrul", este în realitate o fabrică, o adevărată uzină a cărţii; trecătorul de pe trotuar nici nu-şi dă seamă de activitatea intensă care se desfăşoară acolo; nici nu bănueşte furnicarul de lucrători, eroi anonimi ai progresului cultural, cari se străduesc, cu febrilitate, în atelierele din subsolul rotativelor şi până la cele mai înalte etaje, în atelierele linotipurilor, zincografiei, legătoriei, fotografiei, tiefdruck-ului... labirint, în care dacă intri, te rătăceşti... moloh modern care înghite zilnic vagoane de teancuri şi suluri de hârtie.

De sub bolta porţii „Adevĕrului" se văd toată ziua eşind autocamioane încărcate cu cărţi, reviste şi ziare, cari duc lumina în toate unghiurile ţării...

Să sperăm că avântul, pe care l-a luat cartea românească după răsboiu, va contribui la o îndrumare spre pace şi muncă rodnică, aducând o alinare a suferinţelor pe cari, veacuri de-a rândul, le-a îndurat neamul nostru.

ALEX. F. MIHAIL

PRIETENII OMENIRII

Ce e omul în actuala-i stare de civilizaţie? Un biet atom de inteligenţă, slab, nesigur, inconsistent, egoist, lăudăros, criminal, răsfăţat de dărnicia Providenţei şi a Naturei, dar incapabil de-a aprecia imensele posibilităţi ce i se pun la dispoziţie.

Shakespeare, care a cunoscut natura umană mai bine decât oricine, a caracterizat-o în câteva rânduri ce se dovedesc de un profund adevăr, tocmai în anul acesta de mizerie acută şi confuzie. Iată-le:

„Dar omul, mândrul om,
Investit cu o umbră
de autoritate
Ignorând tocmai ceeace-i pare
că stăpâneşte mai sigur,
Fragil în esenţă, —
ca o maimuţă furioasă,
Face nişte caraghioslâcuri
atât de fantastice
înaintea cerurilor
Incât îngerii îi plâng
de milă."

Căutaţi acum de vedeţi ce a făcut „mândrul om" cu nesfârşitele-i posibilităţi de realizare a fericirii, a păcei şi a belşugului în viaţă, cu toate bucuriile şi bogăţiile pe care le vedem simbolizate în desenul de mai sus?

Omul e într'adevăr o creatură mică şi bizară, cu un fond de „maimuţă furioasă". Se năpusteşte în cataclismele răsboaielor, fără a sta prea mult la gânduri, nimiceşte milioane de vieţi şi risipeşte sume imense de bani — într'un cuvânt, se ruinează prin toate mijloacele posibile. De ambele părţi ale tranşeelor, maimuţele înfierbântate de febra crimei, îşi dau sforăitorul nume de „mari patrioţi".

Dar nu numai capii cari aprind scânteia răsboaielor împingând mulţimile în abis, sunt responsabili de aceste mari nenorociri, ci poporul însuşi. Câtă atenţie dă el celor cari îl guvernează? Ce importanţă dă el votului său atâta vreme cât

> **Omuleţul din acest desen ne reprezintă pe NOI TOŢI.**
> **Giganţii cari îl privesc tăcuţi dar mustrători, sunt prietenii săi ŞI AI VOŞTRI.**
> **Ei reprezintă forţele ce vor pune capăt depresiunei, care a luat naştere din nebunia umană.**
> **Ei reprezintă nemărginita generozitate a Naturii şi a Providenţei.**
> **Iată o imagine inspirată de cel mai logic şi mai cald optimism.**

lucrurile merg relativ bine?

Ce ştie sau ce-i pasă de guverne şi câţi din massele sale nu se gândesc mai mult la alegerea unei haine sau pălării, decât la manevrele celor cari stau în fruntea lor?

Câţi dintre noi sunt în stare să privească în viitor? Câţi examinează cu seriozitate trecutul şi câţi sunt în stare să facă un proect dincolo de ziua în care trăiesc?

❋

Când timpurile sunt prospere, individul, cu micul său venit, nu se gândeşte decât la distracţiile, la cumpărăturile şi la plăcerile sale. Fiecare îşi urmăreşte micul său scop. „Puternicii", adică CEI MAI ŞIREŢI, urmăresc scopuri mai mari, constând în acumularea a zeci şi sute de milioane. Ei nu visează decât să întindă curse şi să jefuiască mulţimile micilor proşti, cu manevre ingenioase de prestidigitaţie financiară, întocmai ca sălbatecul care întinde curse pentru prinderea păsărilor şi animalelor, cu a căror carne se poate hrăni.

Trebue să ţinem însă seamă, de faptul că n'am făcut încă cine ştie ce ascensiune în scara civilizaţiei, de propriile noastre imperfecţii şi imprudenţe şi să ne abţinem dela învinuiri inutile, atunci când greşelile nu sunt decât ale noastre.

Câţi dintre noi s'au gândit să economisească ceva în epoca de belşug? Cum de ne-am putut închipui că marii noştri exploatatori se vor îngriji de viitorul nostru, dacă noi n'am fost în stare s'o facem?

Rasa omenească, reprezentată în desenul nostru de omuleţul contemplat cu prietenie de giganţii naturii, are o singură scuză şi anume:

Trăeşte pe o planetă ce numără câteva bilioane de ani, în vreme ce ea însăş se găseşte abia la 12.000 de ani depărtare de epoca de piatră.

E de presupus deci, că vom progresa mereu, că vom ajunge chiar un moment de reală civilizaţie, când naţiunile vor înceta a se mai măcelări, când indivizii vor renunţa la înşelarea şi asuprirea semenilor lor...

❋

Desenul nostru e inspirat de cel mai cald optimism. Galeria de giganţi pe care o vedeţi sus, sunt cei mai buni prieteni ai noştri. Ei lucrează fără preget pentru fericirea omenirei.

Strălucitorul soare ne trimite căldura şi lumina sa, cu care ne coace grânele şi ne înveseleşte inimile.

Ploaia şi fertilitatea pământului ne dau recolte bogate.

Minele-şi deschid comorile, oferind aur, argint, aramă, fier, într'un cuvânt tot ceeace trebue omului pentru clădirile, pentru maşinile şi pentru banii săi.

Apoi, mai importantă poate decât toate e „INDUSTRIA" ce înmieşte puterea productivă a omului şi în serviciul căreia stau alţi doi giganţiçi sclavi: VAPORII şi ELECTRICITATEA.

Aceste ultime surse de energie, stau la dispoziţia omului încă de acum câteva milioane de ani, în straturile de cărbuni, în zăcămintele de petrol şi în căderile de apă.

Dar omenirea nu-şi dă seama de generozitatea Providenţei şi nu ştie să se facă vrednică de marile daruri ale Naturii.

Vaporii, electricitatea şi cel mai mare dintre giganţi, „INDUSTRIA" dau omenirii cele mai largi posibilităţi de a duce o viaţă liberă, îmbelşugată şi fericită.

Iată însă că o mână de indivizi mai şireţi, au acaparat puterea şi profiturile industriei, puterea căderilor de apă şi toate celelalte surse naturale de bogăţie, create de Providenţă. Aceşti câţiva oameni încearcă în măsura în care pot şi îndrăznesc, să înhame armatele de lucrători la munci istovitoare, din zori şi până'n amurgul zilei — deşi, utilizat mai logic şi cu mai puţin egoism, acest aparat al industriei ar putea procura tuturora, obiectele de primă necesitate vieţii, cu jumătate din eforturile ce se fac acum.

❋

Popoarele plătesc astăzi pentru cel mai stupid, mai sângeros şi mai puţin scuzabil dintre răsboaie. Ele se silesc să umple abisul căscat de pierderea a mai bine de douăzeci de milioane de vieţi, de spulberarea a treizeci şi şapte de mii cinci sute miliarde de lei şi de întinderea unei hidoase reţele de ură internaţională.

Opera refacerei pune o problemă vastă şi extrem de grea bietului spirit uman divizat în unităţi egoiste.

Dacă oamenii ar coopera cu giganţii desenului nostru — spre ex., ca ploaia care ajută soarelui la ridicarea şi coacerea grânelor, ca energia ce uşurează eforturile industriei, şi ca ştiinţa care perfecţionează mereu totul, depresiunea ce ne stăpâneşte de vre-o câţiva ani încoace, ar dispărea ca prin minune.

❋

Avem tot ce ne trebue, *avem*

imense stocuri de bunuri pe care nu știm însă cum să le distribuim, pentrucă ne lipsește O INTELIGENȚĂ REALĂ.

Să presupunem o schimbare în tabloul nostru. Să ne imaginăm că omulețul a fost abandonat de giganți, cari s'au întors la un moment dat împotriva sa.

Să presupunem astfel că luni sau ani dearândul, soarele a încetat să mai strălucească, ploaia să cadă, pământul să rodească, iar minele să-și ofere bogățiile.

Să presupunem mai departe, că știința care rezolvă atâtea probleme, a căzut subit în idioție, că vaporii și-au pierdut puterea de presiune și că nu mai produc energie, sub influența căldurii, iar căderile de apă nu mai pot produce electricitate.

Numai într'un asemenea caz am putea vorbi de depresiune. Ce drept avem însă să ne plângem acum? Cum se poate scuza o omenire, care are totul, dar care pur și simplu NU ȘTIE CUM SĂ-ȘI DISTRIBUE AVUȚIILE?

Aceasta este marea problemă — DISTRIBUȚIA.

Omenirea a rezolvat de mult problema producției. Nu există obiect trebuincios pe care să nu și-l poată procura, în cantități oricât de mari. Puteți cere orice, într'unul, într'o sută sau în zece milioane de exemplare și vi se vor procura NUMAI DACĂ LE PUTEȚI PLĂTI.

România e una din cele mai înzestrate țări ale lumei. Are o industrie tânără, în continuă desvoltare, și imense resurse naturale.

*

Nu trebue să disperăm însă, întrucât vom înțelege în curând că toate aceste bogății oferă posibilități de infinită prosperitate celor cari vor să muncească.

Minele, fabricile și pământurile României ar putea îndestula nevoile întregei populații, pe baza câtorva ore de muncă pe zi.

Utilizarea prietenilor de mai sus și distribuirea înțeleaptă, generoasă a bunurilor, în schimbul unui efort onest, ar face din ecoul mondial al crizei, un nonsens.

Trebue și vom găsi mijlocul de a ieși din această ceață, din această stupidă și degradantă depresiune.

Care va fi NOUA CONCEPȚIE care va șterge vechiul sistem de idei josnice și egoiste?

R.

Publicitate japoneză

ALEGEM câteva anunțuri curioase din ziarele japoneze:

„Covoarele noastre sunt tot atât de moi, ca și pielea unui nou născut."

„Mărfurile noastre sunt expediate cu iuțeala unui obuz."

„Noi avem grijă de prepararea deliciosului nostru ceai, tot cu atâta solicitudine drăgăstoasă, ca și aceea pe care o arată un soț, soției sale."

„Hârtia noastră e mai durabilă decât pielea unui elefant."

„Vizitați magazinele noastre; veți fi primiți cu o curtoazie dintre ceel mai distinse. Funcționarii noștri sunt tot atât de amabili, ca și un tată care n'are dotă pentru fiica sa, și care vrea să-i găsească un soț. Vă vom saluta totdeauna ca pe raza de soare, care luminează cerul după o zi înnourată."

Cele mai frumoase zece cuvinte din limba română!

POETUL Mackensie a ales în anul trecut, la Londra, cele zece cuvinte mai frumoase din limba engleză,

Paul Louis Hervé, în Franța, : făcut acelaş lucru.

Revista „LES ANNALES" a instituit un concurs, pentru alegerea prin vot public a acestor zece cuvinte.

„REALITATEA ILUSTRATĂ" care înțelege să-şi apropie ideile bune, atunci când ele pot stârni interesul cititorilor, a hotărît să facă acelaş concurs, pentru alegerea celor zece cuvinte mai frumoase din limba română.

Atracțiunea cea mai mare a acestui concurs este extrema lui simplicitate.

Stabiliți o listă de zece cuvinte: cele mai frumoase din limba română.

Spre a simplifica lucrurile se vor alege numai substantive comune, de pildă: între *glorie, glorios, glorificat, glorific,* se va scrie numai *glorie.*

Inainte de a stabili regulele concursului, să dăm cuvântul inițiatorului acestor concursuri:

CONCURSUL „REALITĂŢII ILUSTRATE"

„Românul se naşte poet"

Această constatare, care caracterizează firea contemplativă şi fantazia bogată a neamului românesc, are drept corolar faptul că graiul nostru e bogat şi rămâi uimit cât de frumos şi pitoresc se poate exprima chiar omul simplu care n'a învățat prea multă carte. Dar câți sunt sensibili la frumusețea unui cuvânt, aşa cum ar fi la aceea a unui acord muzical sau a unui peisagiu?

Concursul nostru trebue să răspundă la aceasta. Va trebui să cercetăm, să contemplăm, să ascultăm cuvintele care vor isvorî spontan în mintea noastră, spre a alege pe cele mai frumoase.

Poate că în acest concurs vom primi de atâtea ori câte zece cuvinte câți concurenți, atunci concursul n'a slujit la nimic. Dar dacă va exista o predominare a unor cuvinte asupra celorlalte vom putea stabili o ierarhie a vocabularului nostru, se va dovedi preferința artistică a românului — spunem artistică şi nu muzicală, deoarece un cuvânt nu e numai muzică, ci e în acelaş timp un bibelou, o pictură, o bijuterie, — va dovedi totodată starea sufletească cea mai ascunsă a participanților.

CONDIŢIUNI GENERALE

Participanții la acest concurs ne vor trimite până cel mai târziu la 1 Iulie a. c. o listă de cele zece cuvinte pe care le preferă, pentru bogăția de imagini şi armonia lor.

Aceste răspunsuri vor fi cercetate în redacția revistei „REALITATEA ILUSTRATĂ" şi pe baza lor se va stabili o listă tip, formată din cele zece cuvinte care vor fi fost mai des citate.

Acei concurenți cari se vor fi apropiat mai mult de lista tip vor fi clasificați: întâiul, al doilea, etc.

REGULAMENTUL CONCURSULUI

1) Pot participa la concursul nostru toți abonații şi cititorii;

2) Toate răspunsurile vor trebui să cuprindă, scris citeț, numele şi adresa trimițătorului şi să fie făcute sau pe buletinul pe care-l tipărim special în această pagină, sau pe o foaie de hârtie, de acelaş format.

3) Odată cu răspunsul, *abonatul* va lipi pe dosul buletinului, banda de abonament.

4) *Cititorii cu numărul* vor trebui să anexeze la răspunsul lor, bonul pe care-l publicăm în acest număr, împreună cu următoarele două bonuri pe care le vom publica în numerele 333 şi 334.

5) Toate scrisorile se vor trimite la redacția revistei „REALITATEA ILUSTRATĂ", *str. C. Mille* 7, în scrisoare simplă, menționându-se pe plic „PENTRU CONCURSUL DE CUVINTE".

6) Răspunsurile vor fi grupate. Prima grupă va conținea toate acele răspunsuri care mnționează (indiferent de ordine) cele zece cuvinte din lista tip; a doua grupă va conținea răspunsurile care nu menționează decât nouă cuvinte din lista tip; a treia opt şi aşa mai departe.

In fiece grup răspunsurile vor fi apoi clasificate, evaluându-se numeric pentru fiecare din cuvânt depărtarea între poziția pe care o ocupă pe buletinul de răspuns, şi poziția pe lista tip. De pildă, un cuvânt situat în al şaselea rând pe buletinul de răspuns şi în al patrulea rând pe lista tip, va însemna o depărtare de două puncte. Pentru fiecare răspuns se vor totaliza aceste puncte de depărtare şi ele vor determina clasificarea.

Premiul întâi îl va primi răspunsul cu cele mai puține puncte de distanțare.

Fiece răspuns va fi însemnat şi cu un număr de ordine, la primire. In caz de egalitate la puncte, acest număr va decide pentru acordarea premiului.

7) Clasificarea — dat fiind numeroasele operațiuni ce trebuesc făcute — va dura până la 1 August, când vom distribui şi premiile.

PREMII

Se acordă 20 de premii în valoare totală de 12.000 lei ş anume:

Premiu I: 2.000 lei în numerar.

Premiul II şi III: câte un aparat de radio în valoare de 3.000 lei fiecare.

Premiul IV, V şi VI: câte un aparat fotografic „Agfa-Box".

Premiul dela VII-XX: cărți în valoare de 200 lei, din editura „Adeverul".

BULETIN

PENTRU CONCURSUL

„Cele zece cuvinte mai frumoase în limba română!"

Numele ....

Adresa ....

Oraşul ....

Am ales cuvintele:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....

CUPON NO. 1

pentru concursul

„Celor zece cuvinte mai frumoase din limba română!"

Primul film vorbit în româneşte

TRENUL FANTOMĂ

VICTOR EFTIMIU *e cel dintâi care e văzut în filmul „Trenul Fantomă", vestind realizarea acestui bun film sonor românesc, la care şi popularul scriitor a avut o preţioasă parte de contribuţie, de îndrumător priceput.*

FILMELE vorbite sunt foarte costisitoare şi au desavantagiul de a nu putea fi universale. Un film mut putea rula tot atât de bine în România ca şi în Bulgaria, în Spania sau în Indochina. Un film sonor nu va putea fi înţeles decât de acei cari cunosc limba în care a fost turnat. Iată motivul pentru care aproape toate filmele se fac astăzi în limbile germană, franceză sau engleză. Este aceasta o dificultate a cărei soluţie va trebui găsită. Publicul românesc — care nu cunoaşte limbi străine — nu se poate bucura pe de-an'ntregul la un spectacol de cinematograf. O industrie românească de filme nu poate lua uşor naştere, întrucât piaţa de desfacere a unui asemenea film n'ar ajunge spre a plăti cheltuielile mari pe care le implică. Iată pentruce a fost o idee fericită, aceea de a turna — la Budapesta — filme în două versiuni.

O parte din publicul dela noi cunoaşte piesa „Trenul Fantomă", o piesă de „Grand Guignol", care are darul că ţine pe spectator încordat până la sfârşit. După această piesă s'a turnat în studio-urile „*Hunnia*" din Budapesta un film în versiune maghiară şi română. Astfel, decorurile, exterioarele, scenele în care nu sunt personagii, au putut fi comune celor două versiuni: fiecare scenă era jucată pe rând, de artişti maghiari şi artişti români.

„Trenul Fantomă" s'a realizat cu concursul d-lor Tony Bulandra, Gh. Storin, Enescu, Păunescu şi d-nelor Dida Solomon-Calimachi, Renée Annie, Lisette Verea, etc.

Doctorul Ludovic Lazăr, regisorul studio-urilor „Hunnia", a declarat că versiunea românească va fi superioară celei maghiare, întrucât artiştii noştri, cărora le era frică că n'ar fi suficient pregătiţi pentru film şi că ar avea nevoe de aptitudini şi calităţi speciale pentru cinematograf, au dovedit un talent deosebit. In special d. Storin s'a arătat ca unul dintre cei mai mari artişti ai ecranului şi fără îndoială că de-ar cunoaşte limba engleză, ar fi angajat la Hollywood.

Trebue să exprimăm aci sentimentul de mulţumire pe care-l au artiştii români, pentru primirea camaraderească pe care au avut-o la Budapesta.

— „Până şi tricolorul românesc au avut grije să ni-l pună mereu la masă, în restaurant, la hotel — spunea d. Storin — dovedind astfel pentru noi o atenţie deosebită, care ne-a mişcat".

Se cuvine să relevăm solicitudinea pe care a arătat-o artiştilor noştri, d. ministru Grigorcea.

„*Trenul Fantomă*" va fi primul film românesc, la înălţimea producţiunilor străine.

L. PAUKEROW

Stânga, sus: — *„Vine! Vine! Vine! Vine trenul fantomă! E strigătul ce-l scoate cu spaimă o fiinţă stranie — magistral întrupată de D-na Dida Solomon-Calimachi, în „Trenul Fantomă"...*

Mijloc: *O scenă puternică din filmul „Trenul fantomă", medicul (d. Storin) încearcă să calmeze o halucinată; (d-na Dida Solomon-Calimachi) care-şi caută fratele. Lângă ea Lisette Verea.*

Stânga jos: *Şeful staţiei (d. Păunescu) istoriseşte călătorilor cari au pierdut trenul, — ce loc blestemat e staţia aceasta, unde voiesc să înopteze. D-na din extrema dreaptă, artista Rennée Annie, are aci o creaţie din cele mai reuşite, prin firescul şi simplicitatea ei, — în „Mătuşa cu papagalul".*

DR. LUDOVIC LAZĂR
regisorul studioului „Hunnia" din Budapesta, care 'n 11 zile a realizat versiunea română a „Trenului Fantomă".

Participaţi la excursiile „Realităţii Ilustrate"

Actualități

Noul sport național al Hollywood-ului. Moda cea mai nouă în metropola californiană a filmului este ciclismul. In fotografia noastră vedem pe Eleanor Holm, fosta campioană mondială de înnot și învingătoarea la jocurile olimpice, astăzi o stea de cinema la Hollywood, în plimbare pe bicicletă, cu Dorothy Lee.

Tineretul italian a adoptat cu mult entuziasm football-ul și chiar copii mici joacă în stadioane mari, în public. Fotografia noastră arată un moment emoționant într'un match de foot-ball al copiilor italieni.

O reprezentație a Ligii Națiunilor în Japonia. Yosuke Matsuoka, delegatul Japoniei la Liga Națiunilor, a vizitat un magazin din Tokio, în care — cu scop de reclamă — s'a aranjat o ședință a Ligii Națiunilor. Magazinul este casa „Shyrokya" care în anul trecut a fost în parte distrusă de un incendiu. In fotografia noastră d-nul Matsuoka, împreună cu soția sa, vizitează expoziția. Figurile de ceară înfățișează de la stânga la dreapta pe Sir Simon, Matsuoka și Paul Boncour.

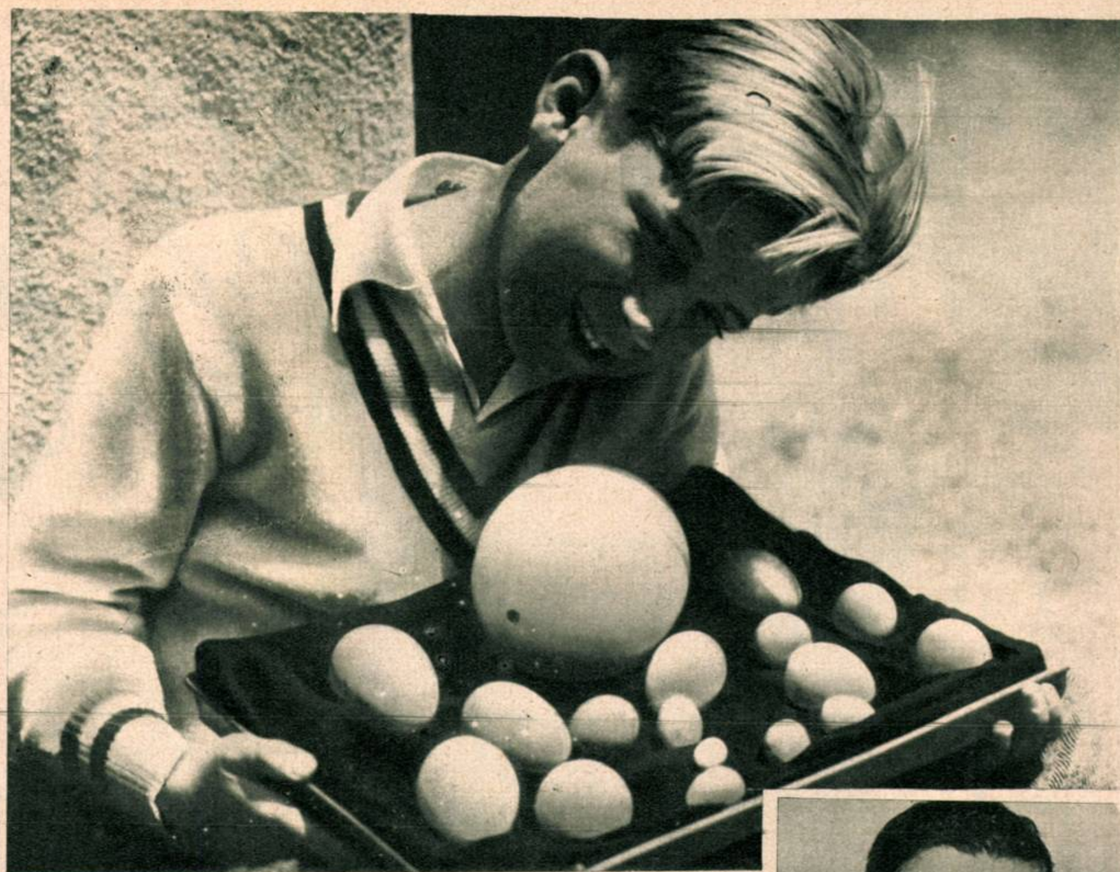

La 21 Mai a .c., a avut loc la Berlin cursa de automobile internațională. In fotografia noastră un moment în timpul cursei.

Tânărul Jo-Jo Oberhorn din California Catalina Island (Statele Unite) posedă o colecţie a celor mai scumpe ouă din lume. Unele aparţin unor păsări rare şi costă până la zece mii de lei bucata.

Automobilul lui Al Capone la Londra. — La Londra s'a adus din America automobilu lui Al Capone, vestitul gangster, şi a fost expus într'o sală, unde publicul are acces în schimbul unei taxe mici. Capone plătise pentru această maşină 50.000 dolari. Caroseria e din oţel, ferestrele din sticlă atât de groasă, încât gloanţele nu pot trece prin ele. Un englez a cumpărat automobilul după arestarea lui Capone şi vrea să facă o afacere, expunându-l în lumea întreagă.

Max Schmelling şi Anny Ondra se vor căsători în luna Iulie. Dealtminteri, în anul trecut, când Annyy Ondra a fost la Bucureşti, „Realitatea" a destăinuit legătura dintre ei.

Papa Piu al XI-lea a binecuvântat mulţimea din balconul bisericei Sf. Giovanni din Laterano. Dela 1870 Papa dă pentru prima oară binecuvântarea din acest balcon.

DISCIPOLELE Sf-tului GRAAL

Discipolele Sfântului Gral sunt de părere că viața oferă toate bucuriile și plăcerile, dacă înțelegem religia așa cum trebue.

In Evul Mediu s'au alcătuit o serie de ordine călugărești, grupate în virtutea unor principii morale rigide și având ca scop inițial păstrarea și adorarea unor relicve sfinte. Printre aceste ordine călugărești — cari în timpul cruciadelor s'au transformat în ordine de cavaleri răsboinici — cităm drept unul dintre cele mai importante, *ordinul Sfântului Gral,* care avea în paza sa cupa care ar fi slujit la Cina cea de Taină și în care după răstignire, Josif din Arimatheea ar fi adunat picăturile de sânge curse din rănile Mântuitorului.

Compozitorul Richard Wagner, într'una din cele mai cunoscute opere teatrale ale sale, „Lohengrin", a popularizat legenda Sfântului Gral, care în decursul timpurilor se amplificase prin amestecul și patronajul divin la toate operele intreprinse de cavalerii acestui ordin, și prin obligația reprezentanților Sfântului Gral să păstreze secret absolut asupra organizațiunei lor.

Iată că acum — știrea vine din Berlin — că există și discipole ale ordinului Sfântului Gral.

O mie două sute de tinere fete au dat la Palatul Sporturilor din Berlin, o reprezentație religioasă de un gen nou.

Aceste tinere au venit în Germania, din Olanda, ca să răspândească mișcarea lor frumoasă și tinerească.

Este vorba de un curent nou în viața catolică: adeptele Sfântului Gral își propun să răspândească în massele populare credința, cu ajutorul unor expresiuni noui. să fie — asemenea Potirului sfânt, din

Jos: *Dansurile discipolelor Sfântului Gral sunt expresii de înaltă artă coreografică. In fotografia noastră vedem o interpretare magnifică a unei scene din „Buna-Vestire" executată în căminul din Berlin al organizației.*

Stânga sus: *Inaintea căminului din Berlin, al discipolelor Sf. Gral. Una din conducătoare, — „ofițer al ordinului" — salută pe una din camaradele ei, cu : „Excelsior", la care primește răspunsul: „Inainte!"*

Sus: *O scenă din drama religioasă „Magnificul", jucată de discipolele Sfântului Gral. Copleșite de apropierea Domnului, fecioarele se prăbușesc pe podele. Dansurile acestui ordin exercită o fascinație atât de puternică asupra spectatorilor, încât organizația estes prijinită oficial și întreținută de clerul catolic.*

Stânga: *Aranjamentul interior al căminului discipolelor Sfântului Gral, este şi el original. Tinerele fete stau în genunchi, pe perniţe colorate, în jurul unei măsuţe scunde. Ele vor să dovedească poporului că prin religie, sufletul are parte şi pe această lume de bucurii şi de satisfacţii.*

care veniau să soarbă tăria în credinţă — un isvor de împrospătare sufletească.

Discipolele olandeze sunt de părere că oamenii au credinţa greşită, că viaţa n'ar oferi pe această lume, nici o plăcere, nici o mulţumire. Ei nu vor să schimbe deloc viaţa lor religioasă, şi tinerele fete şi-au ales drept misiune, să convingă omenirea că religia bine înţeleasă, poate da o fericire deplină. Ele demonstrează prin dans, prin cântec şi prin râs sănătos, mulţumirea pe care o poate da viaţa.

Ele au descins acum în Berlin şi au afişat o plachetă mare, cu inscripţia Sfântului Gral, spre a-şi câştiga adepte noi.

De curând s'au înscris câteva sute de fete în organizaţia olandeză, care numără în ţara de origine câteva mii de membre.

Tinerele fete duc o viaţă comună. Simţimintele lor găsesc satisfacţie în dansuri, în cântece şi în ritmul de viaţă care ia naştere în cercul lor.

Ele caută frumuseţea vieţii prin religie şi şi-o apropie în toate expresiunile, atât în îmbrăcăminte cât şi în atitudine. Culorile hainelor lor sunt strălucitoare, de culoare vie. Salutul lor este: „Excelsior", la care răspunsul voios sună: „Inainte!"

Este sigur că această mişcare sănătoasă va câştiga din ce în ce mai mult teren.

L. R.

Dreapta sus: *Discipolele Sfântului Gral au făcut numeroase adepte în capitala Germaniei. In clişeul nostru vedem pe una din conducătoare, împodobind pe o nouă adeptă cu insignele ordinului olandez.*

Sus: *Tinerele fete de burghezi, care s'au alăturat mişcării Sfântului Gral, devin graţie credinţei şi a voinţei nestrămutate ce le este insuflate, artiste desăvârşite şi interprete ideale ale spetacolelor religioase. Iată aci o altă scenă dintr'o dramă religioasă.*

LA CURSE

CURSELE, cu desfăşurarea lor de eleganţă, au avut întotdeauna o deosebită atracţie pentru mondenele, dornice de a se arăta şi de a vedea.

Peluzele verzi, tribunele pline, formează un cadru foarte potrivit, pentru arborarea toaletelor celor mai elegante din garderobă. Voile-urile şi mousseline-urile imprimate, fragile şi uşoare, în varietatea lor infinită, sunt ca făcute pentru acest scop. Ele accentuiază feminitatea, preconizată de moda actuală şi fac din purtătoarele lor apariţiuni fermecătoare.

Impreună cu aceste toalete, se vor purta pălării mari, enorme, de pai sau „crin" care revin în fiecare vară şi completează în mod cât se poate de fericit îmbrăcămintea cea mai elegantă. Parisul a lansat anul acesta şi mici pălării, compuse în întregime din floricele de organdy sau mătase minuscule, reţinute par'că de o voaletă, la care se pot purta şi mănuşile de organdy cu manşeta din aceleaşi floricele.

Se pare însă că tot pălăriile mari vor triumfa şi anul acesta, ca în toţi anii precedenţi, preferate fiind pentru cadrul pitoresc pe care-l dau obrazului.

Vom vedea natural, şi aci, ca în toate părţile unde se văd femei bine îmbrăcate, tailleurul de pânză naturală, fantaisie sau clasic, ca acel arătat pe desenul nostru, care se poartă cu bluza imprimată de un ton mai închis şi cu pălăria copiată după cele bărbăteşti, de pai sau feutru, garnisită simplu, cu o panglică.

1) Rochie imprimată în roşu şi alb, pălărie mare, albă.

2) Fustă de shantung rayé în alb-marron-orange, bluză de shantung albă, completată printr' pelerinuță şi o „chechia" din materialul fustei.

MARII ÎNVINȘI

CAUZELE pierdute exercită întotdeauna o fascinație puternică asupra posterității. Care e explicația acestui fenomen psihologic? Pentruce ar persista atât de viguros în viitor o cauză, care în trecut a marcat un eșec? Am putea răspunde că omenirea e mai mult sentimentală decât fericită. Sunt mulți acei cărora le place să se imagineze mai curând nobili eroi ai unei cauze pierdute, decât împărtășindu-se de succesele efemere ale unor învingători aroganți sau lipsiți de vre-un merit real. Și pe urmă, victoriile realizate până acum, n'au isbutit încă să scoată lumea din mizerie și confuzie. Drept e că s'au făcut mari progrese, dar în foarte multe cazuri, acestea n'au fost determinate de rezultatele faimoaselor lupte ale istoriei. S'ar părea că destinele omenirii au fost modelate de niște forțe intangibile dar cu mult mai puternice decât hotărîrile sale conștiente. Cauza pierdută intră în noaptea sfântă a mormântului, eliberată pentru totdeauna de orice critici, în vreme ce cauza câștigată e încărcată de responsabilitățile viitorului. Istoria e tixită de exemplele atâtor victorii ce se întorc împotriva victoriosului și tot ea ne arată cât de ades se reînchează sub efemerele splendori ale unei dominații, forțe care la un moment dat, determină ridicarea învinsului!

„Victrix causa Deis placuit, sed victa Catoni", adică *„Zeii țin cu învingătorii, dar Cato e cu cei învinși"*. Această frază a lui Lucanus a alinat mândria însângerată a multor inimi. Eliberată de aprigile griji și dureri ale lumei, imaginația ar putea construi Valhalle unde cauzele pierdute ar plana cu o seninătate aeriană asupra unor lumi mai luminoase și mai bune decât cea în care ne sbatem și în ale cărei greutăți ne împiedecăm.

Figura viteazului șampion al unei cauze pierdute, care luptă până la capăt cu un destin potrivnic *„căzând cu o impunătoare măreție"*, trezește un ecou puternic în latura romantică a sentimentelor noastre. Mai mult, această viziune stimulează acele profunde instincte, pe care se ridică sentimentul de grandoare și demnitate umană. Ne bucurăm că au existat suflete mari, cari și-au dus lupta până la capăt. Chiar acolo unde cauza împotriva căreia au luptat a fost câștigată și a însemnat un incontestabil bine pentru omenire, simțim că li se cuvine învinșilor o admirație aproape egală cu aceea pe care o avem pentru luptătorii favorizați de soartă. Viețile, faptele și agoniile acestor învinși, sunt privite cu emoție și venerație de posteritate, care e totuși bucuroasă că eroii trecutului n'au isbutit să facă ceeace vroiau.

Să întoarcem la întâmplare paginile trecutului și să privim câteva figuri din galeria marilor învinși.

CEEACE știm despre disputa dintre Cain și Abel e prea puțin, pentru a o judeca cu obiectivitate. Nu încape îndoială că Abel a fost ucis de Cain; dar dacă am cunoaște povestea aceasta în amănunte, s'ar prea putea ca Abel să ne apară în ipostaza unui aprig cămătar, care l'a pus pe Cain într'o situație, omenește cu neputință de îndurat. Cine poate afirma că Abel n'a avut la un moment dat asemenea pretenții, încât Cain să fie silit să aleagă între sinucidere și o viață mizeră? Unde vedeți aci cauza pierdută? Abel a fost doborît; Cain a învins. El a învins însă, numai pentru a atrage asupra lui un blestem.

Dar să trecem la personagii asupra cărora avem cunoștințe mai precise, cum sunt: Hector, Demosthene, Anibal, Mithridates, Jugurtha, Sulla,, Cicero, Vercingetorix, Impăratul Julian, Etilicho, Cidul, Maria Tudor, Constantin Paleologul, Maria Antoinetta, Metternich, Napoleon, Wellington, *etc.*

NE oprim la Domesthene. Acest erou își făcuse din trecutul grec un ideal, ce n'avea altă apărare decât oratoria sa. El luptă pentru menținerea Athenei într'o hegemonie divină — Regina a Statelor Elene, ce-și lega fiicele de ea nu prin lanțurile imperiului, ci prin cultură. Grecii nu se puteau oprima. Ei trebuiau să înflorească toți în armonie, să ridice un front solid înaintea barbarilor. Dar iată că Filip Macedoneanul veni să pună capăt acestei situații ideale. Grecii erau toți pe o treaptă, toți de o egală vitejie, dar din nefericire, Macedoneanul era mai la curent cu tacticile militare și chiar cu delicata artă a diplomației. El înainta asupra grecilor cu sistemul său de falange dar și cu intrigi. Demosthene simția însă că tiranii, chiar cei bine intenționați, nu-și aveau locul în Grecia. Impotriva inexorabilei năvăliri a lui Filip și împotriva vanelor intrigi ale Senatului grec, Demosthene se ridica cu discursurile-i elocvente. El a fost primul avocat mare, care a intrat în politică, lăsându-se luat de vârtejul acțiunei.

Liberalism se numește atitudinea unui partid sau a unei națiuni care adoptă principii noui democratice. Demosthene era un liberal. Dar filosofia democrată oricât ar fi fost et de bună în trecut, era doborîtă mai curând sau mai târziu de o acțiune mai puternică. Filip își croi neîncovoiat drumul și supuse treptat lumea greacă. Demosthene opuse elecință intrigilor și forțelor sale armate, dar sabia înfrânse cuvântul. Cuvântul avusese destulă putere pentru a face o unire între Teba și Atena; Filip le sdrobi însă pe amândouă la Chaero-

nea. Demosthene își văzuse din capul locului inferioritatea. Lupta începută de el împotriva lui Filip, era asemeni unui match de box între un amator și un profesionist: e inevitabil ca amatorul să fie făcut knock-out.

Dar cât de săracă a rămas lumea când a pierit idealul panelenic — de libertate, cultură și interdependență!

Argumentele lui Demosthene și rezistența Atenei deveniră mai târziu piatra pe care Alexandru cel Mare își ascuți sabia. Concepția liberală, nobilă dar în mod inconștient fondată pe sclavajul domestic, fu părăsită. Imperialismul se întinse majestuos și sfidător asupra lumei. Demosthene fu închis și apoi exilat. Urmărit, el își găsi scăparea în otravă. Dar gloria sa rivalizează cu cea a lui Alexandru, învingătorul său. Citirea discursurilor sale entuziasmează și delectează încă pe mulți dintre noi. Cine se mai interesează însă de victoriile lui Alexandru Macedon?

ANIBAL a fost cu totul de alt tip. El a trăit în domeniul acțiunei. Din substanța sa spirituală ne-a rămas foarte puțin, dar prodigioasele lui isprăvi au stârnit admirația posterității. Documentele pe care le-ar fi putut lăsa el sau poporul său, au fost distruse cu desăvârșire. Nu-l cunoaștem decât din paginile adversarilor lui; se conturează însă în toată măreția sa, în cronicile istoricului roman Titus Liviu. Cauza lui Anibal nu era numai a Africei, ci a întregei Europe, la orizontul căreia apărea amenințarea puterei romane. Ea era poate mai vastă — urmând a se decide dacă regiunea mediteraneană și tot ceeace ținea de ea, avea să fie dominată de o rasă ariană sau de o rasă semitică.

Imaginea lui Anibal și chiar a Carthaginei, ne-a fost lăsată de către învingători, în zilele lor de triumf și neîndurare, gravând pe pietrele istoriei ceeace știm că nu era decât o propaganda de război a perfidiei și cruzimei punice. Dar figura acestui om destinat încă din copilărie de către tatăl său, impla cabilului răsboi împotriva Romei — a acestui om care intră în Italia pe la Nord și duce invincibil o campanie de 15 ani, nimicind armatele ce i se opuneau, până când e rechemat în Africa pentru a-și salva patria, cu ajutorul unei armate lipsite de experiență, formată nu din mercenari, ci din tineri recrutați din patrie, cu făgăduieli și chiar cu sila, — cu resurse materiale extrem de slabe și încolțit fiind din toate părțile, de către tânăra putere romană ce se ridica inexorabilă!

Otrava a fost și pentru el ultimul act.

— e unică în analele răsboaielor omenești. Dar din țăndările sculurilor pe care le-a sfărâmat ne putem face o idee despre ascuțimea și greutatea săbiei sale. Inirezărim totuș din când în când „omul", îndărătul acestor teribile manevre.

E în dimineața dela Canna. Anibal călărește dealungul taberei. Un ofițer din anturajul său, anume Gisco, își exprimă la un moment dat îngrijorarea, privind imensa armată a celor optzeci de mii de romani, rânduiți în linie de bătaie.

— „Da, Gisco", spune Anibal întorcându-se în șea, stăpân pe sine și cu ochii sclipind de ironie „dar mai e ceva, cu mult mai minunat. Nici unul din cei de colo nu se numește Gisco".

Ce grad de hipertensiune trebue să fi atins nervii acestui om care înfrânge toate obstacolele,

Ne bucurăm că Roma a înfrânt Carthagina, dar când vedem că Fabius Maximus Conctator și Scipio Africanul și-au primit tributul sărbătoririi, simțim că eroul e Anibal. El ne e cu mult mai simpatic decât Fabius sau Scipio.

ÎMPĂRATUL IULIAN, supranumit Apostatul, a luptat în altă sferă. Crescut în spiritul creștinătății, el se apucă să restaureze indolentele și poeticele visuri ale mitologiei și folklorului păgân. Fără să asuprească noua religie prin masacre și torturi, el caută s'o scoată din uz, s'o facă incomodă și dăunătoare. O sporire de impozite, persecuții surde în serviciile publice, avalanșe de ridicul și satiră, disgrații guvernamentale — cam acestea erau armele sale. Era stăpânul lumei și un formidabil antagonist.

Dar lumea se afla într'o mare mizerie. Majoritatea omenirii era formată din sclavi, cari își căutau consolarea chiar în durerile lor. Vechii zei nu le trimiteau nimic din Olimp. Nimfele și faunii primăverii, ai văilor și ai grotelor, nu făceau decât să întoarcă în ecouri și murmure, pătimașele suspine cu care suferința înăbușită umplea aerul. Lumea avea nevoe de un crez, de fapte și înaintea-sa se ridicase cea mai prodigioasă serie de acțiuni, din câte a putut imagina vre-odată o minte omenească.

Pe toată această scenă, filozofii își întindeau pânza de păianjen a speculațiilor lor. Dar cui îi pasă de aceste speculații? Există și epoci când lumea face speculații intense asupra religiei, dar acesta era un timp când lumea era însetată după acțiune. In întreaga mitologie păgână nu exista un singur fapt care să fi putut ține piept fie filozofilor, fie acelei pure și umile religii care sufletește, făcea din sclav egalul împăratului și din suferință o bucurie; care învingea ura prin iubire, care făcea din chin o binecuvântare și din moarte o glorioasă nemurire.

Când muri în lupta contra Parților, Iulian avea numai trei zeci și doi de ani. Măsurile-i politice și sociale, concepute cu atâta profunzime, împotriva creștinilor, n'au apucat să se exercite complet. Ele au avut, fără îndoială, efecte mai puternice asupra nouei religii, decât brutalitățile și bestialitățile persecuțiilor anterioare. Dar se vede că vechii zei pe cari-i iubia atât de mult, îi împărtășiau afecțiunea, căci își retraseră șampionul dintr'o partidă, care din capul locului era pierdută. Era un simbol incert într'o epocă de prefaceri. El îmbina virtuțile romane cu grația elenă. Guvernator, luptător, estet și filozof — timpul său trecuse. A fost totuș cel mai redutabil dintre adversarii întâlniți de creștinătate, în lumea romană.

TOATE cauzele ce se opuneau Romei erau sortite căderei. Odată dominantă, puterea centrală nu putea decât să se desvolte: iar celorlalte națiuni inconjurătoare, nu le rămânea decât să se sfărâme de formidabilul imperiu, ca inamici, sau să-i sporească puterea, ca vasale. Câteva figuri mari se conturează confuz în întunecarea acestei eclipse. Și aci iarăș, nu putem examina cauza anti-romană, decât din redarea romană.

Jugurtha eliberă Numidia de sub jugul roman, păstrându-i o bucată de vreme independența. Pana lui Sallustius ne-a păstrat amintirea sa, diformată fără îndoială de patima învingătorului. Ironiile lui Jugurtha la adresa imperiului roman, ale cărui talazuri se ridicau din ce în ce mai amenințătoare în jurul țărei sale, au supraviețuit și ele. „Urbem venalem" — cetatea venală, a spus el despre Roma, dar aceasta cu puterea și corupția ei, care se desvoltau simultan, a luat împotriva lui măsuri atât de radicale, încât singură această insultă a mai rămas pentru a marca disputa.

VERCINGETORIX a dobândit o faimă cu mult mai mare. Cauza Numidiei s'a stins curând. Cauza celților frământă încă lumea de astăzi. Mereu bătută dar niciodată subjugată, mereu în pierdere dar irepresibilă, lovită crunt dar nemuritoare, rasa celtică primează astăzi în Europa. Vercingetorix a fost singurul celt care a reunit într'o organizație de conștiință națională, pe toți luptătorii, — cu ochii albaștri și părul roșu, — ai Galiei, împotriva lui Caesar și legiunilor sale. Se scria în acele zile despre celți, că porniau mereu lupte pentru a fi totdeauna învinși. Laconicile misive ale lui Caesar înregistrează distrugerea succesivă a armatelor galice.

Dar evocând arcurile de triumf romane, unde apar acești luptători bărboși și sbârliți, cu cirezile de vite și cu carele lor grele, trase de boi, rânduite în lagăre fortificate, înăuntrul cărora bărbați, femei și copii erau expuși cele mai crude soarte, ne întrebăm: *„Aveau ei o cauză?"*

Pentru romani, această cauză nu conta câtuș de puțin, Galii erau în ochii lor niște simpli barbari, pradă lesnicioasă a for țelor disciplinate, sortiți subjugării și jafului, iar în caz de rezistență, mutilărilor sau sclaviei.

Purtarea Romei față de gali se aseamănă cu politica europeană în Africa, în ultimile două generații. Cum ar fi putut un popor de triburi, oricât de viteaz ar fi fost el — să țină piept unor legiuni bine finanțate și având îndărătul lor un stat închegat și civilizat? Caesar îi supuse trib cu trib și sat cu sat. Dar, la un moment dat se ridică un prinț salvator *Vercingetorix*, care cu vitejia și elocința sa, convinse pe gali să se unească. Ei luptară ca o singură națiune, timp de opt ani. A fost un răsboi disperat, unul din cele mai aprige și mai crunte ale omenirei, culminând în îndelungatul asediu dela Alesia, unde Vercingetorix se fortifica se. Caesar nimici Alesia; garnizoana, cu toate familiile sale pieri parte prin foame sau prin sabie, iar parte căzu în sclavie. Entuziasmul și devotamentul se dovediră aproape neputincioase înaintea unei organizări și a unei strategii superioare.

„Anibal stă la capătul istoriei feniciene" scrie Mommsen II *iar Vercingetorix, la sfârșitul istoriei celtice. Ei nu și-au putut salva națiunile, dar le-au cruțat cel puțin de o cădere rușinoasă.*

Aci iarăș n'avem o literatură, care să ne arate cum își priviau celții cauza. Vroiau de sigur să trăiască liberi, fericiți și glorioși, pe fertilele pământuri unde se așezaseră și aceasta-i determină să lupte pe viață și pe moarte. Dar ideea lor însemna o Europă locuită pe secțiuni izolate, fiecare trib își putea practica și glorifica în voie primitivele-i metode războinice, fă când acte de vitejie cavalerească și dedându-se bețiilor poetice și alcoolice. Viața aceasta era dominată de o cultură primitivă, susținută de barzi și fixată în scrieri.....

Cauza nomadă a căzut în cele din urmă și e bine că s'a întâmplat astfel. Vercingetorix, păstrat pentru a figura în triumful roman, fu spânzurat la poalele Capitolului. Nu mai era nimic de obținut dela el; nici măcar exhibarea mizeriei sale. Dar sufletul lui și sufletul Galiei și-au urmat drumul. Sub dominația romană, Galia devine Franța și Franța stă astăzi în fruntea Europei. Cauza pierdută a fost recâștigată. Balanța și-a schimbat înclinația și nimeni nu mai stă astăzi la gânduri, când e vorba să decidă care din cele două națiuni latine e mai puternică.

E. A.

EXCURSIILE „REALITĂȚEI ILUSTRATE"

BUDAPESTA-VIENA

21 — 29 IUNIE
Durata 8 zile

Intreținere complectă, pașaport și vize *4.920 lei.*

De la 28 Mai la 18 Iunie au loc la Viena renumitele „WIENER FESTWOCHEN", ce se organizează în fiecare an.

Realitatea Ilustrată, a prevăzut ca data vizitării Vienii să coincidă cu apogeul acestor festivități.

Opera din Viena va da un ciclu de reprezentații Wagneriene, în memoria celor 50 ani dela moartea marelui muzician.

In oraș vor avea loc diverse reprezentații muzicale.

Prețul, — în acest sezon de afluență, — rămâne acelaș, — adică Lei 4.920 de persoană, iar găzduirea va avea loc în hoteluri de prim rang.

BALCANIADA

(Primele rezultate)

Stânga: *Echipele română, jugoslavă, bulgară și greacă, prezentând drapelele pe stadionul ONEF.* Jos: *Puternica echipă română, care a învins pe cea bulgară cu extraordinarul scor de 7-0.* Stânga jos: *echipa națională a Bulgariei, care a fost învinsă de echipa României.* In josul paginii, stânga: *Portarul bulgar evitând un goal;* dreapta: *O fază din matchul Jugoslavia-Grecia: Jugoslavii marchează primul goal.*

PUTEM spune că Balcaniada a cunoscut în primele două zile ale disputării sale, un succes nesperat — atât moral cât și material Sâmbătă la matchul Jugoslavia-Grecia, au asistat 8000 spectatori, iar Duminică, peste 15.000.

JUGOSLAVIA-GRECIA 5-3 (3-1)

Deschiderea festivităților Balcaniadei a avut loc Sâmbătă cu matchul de mai sus. Jocul a fost de factură mediocră, afară de cele câteva rare sclipiri ale sârbilor. In prima repriză, în min. 3, Simonides marchează pentru Grecia, ca în min. 10, Cadeoja să egaleze și tot Codernja mărește scorul pentru sârbi în min. 33. In min. 40 Valjarevici marchează al treilea punct. La reluare, Pilrakos marchează al doilea goal pentru Grecia, care este la un pas de egalare, dar Jifcovici mărește handicapul ca apoi Codernja să marcheze ultimul punct al sârbilor. In ultimul minut, Pilrakos stabilește scorul final: 5-3. S'au remarcat: Gayer, Tirnanici, Codernja și Kokotovici dela Jugoslavia și Rimbas, Pilrakos și Vazos la Greci.

Arbitrajul d-lui Xifando, competinte.

ROMANIA-BULGARIA 7-0 (1-0)

România a recoltat o victorie binemeritată. In prima repriză jucăm contra vântului, dar cu toate astea, în min. 12, dintr'un pass al lui Ciolac, Petea Vâlcov marchează primul goal pentru România. Bulgaria domină și dă impresia că are s ăegaleze, dar Sepci și Vogl intervin cu succes. Vântul împiedică acțiunile României care totuș rezistă până la sfârșitul reprizei.

In repriza doua, România se stabilește la goalul bulgar. Multe ocazii sunt ratate până'n minutul 9, când Ciolac deschide pe Dobay, care dela 20 m. marchează, ca peste trei minute, dintr'o centrare a lui Bindea, Ciolac să ridice scorul la 3-0. In min. 16 Dobay trage, Dermonsky respinge și Ciolac împinge mingea în goal: 4-0. După un minut Bodola trage în bară, Dobay urmărește și marchează: 5-0. In min. 20, Ciolac ridică scorul la 6-0. In min. 31 Ciolac passează lui Vâlcov care stabilește scorul la 7-0.

La România au strălucit: Vogl, Steinbach, Robe, Dobay, Ciolac și Bindea. Bulgarii au fost demoralizați de cele 5 goaluri marcate în 20 m. S'a remarcat apărarea care i-a salvat dela un adevărat dezastru.

INGRĂŞAŢI-VĂ repede!

Acesta este sfatul celui mai renumit expert al frumuseţii din Hollywood

DE curând a sosit la Londra faimosul Beauty-Adviser din Hollywood, invitat fiind de 41 de vedete engleze de cinema, care doriau să-i ceară sfatul. E foarte important pentru o vedetă să afle pronosticuri competente asupra modei de mâine, spre a o putea devansa şi creea. Sosirea acestui personagiu important a fost înconjurată de cel mai adânc mister, aceasta era dorinţa vedetelor engleze, căci altminteri, dacă doamnele din lumea aleasă a Londrei ar fi aflat adresa lui, sau chiar numai numele, desigur c'ar fi fost asaltat de tot felul de cereri de consultaţii şi de sfaturi. In felul acesta, artistele ecranului şi ale scenei n'ar fi fost singurele care să profite de învăţăturile sale. Şi ele nu vroiau să fie învinse de vreo concurenţă neloială.

Am isbutit totuşi la un prânz intim să dăm de acest personagiu misterios, al cărui nume nu pot încă să-l divulg, ca nu cumva să fiu jupuit de viu, de gentilele vedete engleze. Tot ce pot să spun despre el este, că în cursul ultimilor ani a transformat pe dea'ntregul silueta, mâinile braţele, părul, chiar ochii, dinţii şi urechile unei armate întregi de staruri din Hollywood. După ce m'a pus să jur că n'o să-i trădez incognito-ul, a acceptat să-mi facă câteva declaraţii, a căror importanţă cititoarele noastre desigur că o vor aprecia.

— „Bărbaţii preferă blondele" a fost deviza ultimilor trei sau patru ani. Totuş, de câteva luni, steaua blondelor pare că păleşte. Aproape că sunt detronate, nu de către femeile şatene, nici de către cele roşcate, cum s'a crezut la un moment dat, ci de către brune, a căror frumuseţe e mai vie şi mai caldă. Bineînţeles că această transformare nu se simte încă în filmele americane, ce se reprezintă actualmente în Europa, dar cel care este în curent cu ceeace se face actualmente în studio-urile americane poate să constate foarte uşor, că domnia este astăzi a brunelor, domnie a cărei influenţă nu va întârzia să se sim[ţă].

Părul brun va transforma considerabil concepţia noastră despre frumuseţe. Intr'adevăr, trupul aşa numit eterat care se acordă foarte bine cu un păr blond va trebui şi el să ia forme mai pline şi de un efect mai sensual. Dealtminteri aceasta este tendinţa modei celei noi, care inseamnă o intoarcere categorică la epoca reginei Victoria şi a lui Eduard al VII-lea. Linia vestmintelor va trebui să devină mai amplă, mânecile să fie mai pline, ceeace cere o oarecare armonie cu trupul şi nu favorizează siluetele prea masculine şi nici figurile prea osoase. Studio-urile mari din Hollywood au adevărate laboratoare de cercetări, în scopul de a stabili formele la care trebue să se conformeze vedetele.

De aproape trei ani înălţimea ideală era 1.60 m. şi greutatea de 49 de kilograme. Bineînţeles, pentru un european asemenea preciziuni pot părea ridicule, pentrucă prea sunt standardizate — plicticoase cum se spune aici — dar publicul american ţine foarte mult la aceste lucruri. V[a] merge mai departe. La Hollywood lumea e atât de exigentă, încât aceste cifre trebue să mai aibe drept complement alte două: şoldurile 0.84 şi bustul dela 0.75 la 0.77. Dar iată că de câteva luni aceste cifre au fost revizuite. Astăzi, la o înălţime de 1.60 m. trebue să cântăreşti 54 kg., să ai şoldurile 0.90 şi bustul 0.85 până la 0.87. Aceste cifre arată că femeile din Hollywood s'au îngrăşat sau cel puţin se vor îngrăşa. Ele se vor supune unui tratament riguros şi se vor adapta, cu orice preţ, orice s'ar întâmpla, graţie cântăririlor zilnice şi chiar de două ori pe zi, la datele cerute. Numărul vedetelor din Hollywood, care se apropie de frumuseţea perfectă, este foarte redus.

Nu sunt, la drept vorbind, decât două artiste cu o talie aproape ideală: Jeane Gaynor şi Sally Eilers. Aceasta din urmă, bunăoară, la 1.60 m., cântăreşte exact 54 kilograme. Şoldurile şi bustul ei sunt cu circa 2 centimetri mai mari decât normal. Dar, e un lucru mic şi poate trece astăzi drept frumuseţea ideală a zilei.

Bineînţeles că sunt numeroase vedetele ale căror proporţii sunt foarte depărtate de normal. Nu trebue să conchidem de aci că viitorul lor cinematografic e sfârşit.

Ceeace trebue este, ca să găsească totdeauna rolul care le convine. Cele mai multe dintre ele capătă roluri aşa zise „de caracter"; astfel este bunăoară cazul frumoasei Marle Tottenham, căreia i s'a dat un rol important în „Cavalcada" şi ale cărei şolduri nu sunt decât de 62 cm., şi al cărei bust e de 87. Ea e considerată ca steaua cea mai sveltă din Hollywood.

Rezum: femeea ideală va fi acea care va măsura 1.60 m. va cântări 51 kg., şi va avea şoldurile 90 cm., iar bustul de 85-87 cm. Să mai adăogăm câteva cifre la aceasta: talie 65 cm., jumătate; pulpa 32 cm. trei sferturi; piciorul 37. Dar nu-i totul asta: avem statistici foarte exacte asupra întrebuinţării vedetelor blonde şi brune. In ultimele filme proporţia e de 60 la 40 în favoarea brunelor.

Astfel doamnelor mele, un sfat: îngrăşaţi-vă, îngrăşaţi-vă nu numai pentru motive de sănătate dar şi pentrucă... aşa va fi moda.

JAMES GRAY

Sally Eilers

OPTIMISM

— Salutare Nae...
— Bonjur Mitică... Incotro?
— Nicăiri... Tu?
— Mergem împreună... Acolo mă duceam şi eu. Da ce-ai? Nu ţi-e bine? Eşti verde...
— Ai auzit? Japonezii erau gata să intre în Peking...
— Foarte bine... S'a isprăvit cu pericolul galben.
— Ba foarte rău, pentrucă mâine, dacă le vine gust, intră în Europa...
— N'ajung ei în Dealul Spirei, nu te teme... Vezi negru...
— Ba văd roşu, o mare de sânge.
— Aşa te-am pomenit... Trăim în secolul aviaţiei... Părăseşte pământul... Fă un sbor în albastru... Ridică-te deasupra patimilor şi mizeriilor... Hai să luăm o ţuică... Ai bani?
— N'am decât un pol...
— Ajunge... Băete! Două ţuici şi trei măsline! Cum îţi spuneam, nu măcina cărbuni, nu te gândi la războiu, să nu te descurajeze porcăriile lui Hitler... Nu te crede nenorocit dacă n'ai ce pierde la curse, sau dacă nu poţi cumpăra nevestii, ciorapi de mătasă. Priveşte viaţa mai trandafiriu....
— Da?.. Hm!... Tu nu ştii că sunt trei luni de când nevasta nu mă întreabă de unde viu?
— Ce-i cu asta?
— Asta înseamnă, că umbla şi ea în altă parte.
— Bravo! Atunci vă 'nţelegeţi de minune... Băete, mai dă-ne două ţuici... Crede-mă, n'avem motive să blestemăm viaţa... Necazurile şi iarna, oricât ar fi de grele, trec şi ele.
„Ceapă verde! Ceapă, ceapă! Hai la ceapă!"
— Auzi?. A venit primăvara... Nu dispera... Trăim mai uşor...
— Cu ce?... N'avem slujbă... Uită-te la hainele mele... Uită-te la pălăria ta..
— Ştiu, sunt vechi, dar au fost noi... Şi o să mai avem. Desbrăcaţi n'o să umblăm... Nu ne lasă poliţia...
— Şi chiria cu ce o plăteşti?
— A înverzit Cişmigiul... E casa părintească, dormitorul străbunilor... Plăteşte şi hai în grădina cu flori, cu încălzire centrală, bănci, radio şi femei prevăzute de Creator cu tot confortul. Ce te frământi?
— Nu găsesc polul.
— Caută-l bine.
— L'am căutat.
— In buzunarul dela jiletcă.
— Nu-i.
— Vezi în buzunarul dela haină.
— Nu-i .
— In buzunarul pantalonilor ai căutat?
— Nu-i nici acolo.
— Atunci, scuză-ne te rog, domnule negustor... Imi daţi voie... Nae Popescu. Dumnealui credea că are un pol...
— Las'că nu înghit eu şopârle... Sunt cârciumar de treizeci de ani... Uite gardistul... Ia-i domnule şi du-i la secţie... S'a umplut lumea de pungaşi... A venit vremea să ceri plata înainte... Să-mi iau haina şi te ajung...
— Ce-au făcut?
— Au băut şi n'au plătit.
— Uite ce e, domnule sergent... Imi daţi voie... Nae Popescu. Prietenul meu a crezut că are un pol...
— Un pol e toată daravela? Lasă-i domnu Marinică... Pentr'un pol? Dă-i dracului! Mai mare daraua decât ocaua... Te mai chiamă la proces. Hai, căraţi-vă că mă pun cu bătaia pe voi....
Prietenii au mers o vreme tăcuţi...
— De, mă... Spune şi tu, asta-i viaţă?
— Ce-ţi pasă, n'ai scăpat?
— Cum, mă, dobitocule... Să ai un pol, unul mă, înţelegi... Un singur pol!.... Ah, da-m'aş dracului de idiot!... Uite, domnule, în ce hal am ajuns!... Mi-am adus aminte, am găsit polul...
— Unde era?
— In gheaţă.. Il ascund de frica nevestii... Cum adorm, caută în buzunare... Aşa îl pun în gheaţă şi când ajung la colţ, mă descalţ.
— Vezi, nu-ţi spuneam eu? Fii optimist, domnule... Şezi colea să mai luăm o ţuică... Băete, două ţuici şi trei măsline...

GH. BRAESCU

Femeea e constantă

ÎN toate marile orașe ale Apusului, se petrece de câtăva vreme un fenomen extrem de interesant, care a fost înregistrat de cronicarii ziarelor celor mai importante.

S'a constatat anume, că mondena elegantă și rafinată în gusturi, ca și burgheza nostimă, care știe să se îmbrace, recurg, în materie de modă, întotdeauna la acelaș furnizor.

Este adevărat că în dorința ei de a fi cât mai elegantă, mai originală și în acelaș timp modern îmbrăcată, la prețuri care să nu-i întreacă bugetul, mondena, înainte de a-și face o toaletă privește vitrinele caselor de modă, pentru a-și alege modelul, trece prin câteva magazine, unde examinează câteva calități de mătăsuri, lenajuri sau stofe, se interesează de culori, de desene, de prețuri și pleacă apoi la magazinul de unde-și târguește de obiceiu articolele de toaletă, știind precis că aci va fi servită mai bine decât oriunde.

De unde provine această siguranță?

In genere, sursele de unde se aprovizionează doamnele și domnișoarele care știu să se îmbrace, sunt totdeauna marile magazine, asortate cu absolut tot ce este necesar toaletei unei femei frumoase. Faptul că atât directorii instituției cât și funcționarii comerciali o cunosc, îi dă mondenei încrederea indispensabilă la alegerea unei țesături, atât în ceeace privește calitatea, culoarea, desenul, cât și prețul.

*

Urmărind acest fenomen curios și în România, am putut constata că o serie de mari magazine se bucură de completa încredere a clientelei feminine. Țiu însă a preciza că în fruntea lor se află marile magazine „SERILANA" S. A. din București, str. Lipscani 73, precum și sucursalele ei din țară.

Intr'adevăr, în aceste magazine domnește o ambianță excepțională între clientelă și personalul magazinelor. Aceasta poate fi socotită însă ca un pendant la splendoarea mărfurilor etalate în vitrinele și stelajele din interior.

Să dăm un exemplu:

Parisul a lansat azi un model de mătase imprimată cu un desen superb. In aceeaș zi, „SERILANA" se află în posesia desenului, cu toate indicațiile culoare și de confecțiune, iar în câteva zile aceeaș marfă, de o calitate minunată, rivalizând cu cea străină, este pusă în vânzare, ca fabricat al marei industrii de mătăsuri „S. TREBITSCH & FIU" din București.

Acelaș lucru se petrece cu stofele, țesăturile de lână, fabricate în țară, de „INDUSTRIA LÂNEI S. A." din Timișoara, care pune în vânzare în aceste magazine, modele absolut originale, în exclusivitate pentru România.

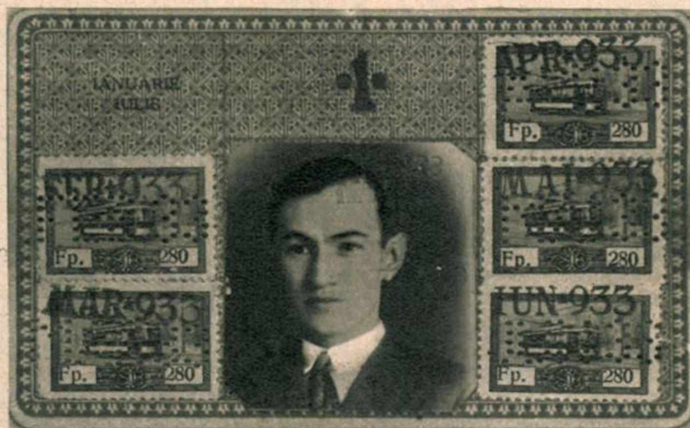
Calitățile ireproșabile ale acestor mărfuri bune, fabricate în țară, se vând la prețuri atât de modice, încât magazinele societății „SERILANA" rămân în fruntea comerțului românesc, atât prin cele enumerate mai sus, cât și prin încrederea de care se bucură din partea publicului.

Moda o lansează „SERILANA" la prețuri pentru toate bugetele!

ALBERTINA RAY

UN ALT CÂȘTIGĂTOR

al premiilor de câte cinci sute lei pe care le oferim săptămânal pentru biletele și abonamantele de tramvai.

DUPĂ cum am anunțat în numerele trecute, „Realitatea Ilustrată" premiază în fiecare săptămână câte 10 bilete și abonamente de tramway, cu câte 500 (Cinci sute lei) fiecare. Numerele biletelor câștigătoare apar în fiecare Miercuri în revista noastră.

Mai sus publicăm abonamentul lunar pe o singură linie No. 2659 al d-lui Petre N. Spireanu, *funcționar la* Eforia Spitalelor Civile, *cu care susnumitul domn a câștigat lei 500.*

Nu aruncați biletele de tramway și urmăriți în coloanele noastre, numerele câștigătoare. „Realitatea Ilustrată" plătește în fiecare săptămână câte 5000 (cinci mii) lei, pentru biletele de tramway.

Călătoriți cu tramwayul, păstrați biletele și citiți „Realitatea Ilustrată".

Pentru elevii din Aninoasa

Ca urmare la apelul ce l-am publicat într'unul din numerele trecute, — apel prin care rugam persoanele caritabile să ajute pe elevii școalei primare din Aninoasa, cari vor să facă o excursie la mare, — s'au expediat pe adresa d-lui învățător Ioan Trifan, Aninoasa, jud. Hunedoara, următoarele sume:

D-na M. Col. Soarec, Institutoare, București	200
Elevele cl. I-a a șc. prim. de fete nr. 8, sub conducerea d-nei M. Col. Soarec.	160
A. I. Ștefănescu, Parc. Bonaparte, București	100
Fh. Pop, contabil la soc. Petroșani	500
E. Husti. șeful consumului din Aninoasa	200
B-ca Națională a României din București	1900
D-ra M. Kopoltz, Inv. Aninoasa	100
Al. Lucaciu, comisar, Petroșani	40
Dela consumul din com. Aninoasa.	
Teodor Barna	20
Slovenszky	20
Pollak	20
Baternai	20
Benedek	20
D-ra Palma Papai	20
Zipperfenig I.	10
Kovacs	15

Subscripția continuă și numele donatorilor vor fi publicate în revista noastră.

Galanterie

Una dintre cele mai de seamă bănci din Paris, care are mai multe mii de funcționari, a publicat de curând o circulară, prin care roagă pe toți bărbații din personalul ei, să renunțe de a merge pe stradă fără pălărie. Textul arată că aceasta manie este nesănătoasă și că strică industriei de pălării. Ba mai mult — adaugă circulara — acest obiceiu suprimă un gest de curtoazie dintre cele mai elementare, față de femei.

Numărul viitor al „Realității Ilustrate", va fi un număr special consacrat Bucureștilor, capitala României întregite.

Asistând la transformarea pe care o suferă metropola noastră, noi nu ne putem da seama de schimbarea extraordinară ce s'a făcut în București, în ultimele două decenii.

„REALITATEA ILUSTRATĂ" va arăta cititorilor ei ce-a fost și ce este capitala noastră, cum s'a mărit, cum a evoluat și încotro se îndreaptă.

O serie de date statistice - cu adevărat uimitoare pentru public - vor arăta cantitățile enorme de apă, de energie electrică și de alimente ce se consumă zilnic în București. Articole scrise de oameni din generația trecută, vor învedera nu numai toată poezia vechii cetăți a lui Bucur, dar și toată lipsa de higienă, de confort și de sistematizare a Capitalei noastre, din veacul trecut.

„REALITATEA ILUSTRATĂ" va cuprinde și numeroase ilustrațiuni rare, după tablourile lui Szatmary.

Lista

biletelor de tramway premiate cu câte 500 de lei fiecare în săptămâna dela 31 Mai până la 7 Iunie 1933.

De comun acord cu delegatul societății de tramwaye din București, *„Realitatea Ilustrată"* a premiat biletele de tramway cu următoarele numere și serii:

BILETE SIMPLE:

Linia No. 1 lei 4 B. 1684-035.
„ „ 7 „ 5 B. 1531-082.
„ „ 8 „ 4 A. 6345-028.
„ „ 9 „ 4 A. 4429-015.
„ „ 12 „ 5 B. 3482-123.
„ „ 14 „ 5 B. 3218-096.

BILETE de CORESPONDENȚĂ:

Linia No. 15 lei 6 B. 289-035.
„ „ 24 „ 7 A. 3120-024.

ABONAMENTE de 6 CĂLĂTORII:

Clasa II-a lei 20 No. F. 204
Clasa I-a lei 24 No. D. 2353.

Posesorii acestor bilete se pot prezenta până Duminică 11 Iunie crt. la revista noastră, str. C. Mille 7 spre a-și încasa premiile de câte 500 lei.

Una la cincizeci

SPRE a uita puțin grijile de toate zilele s'a lansat la New-York un joc, care face furori. E vorba de a alege dintre primele cincizeci de femei pe care le întâlnești pe stradă, pe aceea pe care bucuros ai lua-o și ai duce-o într'o insulă pustie.

Nu trebue pierdut din vedere că regula jocului interzice în mod categoric să te întorci și să te hotărăști pentru una pe care ai văzut-o mai înainte, sau să renunța pentru o alta, la aceea pe care ai ales-o. Deasemeni trebue să se găsească o tovarășe înainte de prezentarea celei de a cincizecea candidată. Altminteri bărbatul e obligat — chiar dacă ar fi atât de urâtă încât vegetația insulei să veștejească la vederea ei — s'o ia așa cum este.

Jocul cere prezență de spirit și hotărîre și n'aduce decât un câștig exclusiv imaginar. Jucătorul singur știe dacă a câștigat sau a pierdut. S'ar putea întâmpla adesea să nu știe nici el.

TENEBRO

DE RUDYARD MULLTON

9)

— Ascultă Bill, răspunse Diana serioasă. Rex şi cu tine, mă credeţi mai proastă de cât sunt. Ei bine, află scumpul meu procurist, că agenţia Tenebro — brr, ce nume fioros! — nu are nici o taină, pentru mine. Eu ştiu că agenţia voasră e un eşafodaj de carton. E drept, nu cunosc scopul precis, cu care Rex a înfiinţat-o, dar este evident că, prin ea pregătiţi o lovitură în stil mare. E uşor însă de bănuit, dece Rex a făcut acestei agenţii, o reclamă atât de vastă, dece a umplut ziarele cu isprăvile ireale şi bilanţurile trucate ale agenţiei Tenebro, dece a lipit pe toate zidurile oraşului, afişele acestei... tenebroase întreprinderi... E clar ca lumina zilei, că Rex vrea să facă pe toată lumea să creadă că agenţia sa rulează afaceri de milioane, dar, în realitate, voi goniţi pe toţi clienţii Prima, singura şi probabil ultima afacere de vânzări de case ce aţi făcut, este cu vila Mimoza, din Edonpark şi aceea, în condiţii atât de riscate, încât e limpede că aţi încheiat afacerea, presaţ de o imediată nevoe de fonduri; speraţi ca aceşti bani să vă ajungă, ca să menţineţi în viaţă şubreda voastră agenţie, până va sosi momentul să daţi nu ştiu ce formidabilă lovitură, pe care o pregătiţi de atâta timp în taină...

— Dar... încercă Bill să întrerupă tirada comercială a fetei...

— Nici un dar, Bill... Eu nu sunt copil, ca să nu-mi dau seamă de toate astea... Rex mă crede o fată cochetă, frivolă, cu un creer de vrabie... Se înşală... Crezi că eu nu-mi dau seama, că toată corespondenţa noastră comercială, nu are nici un scop real? Secretele lui Rex nu mă privesc. Imi pare rău însă, că nu are mai multă încredere în mine, şi că joacă această comedie... imobiliară, faţă de mine, în loc să mă iniţieze în scopurile oculte, pe care le urmăreşte. Trebue să ştiţi, că orice aţi întreprinde împotriva altora, chiar o crimă dacă puneţi la cale, eu nu vă voi trăda niciodată, fiindcă aţi fost nespus de buni cu mine...

— Diana!... Dar Rex nu e un asasin! protestă Bill Parker. Cât despre această vastă excrocherie, pe care am pregăti-o...

— Ţi-am spus, îl întrerupse Diana, că nu vreau să cunosc scopurile ascunse ale agenţiei voastre... deşi nu sunt prea greu de ghicit...

— Şi ce ai ghicit?...

— Afacerile lui Rex, îl privesc. Câtă vreme nu crede că merit să mi le împărtăşească şi mie, eu n'am să încerc nimic, ca să le aflu. Rex mi-a oferit un salariu enorm. Din el, am plătit ce aveam să dau lui Moro, în mare parte. Restul, îl voi achita în curând. După ce nu voi mai avea nici o obligaţie faţă de Moro, voi munci fără altă pretenţie, decât o existenţă redusă la strictul necesar. Rex m'a scăpat de omul acela oribil: pentru aceasta, aş fi gata să fac orice pentru Rex, chiar închisoare, dacă lucrurile se vor încurca. Mi-e teamă numai, ca în ajunul datei când veţi da lovitura cea mare, Rex să nu mă îndepărteze dela agenţia lui şi dintre voi, ca să mă ferească de urmări...

— Ai vrea, o întrebă Bill, să tragem pe dracul de coadă, la o agenţie de carton, numai ca să fim toţi trei împreună, pentru toată viaţa?...

— Da, Bill, mărturisi Diana. Ar fi aşa de frumos... Rex e un băiat inteligent, tu... ai calităţile tale, te descurci, imaginezi afaceri, eşti ingenios... Am putea să încercăm, să muncim serios la această agenţie, în domeniul vânzărilor imobiliare... De mult, am vrut să-l rog pe Rex, să renunţe la planurile lui ascunse... Trebue. de asemeni, să-l prevenim, ca să se ferească de Moro, să-şi organizeze din vreme mijloacele de apărare, ca să pareze lovitura ce omul acela, cu siguranţă că o pregăteşte contra noastră... Ce e de făcut?...

— Da, trebue...

— Tu, Bill, trebue să-l previi pe Rex, urmă Diana. Vezi tu, eu nu l-am putut preveni, fiindcă n'am îndrăznit să-i spun în faţă, lui Rex, că bănuesc cu ce se ocupă, în fond, această agenţie. Dar Moro poate că a cercetat şi a aflat scopurile voastre oculte. Apăraţi-vă. Groaza asta, de ce pregăteşte Moro în taină, contra noastră, mă înebuneşte...

— Ascultă, Diana, zise Bill, bâlbâindu-se din nou. Tu... cum să-ţi spun... crezi că agenţia noastră are vre-un amestec în rapturile de oameni şi şantajele, făcute de acel necunoscut „T"? Crezi oare că cel semnează scrisorile de şantaj cu „T", e agenţia „Tenebro", — sau Rex?...

— N'am spus tocmai asta, — răspunse Diana evasiv. Vezi tu, atmosfera asta de groază şi de mister, mă nelinişteşte adânc... Nu ştiu ce să mai cred... Şi apoi...

— Şi apoi?... repetă Bill...

— Ei bine, lăsă Diana fruntea în jos, privindu-şi vârfurile pantofilor ei mici, — Rex cu mine e rece... N'are nici o încredere în mine... Nu iese, niciodată, faţă de mine, din rolul lui de director general, sau de vagă prietenie...

— Aha... pricep!... făcu Bill scărpinându-se în ceafă.

— Da!... răceala asta a lui, mă întristează uneori foarte mult... A fost, totuşi, generos cu mine. Ce i-aş mai putea cere? Aş fi o ingrată. Dimpotrivă, aş vrea să fac şi eu ceva, un gest mare, un gest frumos, pentru el. Aş vrea să-l apăr, să nu-i sporesc grijile. Dar ce sunt eu, decât o biată dactilografă?... Vezi.... şi de aceea aşi vrea uneori să i se întâmple ceva, ca să mă devotez lui, şi totuş, mi-e frică de ceeace i s'ar putea întâmpla... Nu e oare timpul să se oprească?...

— Acum cred că e prea târziu, zise Bill.

— Poate că nu e încă prea târziu... Nu înţelegi, că aţi apucat pe o pantă greşită? Crede-mă, şi eu îmi închipuiam că luxul şi averea, fac fericirea...

— Tu nu mai crezi asta?...

— O, nu, Bill! Duc acum o viaţă de mică funcţionară, şi totuşi, sunt mulţumită că sunt... lângă el. De mult vream să te rog să-l sfătueşti, să-l îndemni să părăsească aventura asta... Să termine cu tot ce se referă la Tenebro... Să renunţe la lovitura ce pregăteşte şi care-i poate fi fatală!... Şi... să nu mai vândă case care nu-i aparţin...

— Ascultă Diana, zise Bill, tu nu regreţi niciodată, luxul pe care ţi l-ar fi dat Moro? Dar fi sinceră...

— Dac'ar trebui vreodată să mă întorc la Moro, aş muri de silă! Bill, opriţi-vă cât mai e vreme... Aş fi aşa de liniştită... aşa de fericită!... Am munci toţi trei şi n'am muri de foame...

— Il iubeşti mult?

— Mult!..

— Chiar dacă e un asasin?...

Fata lăsă capul în jos şi ochii i se umplură de lacrimi...

CAP. VIII
Agenţia de şantaj

Inspectorul Evans sună la uşa Vilei Mimoza, din Edonpark. Era o vilă cochetă, cu un balcon plin de flori si mai ales de mimoze.

Un valet, un uriaş lombrozian, îi deschise.

Fu primit într'un birou. Dar spre surprinderea inspectorului, în locul lui Moro, apăru un domn necunoscut, foarte înalt şi slab, cu capul mic cât un pumn şi zbârcit ca un măr uscat, purtând nişte ochelari enormi de baga.

— Doresc să vorbesc cu d. Moro Mopp, protestă Evans.

— Permiteţi-mi să mă prezint, zise prăjina microcefală: sunt Gu-

rock, avocatul d-lui Moro Mopp. D-sa vă roagă să-l scuzați, este ocupat acum cu o chestiune foarte importantă, dar puteți să-mi spuneți mie ce doriți...

— Doresc să vorbesc cu Mopp, nu cu d-ta. Du-te, te rog, și spune-i asta din partea mea. Dacă nu vrea să vorbească aci cu mine, atunci voi fi nevoit să-l aduc cu forța la poliție, ca să-i iau un interogator, — ceeace cred că nu-i va conveni...

— Dar...

— Dacă nu faci ce spun, Good bye!

Inainte însă ca inspectorul să fi ajuns la uşe, o draperie se mişcă, şi Moro Mopp apăru în cameră:

— Domnule Evans, îmi pare rău, nu te supăra... Stai o clipă de ce eşti atât de grăbit?

— Doresc să-ți vorbesc, domnule Moro.

— La dispoziția d-tale.

— Intre patru ochi...

— O, făcu Moro, dar Gurock e omul meu de încredere, cred că nu te va stingheri cu ceva, dacă această convorbire va avea loc în asistența avocatului meu.

— Nu e nevoe de nici un martor. Doresc să vorbesc cu d-ta, personal, zise Evans.

Gurock se înclină, ca un băț care se frânge brusc în două, apoi, drept, cu o înfățișare rigidă de mândrie rănită, eşi.

— Ascultă Moro, zise inspectorul, noi ne cunoaştem de mult. Ai putea să-mi spui ce-a fost cu colonelul Kingston?

— Mă aşteptam la vizita d-tale, zise Moro. Ce vrei să fie? Neurastenicul acela de Kingston, a vrut să mă impuşte. Dar nu i-am trimis eu scrisoarea. El îşi închipue că numai eu ştiam, că a fost condamnat, în tinerețe. Dar dovadă că se înşală, e că mai ştiau şi alții: de pildă, d-ta!

— Ce vrei să spui?

— Nimic. Numai atât, că, odată ce mai era o persoană care ştie, aceasta înseamnă că, tot astfel, poate că sunt şi alții cari ştiau de condamnarea lui Kingston. De altfel, în arhive au rămas dovezile precise ale acestei condamnări, şi oricine ar fi răsfoit dosarele, chiar întâmplător, ar fi putut descoperi condamnarea lui Kingston...

— Oricine, dar mai ales un avocat...

— Dece mai ales avocat? întrebă Moro.

— Fiindcă ei scotocesc arhivele justiției...

— Şi polițiştii le scotocesc!... Zise Moro, privindu-l chiorâş. Imi pare rău că mă hârțuiți pe mine cu afacerea asta, urmă el, când, pe alte căi, poate că poliția ar ajunge mai repede la soluția afacerii Tenebro.

— Pe ce căi anume? vorbeşte deschis.

— Dar există oameni, cari nu se sfiesc să râdă în nas poliției şi să sfideze întreg Scotland-Yardul, înființând agenții pe care le botează „Tenebro"!...

— Vrei să vorbeşti de agenția *Tenement-Brokers*-„Tenebro" a lui Rex Farwell? întrebă inspectorul Evans.

— Desigur! Acest Rex Farvell şi complicele său Bill Parker, îşi bat joc de poliție, înființând pe față o agenție de şantaj şi de rapturi de copil şi oameni, pe care o botează „Tenebro", şi totuş, poliția îi lasă în pace; dar pe mine, un om cinstit şi bogat, care n'am nevoe să fac şantaje, mă bănueşte... Ei nu, zău, Evans, asta e prea mult!.. Apoi, să nu încep şi eu să spui ce ştiu...

— Agenția lui Rex Farwell se ocupă cu vânzări şi închirieri de case, zise Evans.

— Cu şantaje şi rapturi! strigă Moro, izbind biroul cu pumnul şi congestionându-se, de parcă avea fața de cărămidă.

— Ai dovezi?

— Dovezi!... Dovezi!.. Dar ce dovadă mai vrei, când Farwell a răpit în timpul unei petreceri, de sub nasul meu, pe protejata mea, Diana Drin, şi a atras-o în taraba lor de crime şi excrocherii!...

— Diana Drin e funcționară la acea agenție, replică Evans.

— E o victimă! Au înşelat-o, urlă Mopp. Şi poliția tolerează, în mijlocul Londrei, funcționarea unei astfel de întreprinderi de şantaj!... Dacă aş da bani, conducătorilor acestei agenții, mi-ar restitui fata... Asta aşteaptă ei... Hm!.. O agenție de şantaj, care-şi face o deşănțată reclamă prin ziare, care a acoperit zidurile oraşului cu afişele ei... Sub nasul poliției, sub protecția autorităților... Frumos!..

— Ascultă, Moro, zise Evans. Lasă poliția în pace, că ne supărăm.... Spune-mi mai bine, unde l-ai cunoscut pe Ben Ali, pe sudanez, şi cine e acest individ?...

— Unde l-am cunoscut?.. La dracu!... Ai început să vezi pe Tenebro, în toți oamenii... Mai bine ți-ai aduce aminte, că Bill Parker, actualul procurist, — ha, ha!.. procurist!... — al lui Rex Farwell, era pe vremuri complicele prezicătorului Tenebro, care a dispărut, când a fost bănuit e amestecat în afacerea scrisorilor de şantaj semnate „T"... Şti ce se spune de acest Tenebro?...

— Ce? întrebă Evans, ascunzându-şi sub imobilitatea trăsăturilor, o reală curiositate.

— Se spune, urmă Moro Mopp, că se da, drept psichanalist scotocind — cu întrebări meşteşugite — gândurile bolnavului. Sub cuvânt că aşa e tratamentul, acest Tenebro punea tot felul de întrebări vicimelor sale, şi le afla cele mai stricte intimități. Ba pe unii, îi punea să-i scrie memorii, despre viciile ce au, despre incorectitudinile ce au săvârşit. A strâns astfel un mare dosar, cu declarații de femei adultere, de oameni cari au înşelat, de vicioşi, de tipi cu perversități grozave,—toți aceştia au dat lui Tenebro declarațiuni sub propria lor semnătură, în memorii scrisori ce le trimiteau aşa zisului psichanalist, despre secretele lor. Şi acum, Tenebro a dispărut cu aceste acte, şi trimite victimelor sale scrisori de amenințare, că le divulgă acele grozave secrete, dacă nu-i dau bani!

— De unde şti toate astea? îl întrebă inspectorul Evans.

— Am auzit... Aşa se spune.. Se pare că la început, Tenebro se ocupa cu rapturi de oameni, — ceeace era mai primejdios. După combinația cu Bill Parker, cu care deschisese o tarabă de ghicitor, s'a ocupat mai mult cu şantajul... E clar ca lumina zilei..

— E clar ca lumina zilei, zise Evans, că nu vrei să-mi dai nici o lămurire precisă şi că nu vrei să răspunzi la întrebările pe care ți le pun. Vei trage consecințele, Moro. Cât despre lecțiile ce vrei să dai poliției, ține-le pentru tine...

— Vom vedea noi cine are dreptate! zise Moro, închizând uşa furios după plecarea inspectorului...

*

Rex Farwell, directorul general al agenției Tenebro, se întoarse de la Banca de Credit, într'o agitație, pe care cu greu şi-o putu ascunde.

— Bill, am să-ți vorbesc, şopti el procuristului său.

Şi rugă pe Diana să treacă pe la nişte ziare, ca să rămână singur cu Bill.

(Va urma)

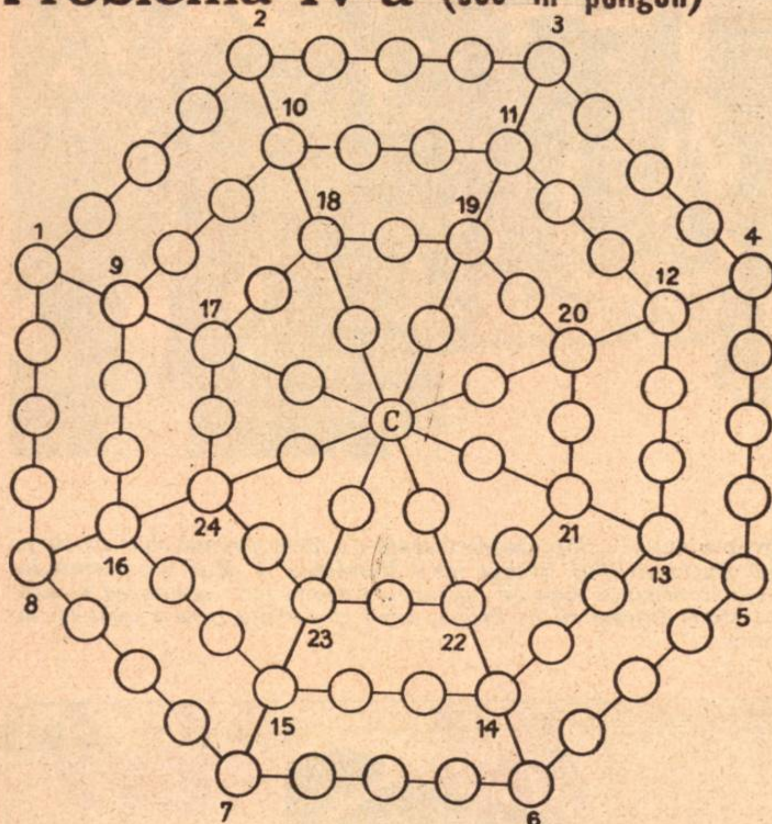
Un concurs de reclame

Fiți atenți şi priviți cu luare aminte reclamele pe care „Realitatea Ilustrată" le publică în numărul de față şi în numărul următor! Vom organiza la sfârşitul acestei luni un concurs original de reclame, răsplătit cu premii importante în numerar şi obiecte, la care nu vor putea participa cu succes decât acei cititori cari îşi vor fi memorat reclamele noastre.

Pagina JOCURILOR

Concursul nostru pe luna Iunie

Problema IV-a (Joc in poligon)

1—2. Pisoiu; 2—3. A inventat pulberea fără fum; 3—2. A inventat luminatul cu gaz; 3—4. Carabăţ, căţel, omidă, mormoloc, etc. (sing.) 4—5) Soţul unei viori! 5—6. Reptilă. 6—7. Colosal. 7—8. Filosof din secta stoicilor. 8—1. Aşezăm.

1—5. Acolo au crescut numai mărăcini.

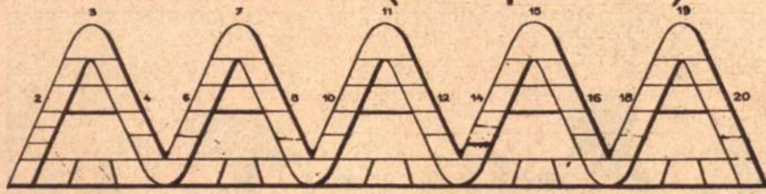
2—6. Inactivitate.

3—7. Alunecasem.

8—4. Primejduia.

9—10. De treerat sau muzicală. 10—11. Fluviu. 11—12. Trecut de partea papei şi locuind peste munţi. 12—13. Numeral. 13—14. Primul sburător. 14—15. Dela verbul a fi. Unii il intrebuinţează şi la plural. 16-9. De acolo era Zenon. 17—18. Diviziunea unei piese teatrale. 18—19. Peşte. 19—20. Pronume 20—19. Nume bărbătesc. 20-21. Intra în titulatura Domnitorilor români. 21—20. Noutăţi. 21-22. Zăpadă. 22—23. Fript peste măsură. 23—24. Se separă de chiag apoi se inoculează. 24—17. Preţios (fig.).

Problema V-a (Litera pe... valuri)

1—3. Pe subt această pânză trec credincioşii la denia cea mare.

3—5. Vine imediat după tenorul prim.

5—7. Supuse, ascultătoare.

7—9. Poezie tristă.

9—11. Turn celebru.

11—13. Nu stăm cu mâinile în sân.

13—15. Sistemul acesta de rochie îl purta numai bunica.

15—17. Care seamănă cu pisica (fem.)

17—19. Iubiam cu pasiune.

19—29. Alături de *moş* formează porecla ursului.

*

2—4. Floare.

6—8. Zile în calendarul roman.

10—12. In zicătoare este precedat de fum.

14—16. Când este gratuit, n'ai dreptul să-l cauţi la dinţi.

18—20. Carte apărută în biblioteca Dimineţii.

*

1—5. Dela verbul a avea.

5—9. Este una Joi şi alta Vineri, înainte de Paşte.

9—13. Regină a României.

17—21. Părtaşul sectei lui Arius.

*

3—7—11—15. La aparatul cu galenă.

19—1—5—9: „... in Germany

13—17—21. Nobil român din Transilvania sau insulă engleză

3—7—11—15—19 şi 1—5—9—13—17—21. Citat englez: ajuns prin sine, prin muncă.

Premiaţii noştri

PE LUNA FEBRUARIE. Prin tragere la sorţi s'au distribuit următoarele premii:

1. LEI 300, în numerar, d-lui Constantin Anghelide, procurist Câmpina.

2. LEI 200, în numerar, d-lui N. I. Rădulescu, prim grefier, Buzău.

3. O STICLA de apă de Colonia, d-rei Clara Goldberg, Mizil.

*

PE LUNA MARTIE. Prin tragere la sorţi s'au acordat următoarele câştiguri:

1. LEI 300, în numerar, d-rei Mariana Edelstein, funcţionară, Sighet.

2. LEI 200, în numerar, d-lui Mircea Andronaie, elev, Bucureşti.

3. O STICLA cu apă de Colonia, d-lui Locot. Aristide Cernătescu, Braşov.

*

PE LUNA APRILIE. S'au acordat premii următorilor participanţi:

1. LEI 300 în numerar d-rei Calioppe Pitaşcu, str. Mitropolitul Iosif, 13, Bucureşti.

2. LEI 200, în numerar d-lui Victor Stănculescu, student, Satu-Mare.

3. O STICLA cu apă de Colonia, d-lui Ovidius Iuraşcu, student, Tulcea.

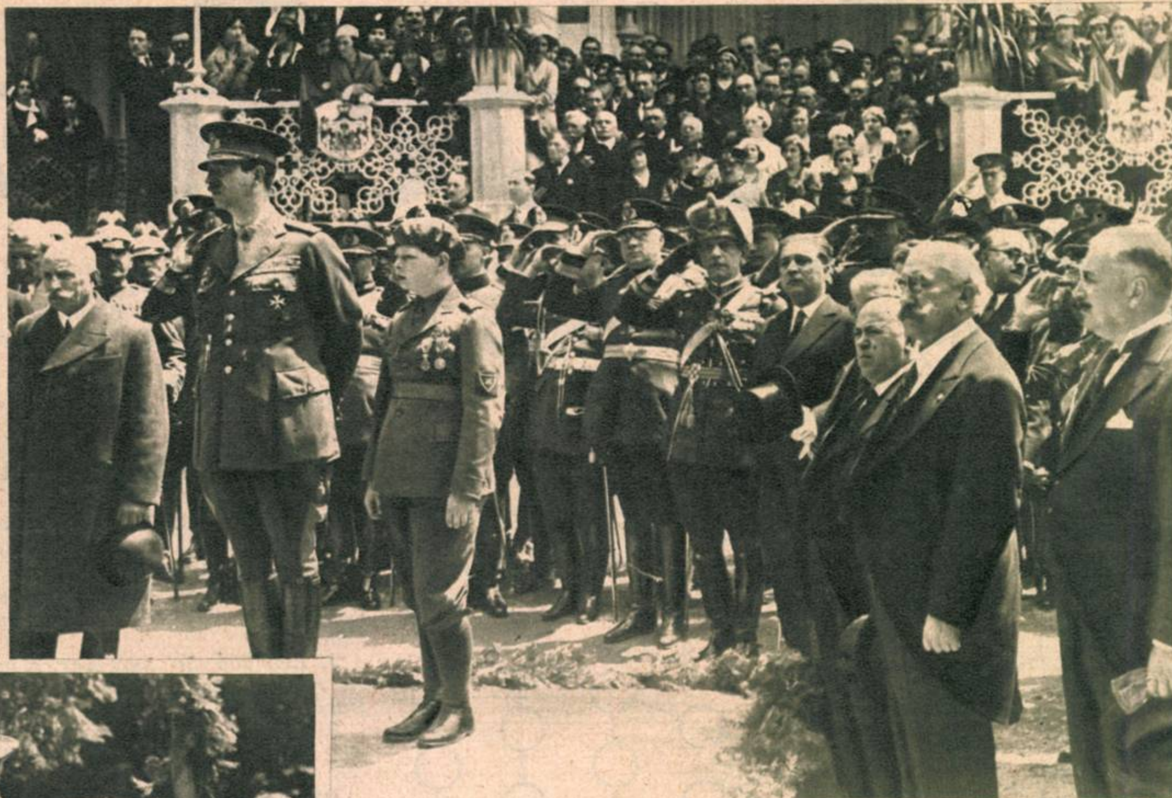
CUPON DE JOCURI
No. 332

Numele şi pronumele ....

Adresa ....

„REALITATEA ILUSTRATĂ. — *Director* Nic. Constantin.
Redacţia şi Administraţia: Str. Const. Mille 7—9—11, Telefon 359/99.
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevĕrul" S. A.

Dreapta mijloc: *Săptămâna trecută s'a făcut primul sbor pe linia aeriană București-Cluj.* Stânga jos: *Duminică 4 Mai s'a deschis la București, conferința statelor agrare;* dreapta jos: *semnarea noului pact al Micei Ințelegeri, la Praga, după conferința care a avut loc în acel oraș.*

Actualități

Săptămâna trecută au avut loc în Banat mari serbări, la care au luat parte Suveranul, Marele Voevod Mihai și membrii guvernului. Sus: *Regele, membrii guvernului și oficialitățile, la desvelirea bustului regelui Ferdinand, la Băile Herculane.* Stânga: *Bustul regelui Ferdinand.* Stânga mijloc: *Un elev al școalei primare din Oravița urează Suveranului bun venit, în acel oraș.*

REALITATEA ilustrată

ANUL VII. No. 333
15 IUNIE 1933

Omega
Idarlau

România triumfătoare în Balcaniadă

10 LEI

Bucureşti

de eri, de azi şi de mâine

BUCUREŞTII VĂZUŢI DE CARMEN-SYLVA

Sus: *Esplanada Patriarchiei, cu lupoaica romană*; stânga: *Inestetica alee a Patriarchiei, înainte de transformare.*

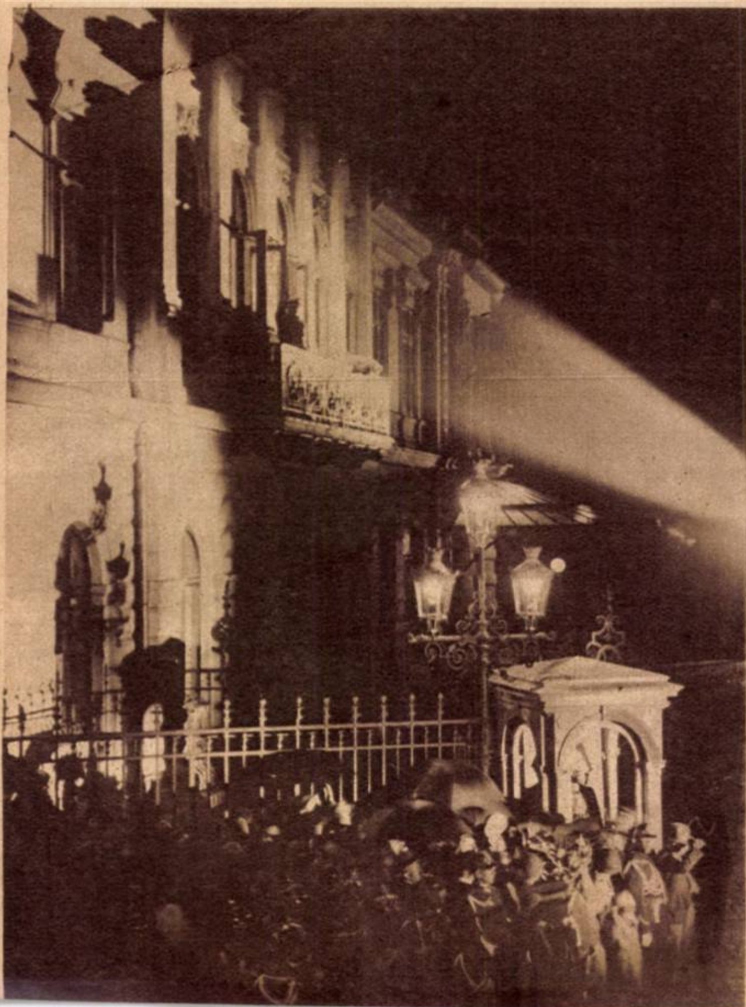
In anul 1869, principesa Elisabeta de Wied viitoarea regină a României, păşia pentru întâia oară pe pământ bucureştean. Insemnările suveranei, fiind publicate în străinătate, au stârnit atunci protestări. Nemulţumirile veniau din partea unor critici prea pedanţi, cari n'au înţeles pornirea tinerei princese-poete: aceasta îşi notase renumite colţuri ale oraşului, care au impresionat-o prin pitorescul lor şi care urmări să dispară în scurt timp.

„Când ieşii din gară spre a mă urca în trăsură — spune principesa — mi-a scăpat un strigăt de admirare. Pe deasupra fâlfâirii decorurilor şi a strălucirii uniformelor, pe deasupra cailor şi a drapelelor, dincolo de marea de oameni zărisem oraşul, culcat între coline, desfăşurându-se în văile verzi. O împestriţare de bisericuţe şi case albe, galbene şi albastre scăldate de razele soarelui.

Pe drumul dela gară la Mitropolie şi de acolo la palat, suverana arăta că a văzut case atât de mici, încât ajungeai cu fruntea la acoperiş, femei cu haine pestriţe, cu fuste verzi sau roşii, cămăşi strălucind de albeaţă, cu garoafe dupe urechi, cu tulpane albe, tivite cu horbote... O mulţime imensă fremăta de entuziasm pe uliţe.

„Curtea Mitropoliei era acoperită în stofă roşie, care arunca o lumină fantastică asupra întregii privelişti. In ziua aceea se oficiară patruzeci de nunţi. Toate miresele purtau beteală, în loc de voal".

Sus: *Palatul Regal din Calea Victoriei a fost refăcut complet. A mai rămas o singură aripă de modificat;* st. jos: *Suveranul în balconul palatului, la 8 Iunie.*

Pentru ca cititorul să-şi dea mai bine seamă de prima impresie a reginei Elisabeta, amintim că pe vremea aceea nu era nici palatul poştelor, nici casa de depuneri, nici hotelurile mari de azi, de pe calea Victoriei, nici palatul Cercului Militar... nici palatul băilor Eforiei, nici chiar un început de bulevard. Tot Bucureştii era o grămadă de uliţe strimte, întortochiate, prin cari te rătăceai.

Incă acum patruzeci de ani, modesta casă Prager, zidită în timpul regelui Carol I — şi care azi se pierde între palatele din jur, era fala porţiunii din „Podul Mogoşoaei", care da spre „chioşcul Bobotezei", dărâmat acum câţiva ani, spre a se deschide piaţa de acolo.

PALATUL

— Iată palatul, îmi spuse prinţul.
— Unde? am întrebat eu.
— Uite-l, intrăm în ei, adăogă prinţul zâmbind.

„Atunci am înţeles că Suveranul transformă în palat o casă modestă după cum o piatră din câmp poate fi transformată, de imaginaţie, în altar! Palatul din Bucureşti era o casă veche boerească pregătită în grabă...

Vom completa spusele suveranei cu unele date pe care nu avea de unde să le ştie tânăra principesă:

să poftească în ţară, pe o principesă de neam regesc, pe care ar fi urmat să o aducă în ţară cu trăsura cu cai, prin drumurile lungi, obositoare, noroioase şi pline de gropi, dealungul judeţelor Olteniei şi Munteniei.

Dar să ne întoarcem la povestirea sugestivă a tinerei prinţese, care se urca pe tronul ţării noastre.

SOCIETATEA BUCUREŞTEANĂ

„Care-mi fu mirarea — zise principesa Elisabeta — când primii damele a doua zi...

Nu mai erau ţărancele în cămăşi albe şi nici leliţele în fuste pestriţe, ci nişte fiinţe drăgălaşe şi graţioase, cari-mi aduceau

St. şi jos: *Scoţându-se tramvaiele cu cai de pe străzile cu mare trafic, acestea au luat un aspect occidental.*

Actualul palat regal a fost vechea casă a boerilor Colfeşti, din veacul al XVIII-lea, cumpărată de Dinicu Golescu, fiul marelui Ban Radu Golescu, de la baronul Georg Laventario. Casa a fost în urmă vândută stăpânirei şi acolo şi-a avut curtea Alexandru Vodă Ghica (1834—1842).

Alexandru D. Ghica, pe când a fost caimacan, a locuit tot în actualul palat regal, care pe vremea aceea avea numai aripa stângă, nemodernizată.

In acelaş palat a locuit apoi Vodă Cuza din 1859—1866.

Ceilalţi domni din secolul al XIX-lea dinaintea lui Cuza, au avut alte reşedinţe.

In acest palat — în această casă modestă, cu un mai-

St. *Pe locul fostei terase Oteteleşanu, s'a ridicat impozantul palat al societăţii telefoanelor, iar clădirea „Frascati" se dărâmă, pentru aliniere;* mijloc jos: *Calea Victorieipe vremea incomodului sens dublu.*

dan în spate şi cu nişte cârciumi în faţă a intrat tânăra principesă Elisabeta, în anul 1869.

In urmă regele Carol a adăugat partea centrală şi aripa din dreapta, cu corpul de gardă. Mult timp „Podul Mogoşoaei" din faţa palatului a fost o stradă strîmtă.

Piaţa actuală a palatului s'a deschis mult mai târziu, dărâmându-se un şir întreg de case vechi.

Să mai adăugăm amănuntul, a zărit pentru prima dată panorama Bucureştilor din perspectiva de pe Dealul Filaretului. Ea sosise în ţară cu vaporul pe Dunăre; apoi cu trenul de la Giurgiu la gara Filaret din Bucureşti. Altă gară nu exista în Capitală şi nici nu era nevoe, deoarece nici altă cale ferată nu era în România, decât linia Bucureşti-Giurgiu, inaugurată la 19 Oct. 1869, cu puţin înainte de sosirea principesei.

Domnitorul Carol nici nu putuse să-şi aleagă până atunci, o tovarăşe a vieţii deoarece nu se încumeta

aminte, în acelaşi timp, de societatea din Petersburg şi de cea din Neapole.

Cât despre bărbaţi, ei aveau o înfăţişare franţuzească, astfel cel puţin îmi apărură, când i-am văzut la Cameră, unde am fost condusă cu mare pompă.

„In ziua aceea — spune principesa — mergând spre Cameră am petrecut mult văzând cât era de elegantă trăsura noastră, faţă de străzile pe unde treceam, marginile de căsuţe mici, rău rânduite, pavate cu bucăţi mari de piatră, neregulate şi depărtate, care ne siliau să facem, eu şi diadema mea, multe salturi fără voe..."

Iată cum descrie Carmen Sylva alte uliţe bucureştene:

„Când ieşiam din casă la început, aveam întotdeauna de ce mă mira. In oraşul acesta se aflau străzi pitoreşti, în care toate uşile erau pline de stofe multicolore, de fierărie, de oale verzi şi cafenii *(poate că-i vorba aci de strada Lipscani N. R.)* Alte părţi erau o adunătură pestriţă de case ca de păpuşi, foarte mici, ascunse sub copaci, sub sălcii sau salcâmi, ce îmbălsămează oraşul întreg primăvara.

„Se aflau deschise, în stradă, brutării, cismării, fierării, cârciumi nenumărate, în cari se vindeau ţuică, cocioabe întunecoase, în fundul cărora se vedeau figuri de vagabonzi cu ochiul blând, cu zâmbetul trist".

DÂMBOVIŢA

Dâmboviţa, care era necanalizată, şi făcea diferite cotiri trecând prin Bucureşti, a făcut următoarea impresie asupra tinerei principese:

„Dâmboviţa... oferă ochiului scene de o vioiciune ce-ar entuziasma pe un pictor ori pe un poet.

„Lumea se îmbulzia amestecată în acelaş noroi, copiii umblau prin apă strigând veseli, ţigănuşi goi se vârau până în gât în unda turbure, sacagii goi băgau caii, intrând şi ei în apă până peste genunchi, spre a-şi umple sacalele. Şi unde era

mocirla mai adâncă se vedeau mișcându-se niște forme masive, trupuri cenușii, pleșuve pe jumătate, ca niște spinări de ipopotam, capete numeroase, cu coarnele groase și aduse spre ceafă, boturi negre ce luciau la soare: erau bivolii"...

BIRJARII BUCUREȘTENI

„Pe străzile Bucureștilor, umblă de colo până colo birji nenumărate, cu coșul ridicat. Birjarii sunt niște ruși fără mustăți și barbă, din secta lipovenilor (scopiți), cu un fel de rochii lungi de catifea neagră, cu brâuri colorate; mână caii c'o repeziciune nespusă, cu brațele întinse, ca la Petersburg.

„Cele mai multe ulițe sunt așa de strâmte, că trebue un adevărat meșteșug ca să mâe cineva repede. De aceea sgomotul trăsurilor e aici mai mare ca în toate capitalele Europei...

„Pe ulițe se vând — în strigăte răsunătoare, lungi și melancolice — fel de fel de lucruri: lapte, portocale, cofeturi, o băutură îngrozitoare de hamei fiert, (braga) miei jupuiți de blană, și agățați de-a lungul cobiliței.

„La București, lumei îi plac mult florile; nu e fereastră în oraș unde să nu fie câteva ghivecîuri cu mușcate, garoafe ori rezedă".

Descripția făcută de Carmen-Sylva a căpătat o valoare istorică și ne arată cât de mult a propășit orașul nostru, în scurtul interval de 64 ani, de când s'a fondat dinastia regală română.

PAVAGII ȘI CANALE

Acum 150 de ani se făceau prin București un fel de gropi, haznale, numite „lagunuri", unde se scurgeau apele din oraș. Când se umpleau „Lagunurile", tot ce nu putea intra în pământ curgea spre Dâmbovița... Puteți să vă închipuiți ce fel de aspect avea Bucureștiul mai ales vara.

Abia în secolul trecut s'au podit stradele principale ale orașului. Bârnele, aruncate peste șanțul cu lături ce curgea pe dedesupt, prin mijlocul străzii, constituiau un lux! (De aci vine și denumirea de „Podul Mogoșoaiei").

Noaptea dacă nu aveai un felinar în mână, riscai să-ți rupi un picior, prinzându-ți-l între două bârne mai depărtate, sau — Doamne ferește — puteai să cazi într'un asemenea șanț...

Stânga sus: *Noua piață Sf. Gheorghe, care actualmente este debarasată de clădirile vechi care o îngustează;* sus: *Vechea piață Sf. Gheorghe, cu lupoaica și tramvaiele cu cai.*

Dâmbovița se revărsa mai în fiece primăvară, cu toate gurile ei de apă carpatină.

Intr'unul din lacurile formate de Dâmbovița, s'a înnecat pe vremuri Vlad Vodă.

Astăzi Bucureștii posedă o rețea perfectă de canalizare, care a înlăturat cu totul inundațiile ce se mai semnalau acum câțiva ani, prin unele cartiere. S'au construit canale, în special cele colectoare, atât de înalte, încât un călăreț călare pe cal poate trece prin ele. Lungimea lor totală e de aproximativ 500 klm., și puse cap la cap ar putea străbate toate Moldova, Muntenia și Oltenia, dela Dorohoi la Turnu Severin.

Pavarea străzilor cu piatră bolovănoasă, de râu, începută pe la 1830, și care sdruncina trăsurile, se înlocuește treptat — în zilele noastre — cu asfalt. S'au deschis noui străzi și bulevarde frumoase, circulare, precum și artere radiante. Stradele mici și neimportante, pe la Obor și prin alte părți periferice, au început și ele să aibe o înfățișare modernă. S'au creat cartiere splendide: Parcul Bonaparte, Parcul Filipescu, Parcul Pricipesa Elena (spre Cotroceni).

S'a făcut un început de acoperire a Dâmboviței, în dreptul Senatului. Experiența a reușit și dacă se va realiza proectul întreg, centrul Capitalei va căpăta un aspect nou și modern.

Dâmbovița care odinioară ne dușmănia, revărsându-se și cauzând pagube, a fost strânsă între maluri și debitul ei de apă proporționat prin enormele zăgazuri de fier mișcate de mașinării grele dela Grozăvești. Ba chiar o mare parte a apei Dâmboviței, domesticită de un canal special este silită să treacă pe la Uzinele electrice comunale, spre a furniza energia electrică necesară la luminarea orașului.

A mai rămas pentru bucureștenii de astăzi o parte pitorească a Dâmboviței: locul unde râul intră în oraș. Se găsește acolo insula Ciurel cu salcâmii, sălciile, vitele la pășune, pe care le-au văzut și în centru orașului, cu 60 de ani în urmă, părinții noștri. Astăzi, e aci o plaje cu nisip unde vine lumea să facă bae. Copiii fac duș în timpul verii, sub cascada dela „Porțile de fier", zăgazul Dâmboviței. Aici se mai pot vedea pescari bucureșteni, cu undița și năvodul.

APA ȘI LUMINA

180.000.000 de lei au avut de plătit locuitorii Capitalei, pentru taxa de apă în 1932, ceeace echivalează aproximativ cu 60.000.000 metri cubici de apă consumată. Socotind la populația de 621.000 oameni, cât au Bucureștii, înseamnă aproximativ 100 de metri cubi de apă pe an, de locuitor, sau 300 de litri de apă pe zi, de fiecare locuitor.

In afară de acești 180.000.000 lei au avut de plătit 32 milioane de lei taxa pe canal și 10 milioane lei pentru metri pătrați de suprafață. Total 222 de milioane de lei sumă cu care au fost debitați bucureștenii în anul 1932. Din această sumă ei n'au plătit decât 173 de milioane, rămânând datori 48 de milioane.

In afară de cele 60 de milioane metri cubici de apă, arătați mai sus, s'a mai consumat o mare cantitate pentru stropitul străzilor.

In anul trecut s'au consumat în București 908.871.379 kw, energie electrică și 9.241.291 de metri cubici de gaz aerian, adică în cifre rotunde un miliard de kilowați electricitate și zece milioane de metri cubi gaz. Consumația gazului e în continuă scădere, pe când consumul de electricitate crește vertiginos.

Vechea piață a Gării de Nord, plină de băltoace, a fost transformată radical.

GĂRILE

Bucureştii au azi următoarele gări:

Gara de Nord, care este pe cale de mărire şi a fost organizată în chip occidental.

Apoi s'a mai construit o frumoasă gară la Obor: *Gara de Est*, până unde circulă acum şi tramvaiul electric.

In afară de asta este *Gara de Sud* (la Filaret), prima gară construită în Bucureşti; staţia *Cotroceni*, destinată special pentru familia regală; staţia *Dealul Spirii*, staţia *B. M.*

Azi sosesc în Bucureşti, în timp de 24 ore, următoarele trenuri:

48 trenuri în Gara de Nord,
6 trenuri în gara de Est (Obor),
4 trenuri în gara de Sud (Filaret).

Pleacă în 24 ore:

49 trenuri din gara de Nord,
6 trenuri din gara de Est (Obor),
4 trenuri din gara de Sud (Filaret).

117 trenuri în total.

Având în vedere, că se face o pauză de câteva ore, în timpul nopţii, se poate spune că, în termen mediu, *la fiecare zece minute pleacă sau vine un tren în Capitală.*

Când a sosit principele Carol I-iu în Bucureşti, la 1866, în caleaşca trasă de şase cai înaintaşi şi condusă de vestiţii surugii, aceştia îşi făcuseră un punct de onoare de a sbura, fără primejdie, în goană nebună, peste drumurile pline de hopuri şi gropi, ce legau satele şi târgurile Olteniei şi Munteniei, de la graniţa ţării până la cetatea domnească de pe malurile Dâmboviţei. Pe vremea aceia nu era la noi nici un kilometru de cale ferată!

La 1914 ţara românească avea aproximativ şase mii de kilometri de cale ferată.

Acum avem aproape dublu

Toate şinele liniilor ferate care pleacă din Bucureşti şi străbat România — puse cap in cap — ar putea parcurge suprafaţa pământului, dela pol şi până la ecuator; ba ar trece şi dincolo de ecuator...

Distanţa de la pol la ecuator e *numai* de zece mii kilometri, adecă zece milioane metri, fiind mai scurtă cu vre-o două milioane de metri decât lungimea şinelor C. F. R.

TRAMVAIUL

Primele linii cu cai au fost înfiinţate în 1871, de o societate belgiană.

Prima linie de tramvai electric a fost distanţa Cotroceni—B-dul Pake Protopopescu, aşezată pe noul bulevard.

O mică anecdotă:

Pe primele vagoane de tramvai electric se pusese din eroare firma *„Boul Pake"*, ceea ce a stârnit o ilaritate generală, urmată de indignare, deoarece primarul Pake Protopopescu, care a deschis bulevardul cel nou şi cu care se făliau bucureştenii, era foarte iubit.

Bineînţeles, că greşala a fost repede reparată, înlocuindu-se firmele.

Al doilea traseu electric a fost tramvaiul circular *Obor—Obor*, care a stârnit mari proteste, deoarece trecea prin străzi strâmte.

I s'a zis: „tramvaiul asasin"!

Pe vremuri s'a scris şi o revistă „Obor-Obor", care s'a jucat pe scena teatrului naţional. Pe scenă era un vagon de tramvai electric.

Câteva cifre:

In 1913 tramvaiul a transportat 13.803.720 călători.

In 1930, 133.234.200.

Deci numărul celor ce călătoresc cu tramvaiul s'a înzecit.

In 1913 vagoanele S. T. B. au parcurs 2.352.294 kilometri.

In 1930, 33.877.354.

Deci numărul de kilometri parcurşi este de 15 ori atât de mare, socotit pe această perioadă de timp.

In 1913 circulau încă tramvaiele cu cai, fiind întrebuinţaţi 250 oameni, vizitii, taxatori şi controlori.

In 1929, societatea a întrebuinţat 4886 slujbaşi, reduşi anul trecut la 4242.

Deci azi sunt cu aproximaţie de douăzeci de ori atâţia slujbaşi.

Curentul electric era cifrat în 1913, aproximativ la două milioane de kilowaţi. In 1931 s'au consumat 32 milioane kilowaţi.

Consumul de energie electrică s'a multiplicat cu 15.

TEATRELE

Acum cincizeci de ani se dădeau numai două reprezentaţii pe săptămână la teatrul Naţional. Sala era pe jumătate goală, deşi multe bilete erau gratuite.

Ateneul s'a zidit abea în anul 1888; altă sală de concert nu era.

In iarna trecută am avut, seral spectacole de teatru şi operă în şase localuri. Publicul bucureştean a mai frecventat şi 54 cinematografe, afară de alte spectacole mai mici, de prin diferite localuri periferice.

Iată câteva nume de săli de teatru, bucureştene, mai vechi şi mai noi:

Teatrul Naţional; Sala Dacia; Sala Bossel; apoi *Teatrul Maican* (care era să adăpostească opera noastră naţională); *Sala băilor Eforiei* (transformată în local de operă şi apoi în cinematograf); *Liedertafel; Sala Teatrului Modern* (desfiinţată); *Teatrul „Regina Maria"; Teatrul Ventura* şi altele.

Sunt în Bucureşti şi mai multe săli frumoase de cinematograf, cari servesc pentru spectacole teatrale.

BUCUREŞTII DE MÂINE

Un moş de o sută de ani, care a văzut pe vremuri Bucureştii în complect întuneric, care s'a încumetat să treacă pe uliţele noroioase, şi a asistat la experienţa cu felinarele cu lumânări de seu, care a stat cu opaiţ în casă şi cu lumânări ce trebuiau mereu curăţate cu foarfecile (ce avea o cutie pentru ca să cadă fitilul, nears complect), unchiaşul nostru se uită uimit la luminaţia feerică a felinarelor şi a reclamelor luminoase electrice, care înviorează nopţile bucureştene din anul 1933.

El, care umbla odinioară prin noroiu, cu cisme lungi peste genunchi, acum se preumblă pe străzile asfaltate ale oraşului nostru. Şi poate că unchiaşul nostru va mai apuca zile ca să străbată cu metroul, prin subsolul Capitalei, va vedea Dâmboviţa complect acoperită, ca un râu subteran, sau transformată într'un port european.

ALEX. F. MIHAIL

P. S. — Pentru alcătuirea articolelor noastre despre Bucureştiul vechi ne-au dat informaţiuni preţioase următoarele persoane, cărora le mulţumim: d. prof. Constantin Moisil, directorul arhivelor statului; d. prof. I. Bianu, directorul Bibliotecei Academiei; d. doctor Severeanu; părintele Georgescu-Edineţi, parohul bisericii „Curtea Veche". O parte din amănunte le-am extras din monumentala lucrare a lui Ionescu-Gion, „Istoria Bucureştilor". Deasemeni am cules informaţiuni vizitând biserica „Curtea Veche" şi alte clădiri vechi din Bucureşti. Mulţumesc şi pentru bunăvoinţa, ce mi s'a arătat la Muzeul municipal.

A. M.

Călătoriţi cu tramvaiul?

Fiţi atenţi! „Realitatea Ilustrată" vă oferă 500 lei pentru fiecare bilet de tramvai, care va avea aceeaşi serie cu vreuna din cele zece pe care le publicăm săptămânal. Cineva poate avea şi două bilete în aceeaşi săptămână.

Noi alegem cele zece numere pe care le publicăm din borderourile puse la dispoziţie de S. T. B. şi de comun acord cu un delegat al acestei instituţii. Cititorii să păstreze chiar timp de două săptămâni biletele, pentrucă s'ar putea întâmpla ca unele serii alese de noi, să nu se pună în vânzare de cât în săptămâna următoare.

Duminică 4 Iunie, orele 11½, a avut loc botezul drapelului echipei sportive a Monitorului Oficial. Naşul drapelului a fost d-l Ing. Bunescu, directorul general al Monitorului Oficial.

Foto-amat. C. T. Marian „Adăp. de odihnă al lucrătorilor tipografi"

Lista

biletelor de tramway premiate cu câte 500 de lei fiecare în săptămâna dela 31 Mai până la 7 Iunie 1933.

In urma succesului mare pe care l-am avut cu premierea biletelor de tramvai, direcţiunea revistei „Realitatea Ilustrată" a hotărît să lărgească posibilităţile de câştig a câte 500 lei de fiecare bilet de tramvai, acordând premii în schimbul oricărui fel de bilet, simplu sau corespondenţă, indiferent de linie sau preţ, şi înzecind astfel şansele de câştig.

Pentru săptămâna dela 14 Iunie până la 21 Iunie, vom premia cu 500 lei oricare bilet simplu sau de corespondenţă, de 4, 5, 6 sau 7 lei, indiferent linia, dacă va purta unul din următoarele numere:

B 1945 — 028
A 3728 — 056
B 4412 — 132
C 3984 — 153
B 4154 — 163
A 258 — 025
A 648 — 112
B 1539 — 122

Abonamente pentru şase călătorii:

N 124 şi F 453

STRATEGUL DIN CIŞMIGIU

NU cunosc numele domnului sau doamnei care conduce armatele de flori, regimentele de copaci, batalioanele de cuiburi din Cişmigiu. Nici nu trebue să-l cunoaştem. Marile figuri stau totdeauna în nouri şi în penumbră — iar când se arată în viaţa de toate zilele, se maschează.

Dar fără a cunoaşte după nume sau înfăţişare, pe autorul Cişmigiului din 1933 — cine nu-l cunoaşte după suflet?...

Din Bulevardul Elisabeta, pe unde circulă fulgerător toate semnele civilizaţiei mecanice, tramvaiele cu paratrăznetul ce le însufleţeşte, automobilele şi motocicletele care cotcodăcesc metalic ca uriaşe găini cu benzină, sunt deodată desminţite de un mic, zmerit şi fermecător suflet vegetal. Cine vine dinspre răscrucea haotică a Căii Victoriei şi se'ndreaptă spre Cotroceni, e întâmpinat în fruntea Cişmigiului de un semicerc de flori galbene.

Cu acest prilej, călătorule, află că nu există între semnele pământului culoare care să cheme de la distanţă cu glas mai catifelat, mai voios, mai bucuros şi totuş mai feciorelnic, decât galbenul florilor. Ai putea să te'ntrebi de ce locomotivele întrebuinţează, în frunte, un ochi de felinar roşu şi nu o floarea-soarelui, bunăoară, care e galbenă? Pentrucă roşul se vede noaptea mai bine decât galbenul iar florile Cişmigiului sunt făcute pentru chemarea şi preumblarea de zi.

Am crezut la 'nceput că semicercul de flori galbene de la intrare e pus acolo la'ntâmplare, ca să surâdă watmanilor şi şofeurilor care trec repede şi n'au vreme să vadă mai mult. Ochii sunt atraşi de jocul de ape săritoare din mijlocul lacului — dar dece totuş nu rămân la umbrelele fragede care se deschid şi se închid aproape în acelaş timp ale apelor, la stelele căzătoare, miriade, în care soarele pune repede câte-o perlă şi un diamant scăpărător, în fiecare?... Pentrucă dincolo de lac, pe-o colină mică întoarsă cu faţa, din toată depărtarea ei, spre Bulevardul arid, surâde ca o horă de copile

Dreapta sus: *„Clubul şomerilor" din Cişmigiu, un grup de bănci aşezate în jurul unui copac secular;* sus: *d. DEM. DOBRESCU, primarul general al Capitalei, sub a cărui pricepută oblăduire, Bucureştii capătă un aspect din ce în ce mai occidental;* jos: *„Dolce far-niente" în Cişmigiu, într'o zi de primăvară.*

cu rochiţe galbene un alt semicerc de flori, de aceeaş familie, de aceeaş nuanţă şi cu aceeaş intenţie graţioasă cu baletul de flori galbene de la intrare.

Ele strigă dela acea depărtare, de dincolo de apele care obicinuesc să despartă timpuri şi continente. Cine ar putea rezista?... Ispita este supra-omenească. Din adâncul grădinei miraculoase făgăduiala fragedă şi atât de sinceră şi de tinerească încât aprinde imaginaţia cea mai blazată şi abate din drumul pietruit şi depe trotuarul asfaltat, paşii cei mai grăbiţi.

Sunt încredinţat că watmanii, şofeurii, bicicliştii şi birjarii când trec pe dinantea Cişmigiului întorc faţa către zidurile Ministerului de Lucrări Publice, ca să nu simtă dulcea şi cruda chemare a florilor galbene.

A!... Viclean a fost strategul din Cişmigiu!... Şi cum a găsit el mijlocul cel mai simplu şi mai divin să preschimbe o grădină în care nu se preumblau decât doui guarzi silvici şi un fotograf cu căldăruşa, într'un parc în care vin de trei ori pe zi câte o treime din locuitorii Capitalei, după un program stabilit pe tăcute şiinţelese.

Un englez din Bucureşti mi s'a plâns că preţueşte mult Cişmigiul, dar îl doare lipsa unor peluze cu iarbă măruntă, cum au toate grădinile şi toate vilele din Anglia.

— Ştiu, a continuat englezul, Cişmigiul a fost întâi numai o baltă, apoi numai un lac şi acum e o grădiniţă care a luptat două decenii din răsputeri pentru fiecare centimetru patrat de pământ negru. Nu poate avea peluze — n'are spaţiu!... Deaceea, îţi mărturisesc sincer, prefer să iau loc în tovărăşia unei sticle de bere, pe podium-ul dela debarcader, unde lacul şi copacii din faţă creează iluzia cea mai adânc silvestră.

I-am răspuns:

— Cişmigiul n'are peluzele cu firul verde, aristocratic, englez pentrucă iarba e tunsă aci numai de vre-o câţiva ani. O peluză bună trebue tunsă, ca să frăgezească, vre-o trei sute de ani cel puţin, nu?...

— Exact. Cu o sută cincizeci de ani — cu maşinile moderne — se poate realiza o peluză mulţumitoare, încercă englezul să mă consoleze.

— Dar iluzia unei peluze englezeşti se poate realiza totuş, — am ripostat, — cum s'a realizat un lac silvestru, cu numai câteva hârdaie de apă şi doisprezece copaci frumoşi, distribuiţi strategic.

— S'a realizat?

— S'a realizat. Ce nu s'a realizat în Cişmigiu?... Dacă ştii să te uiţi bine, doamna sau domnul care deţine postul de şef de stat major al vegetalelor de-aici, poate face o preumblare prin câte un peisagiu chinez şi japonez. Vino să-ţi arăt peluza englezească.

Şi l-am dus pe englez pe culmea vechiului zid mânăstiresc, de lângă palatul Creţulescu. De-aci drept, un chilometru aproape, până'n bulevard, în faţa Monitorului Oficial, englezul a privit îndelung, peluza fină, mărginită de violetul

catifelat al unor pansele de eternă primăvară.

— Iluzia e perfectă, murmură el. Adică vreau să spun că nu e nicio iluzie. Peluza nu pare, *este* englezească.

— Aşa e?...

— Admir chiar bordura violetă, deşi nu va ţinea prea mult şi peluza va rămânea în curând ca un halat fără tiv..., se plânse el.

— Nu te plânge, i-am răspuns. Mai e în Cişmigiu o peluză, mai mică ,unde panselele sau ofilit cu două zile jumătate mai curând decât fusese prevăzut în planul de luptă al strategului din Cişmigiu. Dar bordura s'a înnoit dela sine: acum e cărămizie, ca un obraz de fată care s'a ruşinat deodată foarte mult. Şi aci, pe liniile violete care duc exact până la treptele Monitorului Oficial, vor apărea bordurile feciorești!... Erau în Cişmigiu nişte barăci — ai văzut ce-au devenit?

— Da! Un forum de flori!

— Exact, am răspuns şi eu englezeşte. Forum, pentrucă e mărginit de-oparte şi alta de coloane graţioase şi solemne. De fapt strategul din Cişmigiu, care e un universalist, n'a neglijat nici sensibilitatea naţională şi a creat din cele mai bălţate floricele de câmp — ai să zici o turtă dulce sau o colivă, sau un tort sau o roată de car — nu! O pălărioară ardelenească de mireasă, o pălărioară cam uriaşă, desigur, dar numai ca să fie binevăzută!...

N'am încheiat. Despre Cişmigiul din 1933 se poate scrie două volume compacte. Strategul din Cişmigiu e şi mag. Toate figurile lui florale au un tâlc, dar pentru înţelegerea lor nu ne-a dat nici o deslegare. Şi aceastǎ taină a lăsat-o cu tâlc: ca să ne dea şi satisfacţia descoperirii.

Acest articol, care divulgă — din fericire — numai câteva din înfăţişările Cişmigiului, este astfel aproape o faptă rea. Dar nici o faptă bună nu se'ncepe altfel, decât cu una rea. O mie şi una de idei strategice şi surprize naturale, au mai rămas nedescoperite în Cişmigiu. Căutaţi-le.

F. ADERCA

Preşedintele Franţei la Vichy

D. Albert Lebrun, preşedintele republicei franceze a făcut de curând o vizită în staţiunea balneară Vichy. In fotografia noastră îl vedem părăsind instalaţiile termale.

BALCANIADA

România câştigă Cupa

România-Jugoslavia 5—0 (5—0)

DUMINICĂ, în faţa a 25.000 spectatori, România a făurit cel mai senzaţional rezultat de până acum. Să baţi actualmente echipa Jugoslaviei cu 5—0, e într'adevăr un succes!

Matchul n'a avut un istoric prea mare. Timp de 90 minute echipierii români au bombardat poarta jugoslavilor. Dupăce în prima repriză au marcat cinci goal-uri, în cea de-a doua s'au limitat la o demonstraţie foarte reuşită.

Goal-urile au fost marcate: min. 7 Bindea; min. 11 Ciolac; min. 13 Bodola; min. 35 Bodola; min. 42 Dobay.

Inaintarea — formată exclusiv din ripensişti şi orădeni — a fost partea cea mai bună a echipei, în special tripleta: Bodola, Ciolac, Covaci. Jugoslavii au fost impresionaţi de elanul românilor, din care cauză n'au făcut decât să se apere din toate puterile. In repriza secundă, portarul Demici a apărat admirabil, înlocuindu-l pe Ciulici, care n'a dat satisfacţie. Fundaşii au fost buni şi la înaintare numai extremele: Kokotovici şi Tîrnanici. Halfii au fost slabi.

Raport de cornere: 5—4 p. România.

Arbitrajul d-lui Doşeff (Bulgaria) mulţumitor.

După acest rezultat, România cucereşte pentru a doua oară Cupa Balcanică, al cărei clasament definitiv este:

1.	România	3	3	—	—	13/0	6
2.	Jugoslavia	3	2	—	1	9/8	4
3.	Bulgaria	3	1	—	2	2/11	2
4.	Grecia	3	—	—	3	3/8	0

România n'a primit nici un goal, graţie lui Vogl, care a fost formidabil.

Vogl a împlinit 25 de matchuri internaţionale.

M. SENI

Dreapta sus: *O fază din ultimul match al Balcaniadei, România—Jugoslavia, terminat cu 5—0.* Jos: *Echipa României, care a repurtat frumoasa victorie sportivă.* Dreapta jos: *25.000 de persoane au urmărit splendidul match de foot-ball. In fotografia noastră, un colţ al tribunei.*

(Foto-Berman)

Echipa română, care a câştigat cupa balcanică, a fost decorată. In fotografia noastră vedem pe suveran, felicitând pe căpitanul echipei, Vogl, după decorare

CUM TRĂIAU BUCUREŞTENII IN VEACURILE TRECUTE?

ERA MAI BINE, SAU MAI RĂU CA AZI?

In articolul de mai jos vom vedea condiţiunile în care s'au desvoltat Bucureştii în decursul veacuril r şi suferinţele locuitorilor lui din tr.cut.

— „Ehei, vremea veche! Ce bine se trăia pe atunci la Bucureşti, fără nici o grijă... Era un traiu tihnit, nu ca acum!"

Aşa îmi spuse oftând un concetăţean amărât, care se vede că ştie prea puţin despre istoria oraşului nostru...

— „Toate relele au venit abea după războiul din 1916" — susţin mulţi.

Totuşi dacă am găsi un moş, ca de o sută douăzeci de ani, — trebue să mai fie oameni atât de bătrâni prin Bucureşti — ce nu ne-ar putea povesti unchiaşul, numai din cele văzute cu ochii lui?! Şi-ar aduce desigur aminte de groaza zaverei de la 1821; apoi ne-ar povesti despre celelalte zile grele, pline de suferinţe, al lui şi ale celorlalţi bucureşteni, din timpul invaziei turcilor, ruşilor, nemţilor din secolul trecut. Au fost în aceste timpuri apropiate, de care nu ne desparte nici o viaţă de om: secetă, ciumă, cutremure, focuri groaznice, holeră, vijelii înspăimântătoare, ca uraganele Antilelor...

BUCUREŞTII, STAŢIE ISTORICĂ

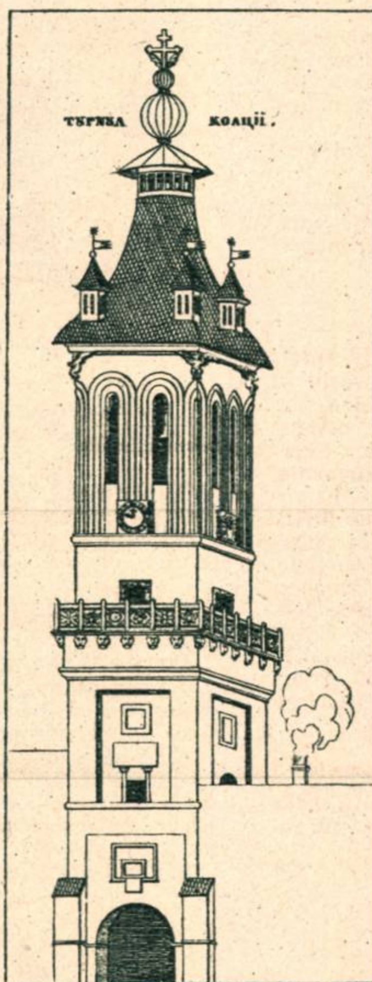
Dar în vremea şi mai veche, câte urgii n'au trecut prin meleagurile noastre!

Staţiune istorică, din vremurile, pe care le studiază geologia, — teren locuit din timpurile anteromane, după cum ne asigură archeologia — colinele peste care se 'ntind Bucureştii au fost un fel de trecătoare pentru goţi, cumani, slavoni. De câte ori adăposturile oamenilor de pe aci n'au fost măturate de vijeliile cumplite ale Hunilor şi ale primilor tătari.

Chiar în secolul al XVI-lea şi al XVII-lea, nu trecea un deceniu, fără ca Bucureştii să nu fie jefuiţi, arşi, dărâmaţi, făcuţi una cu pământul!

Intre asemenea furtuni îngrozitoare s'au pierdut documente de ale domnitorilor, adecă actele statului, — s'au înecat, s'au ars acte importante (când ardea oraşul!) au rămas pe la duşmani, s'au pierdut prin gropi, prin ascunzătorile munţilor, s'au stricat sau au mucezit prin diferite tainiţe.

E de mirare că s'a mai putut reconstitui istoria oraşului nostru, al cărui nume apare pentru prima dată într'un document, — păstrat din anul 1401 —, ca „Cetate a Bucureştilor".

Dreapta sus: *O vedere a Bucureştilor în anul 1717;* dreapta: *Vechiul turn al Colţei se ridica în faţa bisericii din curtea spitalului cu acelaş nume;* jos: *Hanul Manuc, după o veche stampă, păstrată la Academie.*

VIAŢA LA CURTE

La Curtea domnească, clădită pe la începutul sec. XV-lea — se spune de Mircea cel bătrân — pe colina 'naltă, ce era cam pe unde este acum piaţa florilor şi străzile vecine, se perindau mereu domnii.

„Schimbarea Domnilor bucuria nebunilor!" e o zicătoare veche, de origină bucureşteană, ce a rămas până în zilele noastre şi care ne face să ghicim multe din cele ce se petreceau pe atunci: lăcomia unor Domni, suferinţele poporului şi nădejdea nestrămutată, pe care au avut-o totdeauna bucureştenii în vremuri mai bune.

Când răsbufniau tunurile de la Curtea domnească, bucureştenii aflau că a sosit un Domn nou. (De altfel acesta era singurul rost al tunurilor de acolo). Şi bubuitul tunurilor înveselia mulţimea, dând prilej de mare şi sgomotoasă veselie: „poate că noul Domn va fi mai bun!" Unele documente arată că la asemenea prilejuri se goliau multe butii de vin. Iar care n'avea vin, bea apă!

La serbările de la Curte erau chemate tarafurile de lăutari de pe vremuri; artiştii îmbrăcaţi cu antirie lungi şi mâneci largi, ziceau care din scripcă, care din naiu sau cobză, cântece bătrâneşti, ce mergeau la inimă şi făceau să ofteze pe boerii bărboşi, adunaţi în jurul mesei încărcate cu cele mai alese bunătăţi, aduse tocmai de prin Levant, de prin Asia Mică şi alte ţinuturi depărtate.

Un pahar de vin, care făcea ocolul mesei, era umplut de boeri cu icosari de aur. Fiecare arunca monede înăuntru, cu un gest de adâncă mulţumire, apoi paharul era dat mai marelui lăutarilor. Acesta închina în sănătatea Domnului, a boerilor, golia paharul şi apoi arunca aurul în buzunarul larg al antiriului.

La vechea Curte domnească — de pe locul unde e acum Piaţa florilor — au fost multe nunţi şi petreceri de ale boerilor, zaiafeturi la care lua parte, desigur şi Domnul.

Aci a aruncat, odinioară, soţia lui Mircea Vodă Ciobanul, *Doamna Chiajna,* pe masa unde benchetuiau boerii, capul tăiat al boerului Dumitraşcu, care ar fi avut marea îndrăsneală de a râvni la domnie, ca pildă pentru cei ce ar mai nutri asemenea planuri...

Din întâmplarea aceasta, — una din multe — cititorii îşi pot face o idee de vremurile pline de urgie de pe atunci, când se putea întâmpla, ca boeri poftiţi cu cinste la ospăţ, la Curte, să fie măcelăriţi cu toţii... Boerul, când pleca de acasă, luându-şi rămas bun de la nevasta şi copiii lui, ca să meargă la masă la Curte, nu ştia — întotdeauna — dacă se va mai întoarce acasă şi ce intrigi s'au mai ţesut împotriva lui.

Pe când zaiafetul era în toiu „sus", prin pivniţele boltite, cari se resfirau în toate părţile ca un mic labirint subpământean, se petreceau uneori adevărate drame.

In cămările de jos ale palatului erau bătuţi groaznic cei „vinovaţi", dintre cari unii probabil mureau în timpul supliciului.

Un Domn a fost reclamat înaintea Divanului de la Constantinopol, de către unii boeri, că *„le-a pus jupânesele* (adică pe soţiile lor) *de au fost cărând var şi piatră împreună cu ţiganii cei de dărvală la Curţile Domneşti".*

Aşa erau vremurile pe atunci!

Şi ce vor fi suferit oamenii de treapta a doua? Ce îndurau negustorii, ţăranii dacă chiar boerii trebuiau să înghită atâta amărăciune?

Cele mai crunte bătăi se dădeau pentru vine de nimic, pentru neplata birului la timp şi aşa mai departe. Cel osândit fiind legat de stâlpii înfipţi în pământ era lovit fără milă şi cruţare.

Amintim că abea Domnitorul Carol I, la prima aniversare a venirei sale în România, a cerut desfiinţarea bătăei în armată.

Ce barbarii se petreceau în armată, deoarece a trebuit să intervie, cu autoritatea lui, însuşi cel ce sta pe tron?

PE VREMEA LUI MIHAI VITEAZU

Pe vremea lui Mihai Viteazu, la 1593 erau două palate domneşti la Bucureşti: *cel vechi,* de pe

colina Curţii vechi, care începuse să se dărâme, şi *cel nou*, de pe colina lui Radu Vodă, zidit de Mihnea Vodă.

Palatul vechiu începuse să se dărâme atât din cauza incendiilor şi cutremurilor, cât şi din pricină că nu era reparat de către Domnii, cari se schimbau mereu.

De altfel focurile au fost o adevărată pacoste pentru oraşul clădit cu prea multă lemnărie, pe uliţe întortochiate „de trei oameni" şi de „cinci oameni" adică pe unde puteau trece alături trei sau cinci persoane.

Incendiile au schimbat fisionomia Bucureştilor numai în sec. XVIII-lea de vre-o şase ori. In afară de câteva biserici, nu avem nici o clădire mai veche care să ne vorbească despre trecutul oraşului nostru.

Dar poate pe vremea gloriosului nostru domn, Mihai Viteazu, bucureştenii să fi trăit mai uşor...

Ei bine, tocmai atunci a fost mai grozav ca oricând!

In 1595, anul Călugărenilor, Bucureştii au fost prădaţi şi pustiiţi atât de mult, încât aproape nu era chip de locuit într'însul. Il ocoleau până şi armatele duşmane, căci aflaseră că pe aci e numai jale şi sărăcie.

Oamenii fugiţi prin munţi, parcă nu voiau să mai iasă din scorburile stâncilor, pe unde-şi petreceau viaţa, ca nişte sălbateci.

Deabea îndrăsniră bucureştenii să se întoarcă pe la căminurile lor pustiite, şi în anii următori 1596 şi 1597, se ivi altă pacoste.

— Vin tătarii! Vin tătarii!" se auzia acum strigând pe străzile oraşului nostru.

Putem să ne închipuim ce groază au adus tătarii la Bucureşti, dacă nici generaţia actuală nu i-a uitat; intr'adevăr până în zilele noastre s'a păstrat exclamaţia de spaimă: „Vin tătarii", deşi în mod ironic...

Trebue să fi fost ceva îngrozitor: case, biserici, mânăstiri întregi au fost arse, făcute una cu pământul. Tătarii au luat cu dânşii treizecei de mii de robi din ţara românească, alegând oamenii cei mai voinici şi cei mai sănătoşi, fără a ţine seamă de plânsetele şi vaetul femeilor şi copiilor.

Bucureştii erau atât de pustiiţi, încât se credea că nici nu se va mai putea reface.

După hrisoavele mânăstirilor, jalea şi sărăcia erau atât de cumplite în Bucureşti, încât lumea muria de foame pe uliţe. *Cei mai săraci se vindeau „rumâni"* (servi) *la boeri, de bună voe...*

ZIDIREA MITROPOLIEI

Totuş bucureştenii, cari au dovedit întotdeauna o mare vitalitate, îşi refac oraşul în prima jumătate a secolului al XVII-lea.

Constantin Vodă ridică frumoasa mânăstire cu turnuri multe şi biserică, ce a devenit, în urmă mitropolie şi apoi patriarhie.

Dar turcii, furioşi împotriva lui Constantin Vodă, pentrucă făcuse alianţă cu Principii Transilvaniei, năvălesc iar în ţară. Constantin Vodă, fiind plecat la Târgovişte, dă de acolo poruncă să se dea foc Bucureştilor, să ardă Curtea domnească, casele boereşti, mânăstirile, tot!

Scopul lui era ca Domnul cel nou, Mihnea III, numit de turci, să nu poată fi uns ca Domn şi prin urmare ţara să cunoască drept domn tot pe Constantin Vodă.

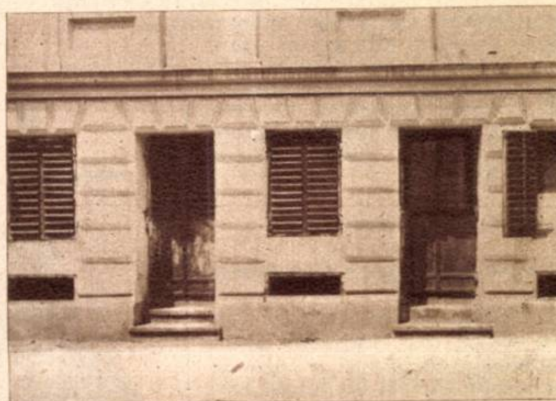
Stânga: *Boer bucureştean, în ţinută obicinuită de stradă;* jos: *Dâmboviţa, Curtea Arsă şi morile lui Mihai-Vodă. Aci se află instalate azi Arhivele Statului.*

Mitropolia din Bucureşti, clădită de Constantin Vodă, în prima jumătate a secolului XVII; dreapta: *Un fecior de curte, în veacul XVIII.*

O veche casă boerească, rămasă întreagă până azi. Obloanele sunt de fier.

Din fericire acest ordin n'a fost executat. Totuş au venit alte pacoste: la 1600, în Bucureşti, erau la un loc turci, tătari, foamete şi ciumă!

IAR SE PUSTIIESC BUCUREŞTII

In vremea lui Brâncoveanu şi Şerban Vodă, Capitala îşi revine din nou.

Dar la 1689 o noutate: vin Nemţii, neam creştinesc necunoscut la noi până atunci, neam creştin, e adevărat, dar care s'au purtat mai cumplit decât păgânii, decât turcii şi tătarii — după cum arată martorii de pe vremuri.

Cum se văd azi, hoţii şi omorâtorii în lanţuri, duşi pe străzi — spectacol barbar care provoacă indignare şi ne face să protestăm — tot astfel erau mânaţi odinioară ca vitele, pe uliţele cu poduri de bârne, unde-ţi puteai rupe picioarele, nu banditţii, ci *boerii, arhimandriţi şi mari negustori din Bucureşti.*

Soldaţii nemţi veniau să „rechiziţioneze alimente". Dacă li se părea că cineva dă prea puţin, îl legau cu funia de gât, ca pe o vită, şi-l târau pe pod la „mai marii" nemţilor, ca să fie judecat.

Brâncoveanu, ca să scape de nemţi, a chemat — ca mai buni — pe tătari'

Duşmăniile dintre familiile de boeri înăspreau şi mai mult grelele timpuri.

CAPUL INFIPT IN PAR

Astfel de pildă, pe acele vremuri cumplite s'a văzut, timp de un an de zile, capul boerului Aga Bălăceanul, ginerele lui Şerban Vodă, în faţa caselor sale făcute una cu pământul...

Acesta era un loc de primblare al bucureştenilor cari pe acea vreme, se duceau Duminica să vadă capul boerului, despre care a ajuns vestea şi la Iaşi.

Erau şi unii boeri, cari din cauza persecuţiilor sărăciau de n'aveau ce mânca. Astfel bătrâna Stolnicească, mamă de domn, trimise într'un rând la egumenul mânăstirii Colţea după un căuş de făină.

NUNTA LA CURTE

După un scurt popas, după câţiva ani de linişte — cari ca totdeauna dădea avânt oraşului — vine cumplita secetă dela 1718, de luni de zile, când iarăşi mureau oamenii pe stradă.

Ciuma, soră bună cu mizeria, se iveşte şi ea. Şi nu se lasă mai pre jos.

Mahalalele se pustiesc din nou.

A fost un an înspăimântător! Curtea domnească veche începuse să se dărapene încă pe vremea lui Şerban Cantacuzino. Ruinarea a continuat în timpul domniei fanarioţilor.

La 1718 un foc, aprins de la o casă mică din târg, a făcut să ardă mânăstiri, case boereşti, s'a aprins şi Curtea domnească! A ars tot ce-i eşea în cale, afară de casele boltite.

S'a reparat la curte numai strict ce era de locuit. Domnul locuia mult mai prost ca un om de a doua mână astăzi.

Iar la nunta domnească, ce a fost acum două veacuri (exact în anul 1733) a Domnului Constantin-Vodă Mavrocordat, boerii şi giupânesele după ce au stat la masă, mâncând cu degetele *(căci furculiţe nu erau pe vremea aceea)*; — după ce s'au ospătat *din talere de argint, talere lucioase, sau de pământ*, boerii stând la aceeaşi masă cu Domnul, dar având fiecare tacâmul după rangul său, care de argint, care de pământ; — după ce au mâncat timp de vre-o trei ceasuri vre-o douăzeci de feluri de mâncăruri — în afară de vre-o douăsprezece feluri de mezelicuri în aceeaş farfurie, şi au băut, mai mulţi dintr'un singur pahar, care făcea ocolul mesei, — în urmă s'a încins jocul.

Hora şi celelalte jocuri au trebuit să se facă însă pe pământul bătătorit din ograda „Curţilor Domneşti", căci prin odăi nu era loc.

Cutremurul din 1738, care a dărâmat multe case în Bucureşti, a făcut să crape şi zidurile „Curţei Domneşti" în multe părţi. Nimeni nu o repară. Domnii fanarioţi mai mult „meremetiseau" dar nu clădiau.

După cutremurul, care înspăimântase lumea, au venit turcii, tot în 1738, pustiind Bucureştii şi mai groaznic decât pe vremea lui Mihai Viteazul.

In acelaş timp a sosit din nou nelipsita ciumă, care se părea că ne îndrăgise şi că nu vrea să uite cu nici un chip pe bucureşteni: au murit iar vre-o 33.000 oameni.

HOŢII IAU IN STAPANIRE CURTEA DOMNEASCĂ

Dela 1766, Domnii nu mai stau la Curtea domnească, ce se ruina din ce în ce mai rău.

Turnul de la poartă căzuse de mult...

Toţi pungaşii, vagabonzii şi hoţii din Bucureşti îşi făcuseră cuiburile prin pivniţele şi chiar prin odăile de sus, unde odinioară locuiseră Domnii în Cetatea Dâmboviţei.

In vremea asta fanariotul Alexandru-Vodă Ipsilante — desinteresându-se de vechea Curte — puse să i se clădească o altă curte pe colina viilor mânăstirii Mihai Vodă. Clădirile mânăstirii reparate mai există şi azi, fiind acum instalate acolo Arhivele Statului.

CE AM VĂZUT LA MÂNĂSTIREA MIHAI VODĂ?

Pentru a completa amănuntele necesare acestui articol, am vizitat această clădire interesantă, una din puţinele mărturii ale trecutului Bucureştilor.

Despre fosta Mânăstire Mihai Vodă s'ar putea scrie multe şi poate voi face aceasta altă dată. Acum voi arăta că la vechea clopotniţă, în care m'am suit, am observat ziduri exterioare, groase de mai bine de un metru! Intr'o parte am văzut un alt zid gros, ca de vre-o doi metri, peste bolta crăpată şi zidurile crăpate până sus (probabil în urma vre-unui cutremur); cred că am găsit acolo una din vestitele tainiţe, unde călugării de pe vremuri ascundeau bogăţiile mânăstirii. E un fel de cămară fără nici o ferestruică, o cămăruţă înnaltă de doi metri, aşezată în grosimea zidului şi având numai o parte, îngustă, deschisă. Poate că acolo se ascundeau comorile monăstirii şi apoi deschiderea era zidită, astfel ca să n'o găsească turcii, tătarii şi alte lifte, cari au năvălit prin Bucureşti.

Mă întreb, dacă nu vor mai fi fiind şi alte asemenea tainiţe ascunse, zidite... Poate că în vre-una s'ar mai găsi câteva din lucrurile păstrate pe vremuri acolo...

Dar să revenim la Curtea clădită de Ipsilante: aceasta era cam pe locul, unde este acum Arsenalul. Până s'a clădit, Domnul a locuit într'o casă brâncovenească.

Palatul „din lăuntrul târgului" s'a numit *„Curtea veche"*, cum i se mai zice şi bisericei, ce există azi pe acel loc. Cesteilalte i s'a zis *„Curtea nouă"*.

Boerii locuiau acum pretutindeni, prin toate uliţele şi mai ales pe podul Mogoşoaiei, pe care-l deschisese Brâncoveanu. Erau acolo case mari, cu grădini şi curţi.

Ca să ne facem o idee despre aceste case şi locuri, am putea vizita casa Oteteleşanu. Boerul Oteteleşanu stăpânea pe vremuri locul hotelului şi terasei Frascatti (unde e azi cinematograful „Rio") terenul unde s'a clădit palatul telefoanelor; apoi mai stăpânea splendidul parc, cu pomi seculari, din dosul acestor clădiri. Deşi boerul Oteteleşanu a trăit şi clădit mult mai târziu, totuş ne putem închipui, cam ce însemna o asemenea casă boerească pe vremea veche. Boerul Oteteleşanu locuise în curtea ce a fost transformată mai târziu în „terasa Oteteleşanu", cafenea devenită celebră pe vremuri, ca loc de întâlnire a intelectualilor bucureşteni.

FISIONOMIA BUCUREŞTILOR SE SCHIMBĂ MEREU

Aproape de sfârşitul secolului al XVIII-lea arde şi „Curtea nouă" a lui Ipsilante, care acum se numeşte „Curtea arsă".

Alte nenorociri:

Cutremurul groaznic din 1802, 14 Oct. dărâmă şi ultimile ziduri rămase în picioare din „Curtea veche". Nu se repară nimic, afară de puşcăria de lângă curte...

In Bucureşti se svonise că se apropie sfârşitul lumii...

UN DOMN NĂBĂDĂIOS

In vremea asta domnul de atunci Nicolae Vodă Mavrogheni, se preumbla prin oraş într'o caleaşcă poleită cu aur — după cum scrie Ion Ghica — trasă de patru cerbi cu coarnele aurite. Caleaşca era înconjurată de cihodari, cu fuste albe şi işlice rotunde de samur pe cap, şi arnăuţi cu căciuli lungi, împodobite cu cozi de vulpi; ei strigau diferite necuviinţe femeilor romănce, pe cari le vedeau pe stradă, mojicii de cari domnul grec făcea haz.

Domnul acesta de pomină mai făcea şi alte năsbâtii: se îmbrăca uneori ca popă, altă dată umbla cu gialaţii după dânsul, făcea judecată pe stradă şi punea de-i spânzura pe dată pe cei ce-i găsia vinovaţi, atârnându-i de o prăjină în furcă, ridicată pe uliţă.

Intrase spaimă în lume. Erau spânzuraţi hoţii, dar câteodată cădea şi vre-un nevinovat victimă a nebădăiosului grec, ajuns — prin cine ştie ce ironie a soartei — Domn în ţară românească.

INCEPUTURI DE MODERNIZARE

De abea acum o sută de ani au apărut primele începuturi de modernizare a oraşului Bucureşti.

Cele dintâi poduri de bârne peste uliţele noroioase s'au construit atunci. Deasemeni s'au făcut încercări de luminare a străzilor cu felinare cu lumânări de seu.

Invăţatul francez Béchamp, care şi-a petrecut copilăria în Bucureşti de la 1825—1834 ne spune că atunci când s'a stabilit aci, era „completă barbarie" şi a rămas îngrozit văzând înfipte în jurul închisorii ţepi cu capetele condamnaţilor şi străzile acoperite cu poduri tixite de noroiu, poduri pe sub care treceau şanţuri pline de lături şi apele murdare ale Bucureştilor, ce se vărsau într'un fel de „lagumuri", adică băltoace rău mirositoare.

In pripă, aşa cum am trecut în revistă patru veacuri din istoria Bucureştilor, desigur că nu se poate insista asupra detaliilor. Am trecut cu vederea chiar fapte importante.

Totuş trebue să mai povestim o întâmplare caracteristică. E vorba de un raport sugestiv al cioclilor, cari strângeau pe vremuri cu cangea pe cei morţi de ciumă în Bucureşti, — gropari, de obiceiu foşti hoţi şi alţi derbedei, — cari suferiseră şi scăpaseră de ciumă şi nu le mai era teamă să se îmbolnăvească din nou. Ei raportau cam astfel la cârmuire, pe vremea lui Caragea, după cum arată Ion Ghica.

„Am încărcat cincisprezece morţi, dar n'am putut îngropa decât patrusprezece, căci unul s'a sculat din car şi a fugit".

Şi aşa o duceau bucureştenii pe vremea veche!

ALEX. F. MIHAIL

BUCUREŞTII DE AZI

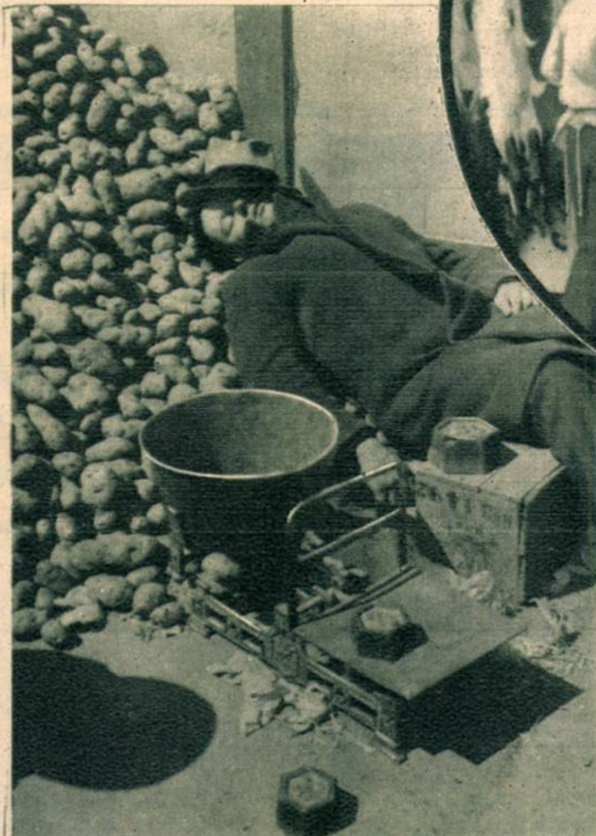
Câteva aspecte. — Capitala se primeneşte mereu.— Bucureştenii nu-şi mai recunosc oraşul.

Sunt unii bucureşteni, cari lipsesc de câţiva ani dintre noi; aceştia la întoarcere nu vor mai recunoaşte unele colţuri ale Capitalei, schimbate cu desăvârşire. Dar sunt şi persoane sendentare, sau prea mult ocupate în anumite cartiere ale oraşului, care n'au văzut încă frumosul bulevard al Patriarhiei, strada deschisă în dosul Universităţii, sau nu cunosc piaţa lui Mihai Viteazul. Alţii n'au vizitat de mult Cişmigiul şi nu ştiu ce raiu este acolo, nu ştiu că strada Ştirbey Vodă s'a lărgit pe o mare porţiune, ca un bulevard, că se dărâmă o casă mare în Piaţa Amzei, că se lărgeşte cutare şi cutare stradă, că se modernizează hala Ghica... Bucureşteanul, plecat de câţiva ani dela noi, şi care s'ar reîntoarce acum, poate că n'ar fi în stare, venind prin noul bulevard Brătianu, să mai găsească strada Batişte, sau altă arteră pe care o cunoştea foarte bine şi pe unde trecuse odinioară de multe ori.

Poate că l-ar supăra unele case noi, zidite în stil de *siloz*, poate că ar susţine că unui siloz de la Constanţa i-ar şedea mai bine aci, şi că locul vre-unei asemenea case noi ar fi mai potrivit într'un port de cereale, — dar în genere ar găsi Bucureştiul foarte mult înfrumuseţat.

Dreapta: *In hala de carne;* jos: *Vânzătorul de cartofi a adormit pe grămada de marfă.*

Vânzătorul de fructe, la standul lui de metal şi sticlă.

ERI, AZI...

Poate acesta ar fi fost titlul cel mai potrivit pentru articolul de faţă.

Ne vom încerca să dăm câteva cifre statistice şi să fotografiem unele aspecte ale Bucureştilor de azi, în comparaţie cu cel de eri

STOMACUL BUCUREŞTILOR

Sporirea populaţiei bucureştene — în decurs de un secol — de la o sută de mii de locuitori, la 631.288 locuitori, câţi suntem după ultima statistică — desigur că a mărit considerabil consumul alimentelor.

Aprovizionarea Bucureştilor este azi o problemă foarte complicată, realizată de mii şi mii de oameni. In afară de cele cinci pieţe principale: Hala Ghica, Hala Amzei, Hala Matache Măcelaru, Hala Traian, Hala Obor, avem o serie de pieţe şi centre secundare de desfacere a alimentelor.

Dreapta: *Bucureştenii consumă zilnic cantităţi respectabile de peşte.*

Abatorul situat la partea sud-estică a oraşului, pe Dâmboviţă, întrebuinţează vre-o cinci sute de specialişti, cari taie vitele. Instalaţiile sunt din cele mai moderne.

Boii sunt ucişi prin procedeul aşa numit, *toredo:* măcelarul vâră un stilet în ceafa animalului, atingând nodul vital. In modul acesta procedează toreadorii în Spania, la luptele cu taurii.

După aplicarea stiletului, care amorţeşte, dar nu ucide vita, aceasta se *jugulează*, adică i se tae gâtul.

Numai mieii şi viteţii se taie deadreptul la gât, deoarece nu opun nici o rezistenţă.

Abatorul are un canal de scurgere al sângelui şi resturilor inutile, cari toate se duc în Dâmboviţă.

E un păcat: sângele e preţios deoarece conţine *hemoglobină* şi ar putea fi utilizat altfel.

La gura canalului, care aduce resturile în Dâmboviţă, stau mulţi oameni săraci şi pescuesc, din apa murdară a râului, diferite rămăşiţe... Malul Dâmboviţei prezintă acolo un aspect penibil, cu aceşti nenorociţi pescuitori în sdrenţe şi cu povârnişul plin de intestine şi alte măruntae de animale, resturi scoase din râu...

Este impresionant trenul de vagoane tixite cu „marfă", care vine dela gara Filaret la abator. Se văd boi cu ochi blânzi, miei nevinovaţi, porci şi alte animale, aşezate pe platforme în etaj... atâţia condamnaţi la moarte, cari vor fi sacrificaţi în clipele următoare, pentru stomacul Bucureştilor.

Iată un tablou al animalelor tăiate în luna Martie, astfel cum mi s'a dat d la cancelaria abatorului:

6987 boi, vaci, bivoli, tauri
1919 mânzaţi (6 luni—2 ani)
13.426 porci
163 oi

5393 Miei
2609 Viței.
De Paști s'au tăiat aproape treizeci de mii de miei!
Multă lume nu știe că mămăliga noastră națională e de dată relativ recentă, fiind introdusă din America.
Pe vremea lui Ștefan Cel Mare, se văd soldații călări, desenați cu pânea la tolbă.
Totuș mămăliga s'a introdus repede la noi. O consumă foarte mult și bucureșteanul.
Cu privire la pâne nu este o statistică precisă. Cea mai multă pâne o produc marile fabrici.
Cu oarecare aproximație se crede că Bucureștii consumă două sute de mii de kilograme de pâne pe zi.
Nu mai vorbim de răsfățul zarzavaturilor, care abundă pe piețele bucureștene, și de legumele, pe care le cară oltenii în spinare, aprovizionând casă după casă. Apoi lăptarii, cari pornesc în zori de zi cu faetoanele lor încărcate, etc., etc.

PIAȚA SF. ANTON

Piața Sf. Anton, devenită piață de flori, nu e prea frumoasă astăzi, cu bărăcile de acolo. Mai ales este păcat, că vederea bisericii istorice „Curtea Domnească" a fost astupată în zilele noastre, de niște dughene meschine, în loc să se facă acolo un squar, dejur împrejurul acestui lăcaș de două ori sfânt: sfânt și pentru religie și pentru istoria neamului nostru.
Dar altă dată era și mai urât pe acolo, cu ruinile curții vechi domnești, cu mormanele de pietre, cărămizi și lemnărie, cu pivnițele fără fund, prin care locuiau vagabonzii și pungașii, cum se petrece acum în ruinele palatului „Senatului".
Priveliștea era destul de urâtă și acum patruzeci de ani, când după nivelarea colinei, se instalaseră acolo chivuțele gălăgioase, cu bidinelele lor lungi, stând în fața bărăcilor unde tronau babele vânzătoarele de grâu pentru colivă, prescuri, etc.
Tot pe piața Sf. Anton erau, în secolul trecut, bărăcile vânzătorilor de ștofe naționale, cozi de păr și sulimanuri. Deasemeni stăteau, ici și colo, câte-un zaraf, cu taraba lui de salbe...
Florile, pe care le consuma odinioară iarna, Bucureștii, se aduceau din Italia, învelite în vată. Azi avem o serie de grădinari iscusiți, în București, cari se pun la întrecere cu străinătatea. Avem și o școală de horticultură pe cheiul Dâmboviței, spre Cotroceni.
Vânzarea florilor, pe Calea Victoriei, și prin mahalale, se face azi mai ales prin țigăncile, — cari cu portul lor pitoresc, au atras atenția marilor noștri pictori — țigănci urmașe ale sălașilor de robi, despre cari mai este vorba încă în unele piese ale lui Alexandri.

A. M.

Vizita R[illegible]
IN BA[illegible]

In paginile acestea prezentăm câteva fotografii exclusive, prinse de reporterul nostru fotograf, cu ocazia vizitei regale în Banat. Trebue să notăm, că de mai bine de o sută de ani încoace, nici un domnitor n'a vizitat Banatul.

In stânga sus vedem pe primarul și pe primăreasa comunei Rășcădia, întâmpinând pe suveran cu pâine și sare; stânga mijloc: bănățene în pitoreștile lor costume, defilând în cortegiul etnografic; stânga jos: defilarea țăranilor din Rășcădia, în fața regelui și a invitaților;

